

44-5

P-52

974-975

Գործնական
ֆերական բոխն ֆրանսերէն
Լեզուի: Անի ոճով.

Երկուսից
թողճառ թօքուան.

Գ. Բ. Գ. Կ. Ե. Ֆ.
Արշակունյաց յաւելումով
Բաքու Գրաս:

Վերահան
Ի Կոպ. Ա. Կոպ. Կոպ. Կոպ.
1882

2010

44-5
0-52
L Կո.

425
145-ԲԷ (Մասն Ա.)

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

1004
16497

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

K. ZARTARIAN LIBRAIRIE	کتابخانه زارتاریان استانبول سلطان حماد نور محمد ۱۴	CONS/PLE Sultan Haman
	257 Գ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ Կ Գոթիս Առլիսիան Համա	

2002

Հ. Ս. Կ. Ն. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Публичная Библиотека
7/11-1922
Именная, Мясницкая
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Ազգաց իրարու հետ ունեցած յարաբերութիւնները հեղհեատե՛ աճելով՝ մեծ ջանք կ'ըլլայ ամէն տեղ կենդանի լեզուաց ուսումը դիւրին ու կարճ՝ ճամբով աւանդելու։ Այս անտարակուսելի է որ հին գրութեամբ քերականութիւնները՝ մանաւանդ մատաղ տղոց համար՝ և առաւել կենդանի լեզուաց նկատմամբ՝ յոռեգոյն և տաղտուկ ճամբայ մ'են լեզուաց ուսումն աւանդելու համար։ Աւելորդ է նոյս կիտիս վրայ երկարաբանելը, վասն զի ամենէն հաշակաւոր մանկավարժք արդէն անոր վկայած են, և մեր ամենօրեայ փորձն ալ զնոյնը կը հաստատէ։ Տարի չանցելը գրեթէ առանց ատակ ատակ նոր ոճերու ծնունդը տեսնելու. ասոնց մէջէն բնական է թէ անոնք միայն կ'ապրին որոնց որ փորձառութեամբ օգտակար և իրենց նպատակին շուտ հասնող ըլլալը կ'ապացուցուի։ Մեր ազգին ալ՝ որ այլոց պէս և թերևս ալ աւելի կարօտ է օտար լեզուաց ուսման՝ կարևոր ծառայութիւն մը մատուցանել կը համարինք ԱՆԻ առաջիկայ Քերականութիւնը հրատարակելով։ Եւրօպացի ազգերն իրարու լեզուն սովորելու համար այս ոճն կը բանեցնեն քանի մը տարիէ՛ ՚ի վեր, և անոր գործածութիւնն օր ըստ օրէ կ'ընդհանրանայ՝ ինչպէս որ ծանօթ է անոնց որ լեզուագիտութեան կը սիրապալին։ Մայրաքաղաքիս մէջ Եւրոպացի ամէն զարոցներն ալ նոյն գրութիւնը կը գործածեն։

Այս ոճիս Եւրոպայի մէջ գտած ընդունելութեան գա-
ղափար մը տալու համար բաւական ըլլայ յիշեցնել որ
այս մէկ քանի վերջին տարիներու մէջ միայն Գերմաներէնէ
'ի Ֆրանսերէն քերականութեան 171 երրորդ տպագրու-
թիւնն եղած է և 183,000 օրինակք սպառած են:

Եթէ քիչ մը յաւելուած ըրինք բնագրին վրայ՝ միայն
փորձառութեամբ անհրաժեշտ տեսածնիս է, ինչպէս ա-
նուանց սեռը, ընթերցանութեան դժուարին մատուցին և
բայից խոնարհման ցուցակ մը: Ասով ոչ միայն դպրոցի նս-
րավարժ մանկուոյն՝ այլ և գործի պարսպող անձանց ալ
յուսացինք ծառայութիւն մը մատուցանել: Առ այժմ Ս.
Մասին հրատարակմամբը գոհ կ'ըլլանք. անոր գանելիք
ընդունելութիւնն յորդոր պիտի ըլլայ մեզ Բ. Մասն ալ
հրատարակելու՝ հանդերձ ընթերցանութեան գրքով մը,
որ այս դրութեան անհրաժեշտ ընկերն է, որոնց ամէնն ալ
'ի պատրաստի ունինք: Այս ոճիս մեծամեծ առաւելու-
թիւններն աւելորդ կը սեպենք հօս գրուածաւել, վասն զի
փորձառութեան մէջ ինքնին կը տեսնուին. իսկ կիրառու-
թեան գալով կ'աղաչենք դասատուաց որ մէյո՛ւ ոգին ըմ-
բռնեն և ապա բանեցնեն. անով միայն բոլոր օգուտը կըր-
նան քաղել և իրենց խնամոց աւանդուած տղայոց ճշմա-
րիտ ծառայութիւն մը մատուցանել:

Թ. ԹԵՐՉԵԱՆ

ԱԶԳԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԵՒ ԵՐՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր առաջին տպագրութեան գլուխը դրած
աղբին վերայ ուրիշ աւելցնելիք մը չունինք՝ բայց թէ
մեր շնորհակալիքը մատուցանել արգոյ ազգայնոց
մեր քերականութեան ցուցած համակրութեանը
համար: Չանացինք որ այս նոր տիպը առջինէն
աւելի ընտիր ըլլայ, և կը համարձակինք ընթերցո-
ղաց ուշադրութիւնը հրաւիրել 'ի մասնաւորի բայից
վերաբերեալ ընդարձակ գիտելիաց վրայ:

Թ. Թ.

Մարտիանոս
Եպարհանի
թի ոչ ու . Գ. լայն թիվերով

Laptchindjian

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆՔ ԸՆԹԵՐՑՄԱՆ ¹

Ֆրանսերեն շեղուիկ տառերը հետագուցներն են:

ՁՍՏՆԱՒՈՐ ՊԱՐՁ

a, e, é, è, ê, i, o, u, y.

ՁՍՏՆԱՒՈՐ ԲԱՐԴ

ai, ei, eu, au, eau, ou, oi, ia, ié, io, iu, ui, œu.

ԲԱՂԱՁԱՅՆ ՊԱՐՁ

b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z.

ԲԱՂԱՁԱՅՆ ԲԱՐԴ

ch, ph, gn, ill, qu.

ՌՆԿԱՑԻՆ ՀՆՁՄՈՒՆՔ

an, en, in, on, un, ain, oin, yn.

am, em, im, om, um, aim, ym.

ՀՆՁՈՒՄՆ ՏՍՈՒՅ

e (տուղ) Մեր ըին հնչումըն ունի գրեթէ ²: Օրինակ Je, me, fable, robe, և այլն:

¹ Ֆրանսերեն ընթերցանութիւնը բազմաթիւ դժուարութիւններ կը ներկայացնէ որոց միայն ամենէն սովորականներն հոս բացատրեցինք: Դիուլ տեղեկութիւն խնդրողք այս մասին՝ պիտի գտնեն զայնս մեր ընդարձակ ֆրանսկան քերականութեան մէջ որ 'ի մօտոյ 'ի լոյս պիտի ընծայուի:

² Համբ է ին հնչումը՝ աւելի ճիշդ խօսելով՝ եսի առաւել մերձաւոր է քան մեր ըին: Քաջ Գաղղիագիտի մը բերնէն միայն կրնայ անոր բուն հնչումը սորվուիլ:

é, է (գոց) café-բաֆէ, bonté-սոնդէ, և այլն:

è, է (բաց) accès-աբսէ, succès-սիւքսէ, և այլն:

ê, է (երկար) tête-դէդ, fête-ֆէդ, (այս շէշար գրի մը յապաւման նշանն է. tête, fête աստեղով կը գրուէին teste, feste):

y, ի. martyr-մարդիր, mystère-միսդէր: կամ երկու ի ն պէս pays-բէյի, moyen-մուայէն:

ai, ei, է կը կարգացուին . paire-բէրը, faire-ֆէրը, seize-սէզը, և այլն:

eu, էօ, majeur-մաժէօր, mineur-մինէօր, և այլն:

au, eau, օ. tuyau-դիւյօ, bateau-պադօ, և այլն:

ou, ու. genou-ժընու, chou-շու, և այլն:

oi, ուօ. foi-ֆուօ, loi-լուօ, moi-մուօ, և այլն:

ia, իա. piaffer-բիաֆէ, iambe-իամպը, և այլն:

ié, իէ. pierre-բիէրը, lumière-լիւմիէրը, և այլն:

io, իօ. pion-բիօն, excursion-էքսքիւրսիօն, և այլն:

ui, իւի. lui-լիւի, fuir-ֆիւիր, և այլն:

œu, էօ. œuf-էօֆ, bœuf-պէօֆ, և այլն:

œi, էօ. œillet-էօյլէ, և այլն:

օ-ն ձայնը կը հանէ e, i, y ձայնաւորնէրուն առջև, և երբոր ց գրուի, a, o, սին առջևն ալ. conçu-քօնսի, déception-տէսէքսիօն (ի բաց առեալ linceul-լէնսէյլ):

g, ժ ձայն կը հանէ e, i, y գրերուն առջև. gémir-ժէմիր, Gironde-ժիրօնա, gynécée-ժինէսէ:

g, է ձայն կը հանէ a, o, u ձայնաւորաց և ամեն բաղաձայնից առջև. gabion-կապիօն, ingurgiter-էնկիւրժիրէ, gorge-կորժը, Grégoire-կրէկուար:

h, երբեմն համը է (muette) և բնաւ չի կարգացուիր. homme-օմ, honnête-օնէդ, և այլն: Երբեմն հագագային (aspirée) և այն աստէն մեր է գրոյն մերձաւոր ձայն կը հանէ. hameau-համօ, և այլն:

l, լ (իսփուկ) Lyon, langue, և այլն. ille նայ հնչուօմ մ'ունի, որ ի կը ըսուի. Guillaume-կիյօմ, treille-դրէյը:

q, + կը կարգացուի. այս գրէս վերջը եկող u գիրը բնաւ չհնչուիր. quinte-քէնդը, quart-քառ:

s, * ձայն ունի. երբոր երկու ձայնաւորի մէջ տեղ գըտ-

նուի, և կը հնչուի. triste-դրիսդը, modeste-մօտէսդը, bise-պիզը, griser-կրիզէ:

t, ի կամ ր ձայն ունի. բայց * կը կարգացուի ie, ion վանկէն առաջ. argutie-արկիւսի, facétie-ֆասէսի, ineptie-ինէքսի, satiété-սասիէթէ, corruption-քօրիւքսիօն:

x, բուն ձայնն է *, ինչպէս fixe-ֆիքսը, complexe-քօմքէքս:

ph, ֆ կը կարգացուի. phénomène-ֆէնօմէնը, physique-ֆիզիքը:

ch, շ կը կարգացուի. chien-չիէն, cher-չէր, chapeau-չաքօ:

gn, Կէր — magnésie-մանիէզի, mignon-մինէօն:

an-ան, en-ան, in-էն, un-էօն, ain-էն, oin-ուէն, yn-էն, am-ամ, em-էմ, om-օմ, um-էօմ, aim-էմ, ym-էմ կը կարգացուին:

ԸՆԹԵՐՅԱՆՈՒԹԻՒՆ

1. Բառից ծայրը s, t, x բաղաձայնը բնաւ չեն կարգացուիր. նոյնպէս b, c, p, g, d գրերը, մանաւանդ եթէ m, n, z գրերէ վերջը գան. un bas, un rat, la voix, le plafond, un étang, և այլն:

2. Համը e բոլորովին անձայն է երբոր ուրիշ ձայնաւորէ մը ետքը դայ վանկի մը ծայրը, կամ ձայնաւորէ մ'առաջ ըլլայ ուրիշ վանկի մը մէջ. la rue-ուիւ, vie-վի, joie-ժուօ, peau-քօ, veau-վօ, և այլն:

3. Բառից ծայրը ill ի տեղ il կը գրուի. ail-այ, œil-էյ, corail-քօրայ, fauteuil-ֆօդէյ, treuil-դրէյ, conseil-քօնսէյ, և այլն:

4. er, ez վերջաւորուածինը գոց e (é) կը հնչուին բառից ծայրը. chanter-չանդէ, venez-վընէ, և այլն:

5. ien ընդհանրապէս ինչ կը կարգացուի և հազիւ երբեք իսն. նմանապէս en բառի մը վերջը նչ կը կարգացուի. ոչ թէ ան. soutien-սուդիէն, maintien-մէնդիէն, examen-էկզամէն, gluten-կլիւդէն:

6. Բառից աւարտը um յ՛ կը հնչուի. décorum-տէքօւրօմ, minimum-մինիմում, labarum-լապարօմ:

7. ց գրէն էաքը u գիրը բնաւ չլուներ. orgue-օրկը, guerre-կէռը, drogue-արօկը, և այլն:

8. Բազմալանկ բառի մը վերջը es միայն e կը կարդալ. ցուի. plaques-բլաքը, peignes-բէնէր, symboles-սէմպօլը. espérances-էսպէրանսը, fantastiques-ֆանթաստիքը, և այլն:

9. ent բառից ծայրը ա՛ն կը կարդայուի. ient ընդհանրապէս է՛ն կամ է՛ան. vraiment-վրէման, constamment-քօնստամման, il provient-իլ բրովիէն, il tient-իլ տիէն, récipient-րէսիբիան. բայց երբոր ծայրի nt բայից յոգնակի երրորդ դէմքը ցուցնէ, ent վանկը ը ձայնն ունի. ils parlent-իլ բարը, ils reçoivent-իլ րըսուալը, և այլն:

10. Երբոր բառ մը շատ բաղաձայնով աւարտի, ընդհանրապէս չեն կարդայուիր. սակայն երբոր այս բաղաձայններուն առաջինը l, r, m, n կամ f ըլլայ՝ ինքը կը հնչուի և յաջորդները ըսու են. forts-ֆօռ, verts-վէռ, grands-կրան, prompts-բրօն, fronts-ֆրօն:

ԲՕՅՍՈՒՈՒԹԻԻՆԻ

eu, կը կարդայուի u հետագայ բառից մէջ. j'ai eu, j'eus, և que j'eusse, gageur, mangeur, vengeur.

im, է՛ կը կարդայուի հետեւեալ բառից սկիզբը. immortel, immoler, immobile, immédiat, immense, immondice, immodéré, immaculé, immatériel, imminent, և այլն:

œ, է կը հնչուի հետեւեալ բառից սկիզբը. fœtus, œsophage, œdème, œcuménique.

ua, ա՛ կը հնչուի. équateur, équation, quadrupède, quatuor, aquatique, aquarelle.

ué, է-է. questeur, questure, équestre.

ui, է-ի. équitation, équilatéral.

ue, էօ կը կարդայուի հետեւեալ բառից մէջ. orgueil, recueil, cercueil, écuil.

gua, էա՛ կը կարդայուի Aiguades, lingual բառից մէջ:

gui, է-ի կը հնչուի. aiguille, duc de Guise, linguistique բառից մէջ:

gn, է՛ կը կարդայուի igné, ignition, regnicole, agnus, diagnostic, inexpugnable, Progné, stagnant բառից մէջ:

e, է ձայն ունի second, seconder, secondement բառից մէջ:

d, g, l, r, t կրկնակ գրերը յաջորդ բառից մէջ կը հնչուին. addition և ածանցները, suggérer, suggestion, allégorie, Apollon, flagellation, gallicisme, hellénisme, Hellespont, intelligent, satellite, syllogisme, illégal, illégitime, illétre, illusions, illusoire, և այլն. — errer, erreur, horreur, horrible, irrégulier, և այլն. — terreur, torrent, je courrai, tu mourras, j'acquerrai. — Attique, guttural, attitude, pittoresque.

ai, ը կը կարդայուի այս բառերուս մէջ faisau, faisandeau, faisander, satisfaisant, bienfaisance, bienfaisant.

ch, + կը հնչուի այս բառից մէջ anachorète, archange, Bacchus, choriste, Chanaan, catéchumène, Chaldée, Eucharistie, Machabées, technologie, Nabuchodonosor, polytechnique. — Chr միշտ +r կը կարդայուի:

m, է կը կարդայուի prompt-բրօն, temps-դան, champշան բառից մէջ:

m կը հնչուի յաջորդ բառից մէջ amnistie, amnistier, Amsterdam, Abraham, calomnie, calomniateur, calomnier, insomnie, somnambule, somnolence, somnifère.

mm գրերէ առաջ գանուած e ձայնաւորը ա կը կարդալ. ցուի և միայն մէկ m կը հնչուի. femme, déceimment, diligemment, précédemment, և այլն:

s, ռ կը հնչուի բացառութեամբ յաջորդ բառից մէջ. Alsace, balsamine, balsamique, transition, transitoire, transiger, transaction, transitif, intransitif.

s, ա ձայն կը հանէ բացառութեամբ յաջորդ բառից մէջ. contresigner, entresol, monosyllabe, parasol, préséance, vraisemblable, vraisemblance.

en, է՛ կը կարդայուի յաջորդ բառից մէջ. Agenda, Benjamin, Mentor, pentagone, pentamètre.

em, է՛ կը կարդայուի այս բառից մէջ. Agamemnon, Clitemnestre, Memnon, déceimvir, septemvir, Bethléem,

ԳՈՅԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ ԵՒ ՅՕԴ

1.

Père, հայր, le, եղակի արական բառից յօդն է:
Mère, մայր, la, եղակի իգական բառից յօդն է:

Le père, la mère.

2.

Frère, եղբայր, sœur, քույր, et, և:

Le frère et la sœur.

3.

ԱԾԱԿԱՆ ԵՒ ՍԵՌ

Bon, bonne, աղէկ, est (բայ) է:

Le bon père, la bonne mère. Le père est bon, la mère est bonne. Le bon frère, la bonne sœur. Le frère est bon, la sœur est bonne.

4.

Mon, ma, իմ:

Mon père, ma mère. Mon bon père, ma bonne mère. Mon père est bon, ma mère est bonne. Mon frère et ma sœur. Mon bon frère et ma bonne sœur. Mon frère est bon, ma sœur est bonne.

5.

Un, une, մէկ, մը.

Un père, une mère, un frère, une sœur. Un bon père, une bonne mère, un bon frère, une bonne sœur. Un père est bon, une mère est bonne. Mon père est un bon père, ma mère est une bonne mère. Mon frère est un bon frère, ma sœur est une bonne sœur.

6.

Ton, ta, բու. ա, ունի,
aussi, նաև, ալ:

1004
16497
Ton père est bon, ta mère est bonne. Ton père a une bonne sœur, ta mère a un bon frère. Mon frère est ton père. Mon père est aussi ton père, et ma mère est aussi ta mère.

7.

Le livre, գիրքը, grand, grande, մեծ:
La plume, գրիչը, petit, petite, պզտիկ:

Le livre est bon, la plume est bonne. Mon livre est petit, et ma plume est grande. Ton père a un bon livre, ta sœur a une bonne plume. Mon frère est grand, et ma sœur est petite. Ton petit frère et ta petite sœur. Ta sœur a ma plume, et ton frère a mon livre. Ton petit livre est un bon livre.

8.

ՀԱՅՅԱԿԱՆ

J'ai, ունիմ, tu as, ունիս, as-tu? ունիս (արդեօք) :

J'ai un livre et une plume. Tu as un bon livre et une bonne plume. J'ai un bon frère, tu as une bonne sœur. J'ai un grand livre, mon frère a aussi un grand livre. Ma sœur a une petite plume. As-tu une sœur? J'ai une sœur et un frère. As-tu ma plume? J'ai ton livre et ta plume.

9.

Nous avons, մենք ունինք, le jardin, սարսեղը :

Nous avons un bon père et une bonne mère. Nous avons aussi un bon frère et une bonne sœur. Le jardin est grand. J'ai un petit jardin. As-tu aussi un jardin? Nous avons un grand jardin. Mon petit frère a aussi un jardin. Ma petite sœur a un bon livre. Nous avons un grand livre et une petite plume.

10.

Vous avez, ունիք, acheté, գնած :

Avez-vous? ունիք, vu, տեսած :

J'ai vu, տեսայ, տեսած եմ :

J'ai acheté, գնեցի, գնած եմ :

Vous avez un bon père et une bonne mère. Avez-vous aussi un bon frère? J'ai un livre. J'ai acheté un livre. Nous avons vu un grand jardin. Avez-vous vu le grand jardin? Mon frère a vu aussi un grand jardin. J'ai acheté une plume. As-tu acheté une bonne plume? As-tu vu mon livre? J'ai vu ton livre et ta plume. Avez-

vous vu ma petite sœur? Mon père a acheté un jardin. Ta sœur a acheté un petit livre. Avez-vous vu mon frère? Nous avons vu ta sœur et ton frère.

11.

Notre, մեր, oncle, քեռի, հորեղբայր :

Votre, ձեր, tante, հորաքույր, մորաքույր :

Notre père est un bon père, et notre mère est une bonne mère. Mon père est ton oncle, et ma mère est ta tante. Ton frère a vu notre mère. J'ai vu votre sœur. Avez-vous vu notre petit frère? Votre livre est bon. Votre frère a une bonne plume. Notre père a acheté un grand jardin. Nous avons vu votre oncle et votre tante. As-tu aussi vu notre jardin?

12.

Il, elle, ան, mais, բայց, très, շատ :

Mon père est bon, il a aussi un bon frère. Ma mère est bonne, elle a aussi une bonne sœur. Ton livre est petit, mais il est bon. Avez-vous vu notre jardin? Il est très-grand. J'ai acheté une plume, elle est très-bonne. Nous avons vu votre oncle, il a acheté un grand livre.

13.

Qui, որ, que, զոր :

Միտողութիւն. - Երբոր Գրանսերէն խօսքի մը մէջ *qui* գտնուի՝ աշխարհաբարը բային հետ առնելով ամբողջը ու բայածականի կը փոխէ : L'enfant qui joue, Խաղալու աղան : L'homme qui parle, Խօսող մարդը : - Երբոր *que* գտնուի՝ ած կը փոխուի : Le jardin que j'ai acheté, գնած սարսեղը : L'homme que tu as vu, գնած մարդը :

Nous avons un père qui est bon. Vous avez une mère qui est bonne. J'ai un livre qui est très-bon. Ma sœur a une plume qui est très-bonne. Le livre que vous avez acheté est bon. Le jardin que vous avez vu est très-grand. As-tu vu le livre que mon père a acheté? Le livre que votre père a acheté est bon, mais il est très-petit. J'ai acheté aussi un livre, mais il est grand. Votre oncle a le livre que vous avez vu.

14.

Le bureau, ստուղ, գրասեղանը.	le canif, զվեղինը.
un enfant, աղայ մը.	perdu, կորսուած.
la montre, ժամացոյցը.	le cheval, ձիս.
trouvé, գտնուած, գտած.	pour, համար. ուն, ուր:

J'ai un petit bureau. Ton bureau est grand. Mon frère a une montre. As-tu aussi une montre? Ma montre est petite, mais elle est très-bonne. J'ai perdu un canif. Avez-vous trouvé mon canif? Ma mère a acheté un canif pour ma sœur. As-tu vu le jardin que ma mère a acheté? Nous avons trouvé un livre. Avez-vous perdu un livre? Où as-tu acheté ta plume? Notre père a acheté un cheval. Votre oncle a un bon cheval. Nous avons vu le cheval que votre père a acheté. Mon frère est un enfant, il est très-petit.

15.

Ce, cet, cette, սս, սս, սն:

Ce, բաղաձայնով կամ հարգադային հով սկսեալ բառից առջև կը գործածուի. — Cet, ձայնաւորով կամ անձայն հով սկսեալ բառից առջև. — Cette, իգական բառից առջև:

Ce cheval est bon. Ce jardin est grand. Ce livre est petit. Cet enfant est notre frère. Cette plume est pour ma

sœur. Où avez-vous trouvé ce livre? Ma mère a acheté ce livre. Ton frère a vu ce cheval. Votre petit frère est un bon enfant. Où as-tu acheté cette plume? Cette montre est très-bonne. Ce livre est pour cet enfant.

16.

Le fils, աղան,	reçu, առնուած, առած.
La fille, աղջիկը,	vendu, ծախուած, ծախած.
Le cadeau, պարգեւը.	écrit, գրուած, գրած.
La lettre, նամակը,	dans, մէջ:

Mon oncle a un fils et une fille. J'ai vu ton frère et ta sœur. Nous avons reçu un cadeau. Avez-vous écrit une lettre? Ma sœur a reçu un bureau. J'ai vendu mon cheval. As-tu aussi vendu ta montre? Où avez-vous trouvé cette lettre? Nous avons trouvé cette lettre dans notre jardin. Ce cadeau est pour notre tante. Votre fils est très-petit, mais il est bon. Ma fille est très-grande. Cette fille a un bon père et une bonne mère. Cet enfant est mon fils.

17.

Son, sa, իր.

Mon oncle a perdu son canif et sa montre. Ma sœur a perdu son livre et sa plume. Mon père a vendu son cheval. Ma tante a aussi vendu son cheval. Où est votre oncle? Il est dans son jardin. Où est votre tante? Elle est dans son jardin. Ce père a perdu sa fille. Cette mère a perdu son fils. Mon oncle a acheté un livre pour son petit enfant. Cette lettre est pour ma sœur. Cette fille a écrit une grande lettre pour sa mère. Nous avons trouvé un livre dans ce jardin.

Մայրը գերբ մը կորոյս : - Քոյրը գերբ մը գտաւ : -
 Ո՛ր գնեցիք այս զմեքինս : - Տեսա՞ք մեր ձին : - Մեծ ձի մը
 տեսանք : - Պղտիկ եղբայրդ աղէկ ժամացոյց մ'ունի : -
 Մեր եղբայրը մեծ , բայց ձերքոյրը փոքր է : - Ստղ մը
 տեսայ որ շատ աղէկ է : - Գնած զմեքինդ շատ աղէկ է : -
 Քեռինիս նամակ մ'ընդունեցաւ : - Այս աղասիւր մայրը
 կորոյս : - Այս աղջիկս իւր հայրը կորոյս : - Այս ընծաս
 այս սղուս համար է :

Սեռականի և բացառականի հոլովանիչ de :

- De ma mère, մօրս , մօրմէս .
- de ton frère, եղբօրդ , եղբօրմէդ .
- de ta sœur, քրօջդ , քրօջմէդ .
- de son oncle, քեռւոյն , քեռիկն .
- de sa tante, մօրքրօջը , մօրքրօջմէն .
- de ce jardin, այս սարտիղին , այս սարտիղէն :

Le canif de mon père est bon. La plume de ma sœur est aussi bonne. Avez-vous vu le canif de mon frère ? Le jardin de mon oncle est grand. J'ai vu le jardin de notre oncle. Votre père a acheté ce jardin de ma tante. Vous avez perdu la plume de ma sœur. Cet enfant est le fils de mon oncle. J'ai reçu un canif de notre tante. Nous avons reçu un cheval de notre oncle. As-tu vu le père de cet enfant ? Ma tante a reçu une lettre de son père. Cette lettre est de ma mère. As-tu reçu ce cadeau de ton frère ? Ce fils a perdu le livre de son père.

Տրականի հոլովանիչ à :

- à mon père, հօրս .
- à ma mère, մօրս .
- à ce jardin, այս սարտիղիս :

Je pense, կը մտածեմ . donné , տրուած , ստուած .
 prêté, փոխ տրուած , կամ փոխ ստուած :

Իրաող . - Անցեալ դերբան մինակը ածական է . avoir
 են հետ բայ կը կաղմէ : Un canif prêté, փոխ տրուած զմե-
 քն մը : Il m'a prêté un canif, զմեքն մը ենձ փոխ ստուած
 է կամ ստուած :

Je pense à mon frère et à ma mère. Mon fils a écrit une lettre à sa tante. Mon oncle a vendu son cheval à mon frère. J'ai donné mon canif à ma sœur. Ma tante pense à son fils et à sa fille. Le fils de notre tante est très-bon. J'ai prêté mon canif à notre sœur. Avez-vous vendu votre jardin à mon oncle ? Nous avons écrit une grande lettre à notre père. Ma tante a reçu cette lettre de sa fille. J'ai prêté à ton frère le canif que j'ai reçu de mon oncle. Nous avons donné une plume à cet enfant. As-tu prêté ton livre à ce bon enfant ? Je pense à ce fils et à cette fille.

Քեռւոյս սարտեղը մեծ է : - Քրօջս գերբը գտա՞ք : -
 Այս գրիչս մօրքրօջմէս ընդունեցայ : - Այս աղէս գերբ
 մ'ընդունեցար : - Այս գերբը այս սղուս փոխ ստուինք : -
 Այս գերբը մեր սարտիղին մէջ գտանք : - Մեր մօրքրօջ
 նամակ մը գրեցինք : - Մայրդ քրօջս ժամացոյց մը տուաւ :
 - Ձեր եղբօր գրած նամակնիս տեսա՞ք :

22.

Oncle, քեռի, հօրեղբայր,
 l'oncle, քեռին, riche, հարուստ.
 ami, բարեկամ,
 l'ami, բարեկամը, pauvre, աղքատ.
 enfant, տղայ,
 l'enfant, տղան, jeune, երեսասարդ.
 arbre, ծառ,
 l'arbre, ծառը, malade, հիւանդ.
 homme, մարդ,
 l'homme, մարդը, encore, դեռ:

Դիտող. — Չայնաւորով կամ անձայն իով սկսած ա. նուանց առջև le յօդին e գիրը, la յօդին a գիրը կը զեղ- չուին և ասոնց տեղ (') ապաթարց մը կը գրուի:

L'ami de mon père est riche. J'ai vu l'ami de notre père. Cet homme est l'ami de mon oncle. L'enfant de cet homme est malade. Cet enfant est encore jeune. L'oncle de mon ami est très-riche. Avez-vous vu l'arbre que mon père a acheté? Mon oncle a vendu cet arbre à notre père. L'homme que vous avez vu est très-pauvre. Son fils est malade. Mon ami est un homme très-riche. J'ai donné une plume à ce pauvre enfant. La tante de ce jeune homme est malade. Ce pauvre enfant a perdu son père.

23.

Le voisin, գրացին, la voisine, գրացուհին.
 le cousin, հօրեղբորորդին, la cousine, հօրեղբօր աղջիկը.
 l'ami, բարեկամը, l'amie, բարեկամուհին.
 le jardinier, պարտիզպանը, la jardinière, պարտիզպանուհին.
 l'homme, մարդը, la femme, կինը:

Cet homme est notre jardinier. Cette femme est notre jardinière. Notre voisin est très-riche. Votre voisine est une bonne femme. Avez-vous vu mon cousin? J'ai vu votre cousin et votre cousine. Votre cousin est l'ami de mon frère. Ma sœur est l'amie de votre cousine. La bonne jardinière a perdu son enfant. La voisine de mon oncle a un très-bon fils. Notre jardinier est le père de cet enfant. La fille de cette pauvre femme est malade. J'ai reçu un cadeau de ton cousin. Ma sœur a écrit une lettre à notre cousine.

24.

Պարտիզպաննիս բարի մարդ մ'է: — Պարտիզպանուհինիս բարի կին մ'է: — Իմ բարեկամն այս տղուն քեռին է: — Այս ծառը այս պարտիզպանէն գնեցի: — Իրացինիդ շատ բարի տղայ մը և շատ բարի աղջիկ մ'ունի: — Այս խեղճ մարդու տղան տեսնո՞ւմ: — Զմէլինս այս աղքատ տղուս տուր:

25.

Plus աւելի, utile օգտակար, plus utile աւելի օգտակար. sage իմաստուն, խելօք, plus sage աւելի խելօք. joli, jolie աղուոր, plus joli, plus jolie աւելի աղուոր. plus grand մեծագոյն, plus petit փոքրագոյն, que, քան, էն 1:

Le mien, la mienne, իմն.
 le tien, la tienne, քուկդ.
 le sien, la sienne, իրենը, անորը.
 le nôtre, la nôtre, մերը.
 le vôtre, la vôtre, ձերը.
 le leur, la leur, իրենցը, անոնցը:

Դիտող. — Ածականն անուան հետ համաձայնեցնելու կ'ըլլայ ածականէն առաջ aussi և յետոյ que դնելով. Il est aussi sage que vous. — Նուազութեան՝ moins... que դնելով. Il est moins sage que vous. Եւ աւելութեան՝ plus... que դնելով. Il est plus sage que vous.

է միշտ : Աճականն իդական կըլլայ ծայրը Ե աւելցնելով
է թէ կնքնին լավ չաւարտիր :

Mon canif est plus joli que le tien. Ma plume est plus grande que la tienne. Notre cheval est plus grand que le vôtre. Mon père est plus petit que le tien. Le jardin de notre oncle est plus grand que le nôtre. Cet homme est plus riche que notre père. Cet enfant est plus sage que ton petit frère. Le bureau de ma sœur est plus joli que le mien. Ce livre est plus utile que le nôtre. As-tu trouvé un livre ? Ma sœur a perdu le sien. Notre tante est plus riche que la vôtre. Votre oncle a un jardin qui est très-grand, mais le nôtre est plus grand. Nous avons un livre qui est plus utile que le vôtre. J'ai donné mon canif à ton frère, il a perdu le sien. Le fils de notre jardinier a trouvé une plume dans notre jardin ; il a donné la sienne à mon petit frère. Mon frère a donné sa plume à ma cousine qui a perdu la sienne.

26.

Le chien, շուշը.	le thème, հրահանդը.
le chat, կատուն.	facile, դիւրին.
la campagne, դիւղը.	difficile, դժուար.
la ville, քաղաքը.	fidèle, հաւատարիմ.
la maison, տունը.	agréable, ախորժեւել.
Andrinople, Ադրինոպոլիս.	Ferdinand, Ֆերտինանտ.
le soleil, արևը.	honnête, պարկեշտ.
la lune, լուսինը.	haut, բարձր.
arrivé, հասած.	parti, մեկնած :

Mon frère est encore jeune. Il est plus jeune que votre cousin. Cet homme est pauvre, mais ce jardinier est encore plus pauvre. Notre tante a une grande maison. Avez-vous vu la maison de notre tante ? Cet enfant est plus sage que ma petite sœur. Ma cousine a un petit chat. J'ai donné mon petit chien à notre cousin. Le chien est plus fidèle que le chat. Votre voisin est pauvre, mais

il est honnête. La jardinière est une très-honnête femme. Le soleil est plus grand que la lune. La campagne est très-agréable. La campagne est plus agréable que la ville. Notre ville est plus petite que la vôtre. Mon père a un petit chien qui est très-fidèle. Cet arbre est très-haut ; il est plus haut que le mien. Cette maison est très-haute ; elle est plus haute que la vôtre. Ton thème est plus facile que le nôtre, mais le thème de mon cousin est très-difficile.

27.

Այս սղուս մայրը տեսա՞ր : - Շատ աղքատ է . մեր պարտիզանին մօրմէն աւելի աղքատ է : - Շունը տեսա՞ր . քու կինէդ աւելի մեծ է : - Հօրեղբօրորդիս ալ շուն մ'ունի որ շատ հաւատարիմ է : - Ձեր քեռնին մերինէն աւելի հարուստ է : - Այս քաղաքս մեծ է : - Տուն մը գնեցինք : - Ձեր պղտիկ եղբայրը խելք է . բայց մերինն աւելի խելք է : - Սօրբոյր մ'ունինք որ շատ հարուստ է :

28.

ՅՈՒՅՄԱՍՆ ԴԵՐՄՆՈՒՆ

Celui, celle, այդ, այն :

Դիտող . - Այս դերանունը արդէն յիշատակուած անուն մը ցուցնելու կը ծառայէ . զոր օրինակ . Le livre de Pierre est bon, celui de Paul est meilleur. - Պետրոսին գիրքն աղէկ է, բայց Պօլոսինը լաւագոյն է : Այս դերանունը հայերէն կը թարգմանուի՝ կամ յատկացուցչին ծայրը գիմբոշ և, և գիրն աւելցնելով, Պետրոսինը, դրացույնը և կամ յատկացեալ անունը կրկնելով :

Ce canif est plus joli que celui de mon frère. Cette montre est plus jolie que celle de votre cousin. Cet arbre est plus haut que celui que nous avons dans notre jardin. Mon bureau est plus petit que celui de notre sœur. Votre plume est plus grande que celle de votre ami. Le chien

22.

- Oncle, քեռի, հօրեղբայր,
- l'oncle, քեռին, riche, հարուստ.
- ami, բարեկամ,
- l'ami, բարեկամը, pauvre, աղքատ.
- enfant, աղայ,
- l'enfant, աղան, jeune, երիտասարդ.
- arbre, ծառ,
- l'arbre, ծառը, malade, հիւանդ.
- homme, մարդ,
- l'homme, մարդը, encore, դեռ:

Դիտող. — Չայնաւորով կամ անձայն իտլ սկսած ա. նուանց առջև le յօդին և գիրը, la յօդին և գիրը կը դէդ- չուին և ասոնց տեղ (') ապաթարց մը կը գրուի:

L'ami de mon père est riche. J'ai vu l'ami de notre père. Cet homme est l'ami de mon oncle. L'enfant de cet homme est malade. Cet enfant est encore jeune. L'oncle de mon ami est très-riche. Avez-vous vu l'arbre que mon père a acheté? Mon oncle a vendu cet arbre à notre père. L'homme que vous avez vu est très-pauvre. Son fils est malade. Mon ami est un homme très-riche. J'ai donné une plume à ce pauvre enfant. La tante de ce jeune homme est malade. Ce pauvre enfant a perdu son père.

23.

- Le voisin, գրացին,
- le cousin, հօրեղբորորդին,
- l'ami, բարեկամը,
- le jardinier, պարտիզպանը,
- l'homme, մարդը,
- la voisine, գրացուհին.
- la cousine, հօրեղբօր աղջիկը.
- l'amie, բարեկամուհին.
- la jardinière, պարտիզպանուհին.
- la femme, կինը:

Cet homme est notre jardinier. Cette femme est notre jardinière. Notre voisin est très-riche. Votre voisine est une bonne femme. Avez-vous vu mon cousin? J'ai vu votre cousin et votre cousine. Votre cousin est l'ami de mon frère. Ma sœur est l'amie de votre cousine. La bonne jardinière a perdu son enfant. La voisine de mon oncle a un très-bon fils. Notre jardinier est le père de cet enfant. La fille de cette pauvre femme est malade. J'ai reçu un cadeau de ton cousin. Ma sœur a écrit une lettre à notre cousine.

24.

Պարտիզպաննիս բարի մարդ մ'է: — Պարտիզպանուհինիս բարի կին մ'է: — Իմ բարեկամն այս աղուն քեռին է: — Այս ծառը այս պարտիզպանէն գնեցի: — Դրացինիդ շատ բարի աղայ մը և շատ բարի աղջիկ մ'ունի: — Այս խեղճ մարդու աղան տեսնո՞ւմ: — Զմեկնս այս աղքատ տղուս սուր:

25.

Plus աւելի, utile օգտակար, plus utile աւելի օգտակար. sage խմաստուն, խելքը, plus sage աւելի խելքը. joli, jolie աղուոր, plus joli, plus jolie աւելի աղուոր. plus grand մեծագոյն, plus petit վոքքրագոյն, que, քան, էն 1:

- Le mien, la mienne, իմս.
- le tien, la tienne, քուկդ.
- le sien, la sienne, իրենը, անորը.
- le nôtre, la nôtre, մերը.
- le vôtre, la vôtre, ձերը.
- le leur, la leur, իրենցը, անոնցը:

Դիտող. — Ածականն անուան հետ համաձայնեցնելու 1 Բաղդատականը երեք աստիճան ունի. Հաւասարութեան որ կ'ըլլայ ածականէն առաջ aussi և յետոյ que գնելով: Il est aussi sage que vous. — Կուսարութեան՝ moins... que գնելով: Il est moins sage que vous. Եւ առաւելութեան՝ plus... que գնելով: Il est plus sage que vous.

է միշտ : Ածականն իբական կ'ըլլայ ծայրը e աւելցնելով
Էթէ ինքնին եւ չաւարտիր :

Mon canif est plus joli que le tien. Ma plume est plus grande que la tienne. Notre cheval est plus grand que le vôtre. Notre ville est plus petite que la vôtre. Mon père est plus petit que le tien. Le jardin de notre oncle est plus grand que le nôtre. Cet homme est plus riche que notre père. Cet enfant est plus sage que ton petit frère. Le bureau de ma sœur est plus joli que le mien. Ce livre est plus utile que le nôtre. As-tu trouvé un livre ? Ma sœur a perdu le sien. Notre tante est plus riche que la vôtre. Votre oncle a un jardin qui est très-grand, mais le nôtre est plus grand. Nous avons un livre qui est plus utile que le vôtre. J'ai donné mon canif à ton frère, il a perdu le sien. Le fils de notre jardinier a trouvé une plume dans notre jardin ; il a donné la sienne à mon petit frère. Mon frère a donné sa plume à ma cousine qui a perdu la sienne.

26.

Le chien, շունը.	le thème, հրահանգը.
le chat, կատուն.	facile, դիւրին.
la campagne, դիւղը.	difficile, դժուար.
la ville, քաղաքը.	fidèle, հաւատարիմ.
la maison, տունը.	agréable, ախորժելի.
Andrinople, Ադրինոպոլիս.	Ferdinand, Ֆերդինանտ.
le soleil, արևը.	honnête, սպրկեշտ.
la lune, լուսինը.	haut, բարձր.
arrivé, հասած.	parti, մեկնած :

Mon frère est encore jeune. Il est plus jeune que votre cousin. Cet homme est pauvre, mais ce jardinier est encore plus pauvre. Notre tante a une grande maison. Avez-vous vu la maison de notre tante ? Cet enfant est plus sage que ma petite sœur. Ma cousine a un petit chat. J'ai donné mon petit chien à notre cousin. Le chien est plus fidèle que le chat. Votre voisin est pauvre, mais

il est honnête. La jardinière est une très-honnête femme. Le soleil est plus grand que la lune. La campagne est très-agréable. La campagne est plus agréable que la ville. Notre ville est plus petite que la vôtre. Mon père a un petit chien qui est très-fidèle. Cet arbre est très-haut ; il est plus haut que le mien. Cette maison est très-haute ; elle est plus haute que la vôtre. Ton thème est plus facile que le nôtre, mais le thème de mon cousin est très-difficile.

27.

Այս սղուս մայրը տեսար : - Շատ աղքատ է . մեր պարւ
ախղանին մօրմէն աւելի աղքատ է : - Շունը տեսար . քու
կինէդ աւելի մեծ է : - Հօրեղբօրորդիս ալ շուն մ'ունի որ
շատ հաւատարիմ է : - Ձեր քեռին մերինէն աւելի հարուստ
է : - Այս քաղաքս մեծ է : - Տուն մը գնեցինք : - Ձեր
պղտիկ եղբայրը խելք է . բայց մերինն աւելի խելք է : -
Մօրքոյր մ'ունինք որ շատ հարուստ է :

28.

ՅՈՒՅՄԿԱՏ ԴԵՐՍՆՈՒՏ

Celui, celle, այդ, այն :

Դիտող . - Այս դերանունը արդէն յիշատակուած ա
նուն մը ցուցնելու կը ծառայէ . զոր օրինակ . Le livre de
Pierre est bon, celui de Paul est meilleur. - Պէտրոսին
գիրքն աղէկ է, բայց Պօլոսինը լաւագոյն է : Այս դերանու
նը հայերէն կը թարգմանուի՝ համ յատկացուցչին ծայրը
գիմորոշ ն, ը գիրն աւելցնելով, Պէտրոսինը, դրացոյնը ե
կամ յատկացեալ անունը կրկնելով :

Ce canif est plus joli que celui de mon frère. Cette
montre est plus jolie que celle de votre cousin. Cet arbre
est plus haut que celui que nous avons dans notre jardin.
Mon bureau est plus petit que celui de notre sœur. Votre
plume est plus grande que celle de votre ami. Le chien

de notre voisin est plus fidèle que celui de notre tante. Ce thème est très-difficile. Le thème de notre cousin est plus difficile que le nôtre, mais celui de ma sœur est encore plus difficile. La voisine de mon oncle a un petit chien qui est plus fidèle que celui de votre jardinier; mais le mien est encore plus fidèle. Mon thème est plus facile que le tien et que celui de ton frère.

29.

ՀՈՒՆՎ, ՅԵՏՈՒԿ ԱՆՈՒԾՅՑ

ար.		իգ.
Joseph,	Յովսէփ.	Joséphine.
Henri,	Հանրի.	Henriette.
Jules,	Յուլիոս.	Juliette.
Renaud,	Ռընոյ.	Renette.
Jean,	Յովհաննէս.	Jeanne.
Louis,	Լուի.	Louise.
François,	Ֆրանսուա.	Françoise.

Դիտող. — Դիտէ յատուկ անուանց զանազան կերպով
իդական դառնալը:

Ժողէֆին իր գիրքը կորցուց: — Հանրիին զվելնը գտա՞ր: — Եարլին հայրը բարի է: — Եարլին պարտեղը քուկինէդ աւելի պղտիկ է: — Յովսէփին բարեկամը Ադրիանուսուրիս մեկնեցաւ: — Հօրեղբորդիս հասաւ: — Լուիէն նամակ մ'աւելնը, Բարիկ է: — Յովհաննէսն ու Ֆէրանիանոր աւսա՞ք: — Քոլոնէս գանուող բարեկամուս նամակ մը գրեցինք:

Mon père est parti pour Berlin. Le fils de notre voisin s'appelle Charles, et sa fille s'appelle Louise. L'enfant de notre jardinier s'appelle Guillaume. La tante de François est arrivée; mais son père est parti pour Bruxelles.

La sœur de Louis est très-sage. Je pense à Louis et à Camille. La sœur de Louise a écrit une lettre à Emile. François a reçu cette plume d'un jeune homme qui s'appelle Jean. Henri a donné son livre à Charles, et sa plume à Joseph. Le cousin de Ferdinand est parti pour Paris. Le chien de Charles est plus fidèle que celui de François. Nous avons donné notre petit chien à Guillaume. Ce canif est à Adolphe, et cette plume est à Jean. Notre tante est à Paris. Mon cousin est à Vienne. Ce jeune homme est de Bruxelles. Notre ami est de Cologne.

30.

Մեր պարտիզպանին աղաքը խելքը են: — Մեր հօրը գրքերն ամենակարևոր են: — Քեռույս բարեկամները շատ հարուստ են: — Վիէննա մեծ քաղաք մ'է: — Վիէննային տները շատ բարձր են: — Ֆրանսուա և Հանրի հասան: — Լուիզ և Ժողէֆին մեկնեցան: — Հանրիի քուրերը գեռ են: — Այս խեղճ կնոջ աղաքը տեսանք: — Այս մայրը միշտ գոհ է: — Աւելի գոհ եմ քան Թէ մեր գրացին որ շատ հարուստ է:

31.

Դիտող. — Անուանց յոգնակին կը կազմուի ծայրերինն ի գիրն աւելցնելով: — Յոգնակի անուանց հետ les յօդը գործածելու է:

Le père, հայրը.	Les pères, հարբը.
la mère, մայրը.	les mères, մարբը.
l'enfant, աղան.	les enfants, աղաքը.
l'homme, մարդը.	les hommes, մարդիկը.
la fleur, ծաղիկը.	content, գոհ.
la pomme, խնձորը.	sont, են.
la poire, տանձը.	aime, կը սիրէ.

la cerise, կեռասոր.

toujours, մշտ.
souvent, սակայ:

Les pères sont bons, et les mères sont aussi bonnes. Les livres de mon oncle sont utiles. Les plumes de ma sœur sont petites. Les enfants de cet homme sont très-sages. Les sœurs de mon ami sont bonnes. Avez-vous vu les livres de mon cousin? Nous avons trouvé les livres et les plumes de notre frère. La mère de Charles aime les fleurs et les enfants. Les amis de Ferdinand sont arrivés. Les frères de mon voisin sont partis pour Vienne. Cette maison est haute. Les maisons de cette ville sont très-hautes. Les arbres de notre jardin sont plus hauts que ceux de votre jardin. Les enfants de notre jardinier sont encore très-jeunes. Les thèmes de ma cousine sont faciles; mais ceux de mon frère sont très-difficiles. Ta sœur est contente. Les filles de notre voisin sont toujours contentes. Les pauvres sont souvent plus contents que les riches.

Ո՞ւր էիք այս առտու: - Քեռւոյս տունն էի որ Ծրանք-
Ֆորդէն հասաւ: - Եղբայրս ու ես ձեր հօրը տունն էինք: -
Մօրբօւրնիդ արդէն մեկնած էր: - Ո՞ւր էիք չիմայ: - Տէր
Մասլին տունն էինք որ շատ նազէլն աղջիկներ ունի: -
Այս աղջիկները միշտ պարկեշտ ու առաքինի էին: - Տէր Մօլը
Ժամանակաւ հարուստ էր, բայց չիմայ աղքատ է: - Ժա.
մանակաւ թշուառ էինք, բայց չիմայ երջանիկ ենք: - Ձեզմէ
երջանիկ ենք: - Դուք մեր պարտէզն էիք, մեր հայրն ալ
ձերը: - Ո՞ւր էր քոյրդ: - Քեռւոյդ էր: - Մօրքոյրդ թը-
շուառ է, վասն զի իւր ամեն աղաքը կորցոյս:

Un, une, մէկ.
deux, երկու.
trois, երէք.
quatre, չորս.
cinq, հինգ.
six, վեց.
sept, եօթը.
huit, ութ.
neuf, ինը.
dix, տասը.
onze, տասնմէկ.
douze, տասներկու.
treize, տասներեք.
quatorze, տասնչորս.

quinze, տասնըհինգ.
seize, տասնըվեց.
dix-sept, տասնըէօթը.
dix-huit, տասնըութ.
dix-neuf, տասնըինը.
vingt, քսան.
la chambre, սենեակը.
la table, սեղանը.
la chaise, աթոռը.
l'an, տարին.
le mois, ամիսը.
la semaine, շաբաթը.
le jour, օրը.
il y a, կայ, է:

Dans notre maison il y a quatorze chambres. Dans cette chambre il y a deux tables et douze chaises. Notre voisin a cinq enfants; trois fils et deux filles. Dans notre jardin il y a vingt grands arbres. Dans la maison de notre jardinier il y a cinq chats et trois chiens. Nous avons un chat et deux chiens. L'an a douze mois; la semaine a sept jours. J'ai reçu de mon père quatre pommes et deux poires. Mon oncle a donné à ma sœur un joli canif et vingt plumes.

Մեր հայրն երէք զմէլն ունի: - Բարեկամն հինգ քոյր
ունի: - Այս կինը եօթը աղայ ունի: - Վեց աթոռ քնեցի: -
Այս մարդս չորս մանչ և երկու աղջիկ ունի որ շատ հան-
դարտ են: - Բարեկամն մէկ զմէլն և ութ գրիչ ունի:

35.

Mon frère, *Էղբայրս* .
 ma sœur, *քայրս* .
 ton cousin, *հորեղբորորդիդ* .
 ta cousine, *հորեղբորդ աղջիկը* .
 son oncle, *քեռին* .
 sa tante, *մորքայրը, հորքայրը* .

mes frères, *Էղբարքս* .
 mes sœurs, *քուրերս* .
 tes cousins, *հորեղբորդ որդիքն* .
 tes cousines, *հորեղբորդ աղջիկուհիքը* .
 ses oncles, *իւր քեռիները* .
 ses tantes, *իւր հոր կամ մորքուրերը* :

ար .

իգ .

Les miens,	les miennes, <i>իմիներս</i> .
les tiens,	les tiennes, <i>քուկիներդ</i> .
les siens,	les siennes, <i>իրենները</i> .
ils, elles, <i>անոնք</i> .	
ils ont, <i>անոնք ունին</i> .	
elles ont arrosé, <i>ուսողեցին</i> :	

Դիտող. — Դերանուն տէր բային կամ խնդիրը հայտ-
 բերել մէջ շատ անգամ զօրութեամբ կը հասկըցուին, Ծրան
 սերէնի մէջ յայտնի գրուելու են :

J'aime mes frères et mes sœurs. J'aime mes cou-
 sins et mes cousines. Tes livres sont bons, les miens
 sont bons aussi. Mon frère a perdu ses plumes. Cette
 femme aime ses enfants. Cet homme a perdu ses amis,
 et cette mère a perdu ses enfants. J'ai donné mes fleurs
 à tes cousins. J'ai reçu ce mois six lettres de mes amis.
 Mon cousin a écrit cette semaine deux lettres à ses a-
 mis. As-tu arrosé les fleurs? J'ai arrosé les miennes et

36.

les tiennes. Ma sœur a aussi arrosé les siennes. Mes cou-
 sines ont reçu deux jolis chats: elles sont très-contentes.
 Tes frères ont acheté deux chiens qui sont très-fidèles.
 Ils ont donné trois livres à mes sœurs. Charles a perdu
 ses livres et les miens.

Notre livre, *մեր գիրքը* .
 votre plume, *ձեր գրիչը* .
 votre jardin, *ձեր սարակղը* .
 notre maison, *մեր սուռը* .
 les nôtres, *մերինները* .
 les vôtres, *ձերինները* .

nos livres, *մեր գրքերը* .
 vos plumes, *ձեր գրչերը* .
 vos jardins, *ձեր սարակղները* .
 nos maisons, *մեր տները* .
 les leurs, *իրենցները* .
 triste, *սխուր* :

Avez-vous vu nos frères et nos sœurs? J'ai vu vos
 cousins et vos cousines. Où sont nos livres et nos
 plumes? J'ai perdu vos livres et les nôtres. Mon frère a
 trouvé mes livres et les vôtres. Nous avons arrosé nos
 fleurs. Avez-vous aussi arrosé les vôtres? Nos sœurs
 sont parties cette semaine. Mon père et ma mère sont
 malades. Mes enfants sont très-tristes. Mes cousins sont
 arrivés. Vos jardins sont plus grands que les nôtres.
 Notre ville est plus petite que la vôtre. Nos sœurs sont
 plus jeunes que les vôtres. Tes frères sont les amis de
 mes cousins. Je pense souvent à nos frères. J'ai acheté
 trois canifs pour les enfants de notre cousin. Où sont
 vos sœurs? Elles sont à Berlin. Et vos frères? Ils sont
 partis pour Bruxelles.

Տղաքս շատ հիւանդ են: - Բարեկամներս շատ ատուր են: - Տեսայ ծաղկըներդ: - Տեսարդ գրքերս: - Ձեր եղբարց նամակ մը գրեցի: - Բարեկ եղող հօրեղբօրս որդիէն նամակ մ'ընդունեցայ: - Պարտիզպանը ձեր ծաղկըները ու խմիններս ուսօգեց: - Իմ գրչէրս ու բուկիններդ աս խեղճ տղուն տուի: - Հայրս քու շներդ ու խմիններս ծախեց: - Քոյրս ժամացոյցները կորոյս:

Ce chien, այս շունը.	ces chiens, այս շները.
cet arbre, այդ ծառը.	ces arbres, այդ ծառերը.
cette table, այն սեղանը.	ces tables, այն սեղանները.
un écu, սկուտ մը.	sur, վրան.
avec, հետը, (գործիականի հօլովանիչ):	

Ces jardins et ces maisons sont à ma tante. Ces pommes et ces poires sont à mes sœurs. Ces arbres sont hauts. Ces enfants sont très-sages; ils ont une bonne mère. Où avez-vous acheté ces plumes? Nous avons trouvé ces livres sur cette table. Ma tante a donné deux écus à ces pauvres enfants. Ils sont arrivés avec ce jeune homme. Ces cerises sont pour vos frères. Avez-vous vu mes fils et mes filles? Ces deux hommes sont frères. Ces deux enfants sont sœurs. J'ai acheté ces tables et ces chaises pour ma fille. Ces petits arbres sont à notre voisin. Ces deux grandes maisons sont à notre oncle. J'ai trouvé ces fleurs dans votre jardin. Ces enfants sont tristes; la mère de ces enfants est très-malade. Vos fils sont plus sages que les miens, mais mes filles sont plus sages que les vôtres. J'ai reçu ces pommes de notre jardinier et ces poires de notre jardinière.

Այս գրչէրս աղէկ էն: - Այս ծառերս բարձր են: - Այս գրքերս բարեկամաց տուի: - Ուսօգեցիր աս ծաղկըներդ: - Այս աղաս գրացւոյնէն աւելի խելօք է: - Այս գրքերս խմիններէս աւելի օգտակար են: - Այս խնձորները և այս ասնձերն եղբօրս են: - Այս ծառերը գնեցիրք: - Այս խեղճ կինը եօթը աղայ ունի՝ իրէքը մտնչ, չորսը աղջիկ: - Այս աղաքներէն այս կեռամներն առիրք:

Tout, toute, ամէն, բոլոր.	
tout le monde, բոլոր աշխարհ, ամէն մարդ.	
toute la ville, բոլոր քաղաքը.	
tous, toutes, ամէնքը.	
tous les hommes, ամէն մարդիկ.	
toutes les femmes, ամէն կանայք.	
la terre, երկիրը.	
la nuit, գիշերը.	la prairie, մարդագետինը.
Dieu, Աստուած.	créé, ստեղծած, ստեղծուած.
pleuré, լացած.	envoyé, խրկած, խրկուած:

Tout իբրև անսկան էրբէք վրան չառներ իր դոյակա նին յօգը. իբրև դոյական կրնայ յօգով ալ գործածուիլ: - Ի՛նչա՛ս աս բառիս յոդնակին զգրտուղի կազմուելինը:

J'aime tous les hommes. Tous mes amis sont partis pour la campagne. Tous ces jardins et toutes ces prairies sont à ma tante. Cette femme a perdu tous ses enfants. J'ai perdu tous mes livres et toutes mes plumes. Notre jardinier a perdu sa bonne mère; il a pleuré toute la nuit. Dieu a créé toute la terre. Avez-vous arrosé tous ces petits arbres et toutes ces fleurs? Le jardinier a arrosé tout le jardin. Tous ces thèmes sont faciles. Mon cousin

a prêté tous ses livres à Henri. Louise a perdu toutes ses plumes. Avez-vous écrit toutes ces lettres? Ma tante a envoyé trois écus à cette pauvre femme. Elle a donné toutes ces pommes et toutes ces poires à ces enfants. Nous avons acheté toutes ces cerises.

41.

Հայրս բոլոր իւր շները ծախեց. — Մեր ամէն պարտէզները ծախեցինք: — Բոլոր բարեկամներս կորուսի: — Բոլոր այս գրքերս մեր գրացւոյն են: — Բոլոր այս ազաքը կը սիրեմ: — Ամէն օր Լուին և Շարլը կը մտածեմ: — Ուր գնեցիք այս զմեքինս: — Բոլոր տունը տեսայ: — Ամէն նամակնիդ հասան: — Շարլ իւր բոլոր բարեկամներովը քնաց: — Այս ամէն խնձորները մեր գրացւոյն պարտիլին մէջ գտանք:

42.

La mère, մայրը.   l'enfant, աղան.
de la mère, մօրը, մօրմէն,   de l'enfant, աղուն, աղէն.
à la mère, մօրը.   à l'enfant, աղուն.
l'argent, արծաթը.   le roi, Թագաւորը.
la reine, Թագուհին:

La mère de la reine est bonne. Mon père a reçu un cadeau de la reine. J'ai prêté mon canif à l'ami de ton frère. Nous avons reçu un petit chien de la mère de cet enfant. Votre oncle a écrit une lettre à la sœur de notre voisin. Le roi a envoyé un cheval à la reine. J'ai reçu toutes ces fleurs de la jardinière. Les enfants de la jardinière sont malades. Je pense à l'amie de notre sœur. Henri a donné son argent à l'enfant de cette pauvre femme. Le chien est utile à l'homme. Ce jardin est à l'oncle de mon ami. Ces prairies sont à la tante de ce jeune homme. Nous avons vendu notre cheval à l'ami de notre voisin.

43.

Իհտող. — De և à հորովանիչ նախդիրները, և և les յօդերուն հետ միանալով du, au, des, aux կ'ըլան, ուստի de le père բտըւ տեղ, du père, à le père տեղ՝ au père, de les frères տեղ՝ des frères, à les frères տեղ՝ aux frères կ'ըսուի:

Le roi, արքայն.   le bonheur, երջանկութիւնը.
du roi, արքային, արքայէն.   le malheur, Թշուառութիւնը.
au roi, արքային.   court, courte, կարճ.
le peuple, Ժողովուրդը.   la vie, կեանք.
la partie, մասը, բաժինը:

Le roi est le père du peuple. Un bon roi aime son peuple. Le frère du roi est arrivé. Avez-vous vu le jardin du roi? La vie de l'homme est courte. Dieu a donné la vie à l'homme. Le jour est une partie de la semaine. La semaine est une partie du mois. La terre est une partie du monde. Le chien est l'ami de l'homme. Ton père est l'ami du mien. Les enfants du jardinière sont très-sages. J'ai donné un petit chien au fils de la jardinière. As-tu reçu ce canif du jardinière? Ce cheval est au voisin de mon oncle. Ces fleurs sont au jardinière du roi. Mon cousin a vendu sa maison au frère de notre voisin. Ma sœur a donné tout son argent à l'enfant de cette femme. Mon cousin pense toujours au cheval qu'il a reçu de la mère du roi. Les bons rois sont le bonheur du peuple. Je pense toujours au malheur de mon ami.

44.

Les arbres, ծառերը.
des arbres, ծառերուն, րէն.
aux arbres, ծառերուն:

Dieu a donné la vie aux hommes. Les bons rois sont le bonheur des peuples. Les chiens sont amis des hommes. Ces arbres sont aux fils du jardinier. J'ai donné mes livres aux filles de cette pauvre femme. Le cheval est utile aux hommes. Les enfants des pauvres sont souvent plus contents que les enfants des riches. Nous avons reçu toutes ces fleurs des fils du jardinier. Ma sœur a reçu ces lettres des amies de Louise. Nous avons écrit aux amis de notre cousin. Je pense toujours aux sœurs de la reine. Ma mère a donné huit écus aux pauvres. La reine a envoyé vingt écus aux enfants de la jardinière.

43.

Արքային եղբայրը հիւանդ է: - Մագուհուհին քոյրը շատ պղտիկ է: - Մաղկինեք սարսիղսանին տղուն առի: - Արքային թագուհուհին ձի մը խրկեց: - Նամակ մը գրեցիք մեր դրացուհին եղբորը: - Միշտ ձեր եղբորը բարեկամին կը մտածեմ: - Այս տունս ձեր բարեկամին քեռուին է: - Ձեր դրացուհուին տղաքը կը սիրեմ: - Ձեր քուրերն ալ քատին սիւսա մը տուին: - Աղքատաց տղաք ընդհանրապէս շատ դո՛հ են: - Ստակնիս աս աղքատ մարդուն տղոց առինք:

ՀԱՂՈՎԱՅԻՆ ՊԱՅԿԵՐ

կգ. ար.

Ուղ. և հայց. Le jardin, պարտէզը.
Սեռ. և բաց. du jardin.
Տրակ. au jardin.

յոգ. ար.

Ուղ. և հայց. Les jardins, պարտէզները.
Սեռ. և բաց. des jardins.
Տրակ. aux jardins.

կգ. իգ.

Ուղ. և հայց. La maison, առնիւր.
Սեռ. և բաց. de la maison.
Տրակ. à la maison.

յոգ. իգ.

Ուղ. և հայց. Les maisons, տները.
Սեռ. և բաց. des maisons.
Տրակ. aux maisons.

Չայնաւորով կամ անձայն եով սկսեալ ար. և իգ. հորովում:

կգ.

Ուղ. և հայց. L'école, դպրոցը.
Սեռ. և բաց. de l'école.
Տրակ. à l'école.

յոգ.

Ուղ. և հայց. Les écoles, դպրոցները.
Սեռ. և բաց. des écoles.
Տրակ. aux écoles.

Un թուականէն ետքն եկող անուան մը հորովում:

կգ.

Ուղ. և հայց. Un arbre, ծառ մը.
Սեռ. և բաց. d'un arbre.
Տրակ. à un arbre.

յոգ.

Ուղ. և հայց. Des arbres, ծառեր.
Սեռ. և բաց. d'arbres.
Տրակ. à des arbres.

Ածականէ մը ետքը եկող անուան հորովում:

կգ.

Ուղ. և հայց. Le bon élève, բարի աշակերտ.
Սեռ. և բաց. du bon élève.
Տրակ. au bon élève.

յոգ.

Ուղ. և հայց. Les bons élèves.
Սեռ. և բաց. des bons élèves.
Տրակ. aux bons élèves.

Ստացական կամ ցուցական ածականով անուան մը հորովումն :

կգ.

Ուղ. և հայց. Mon frère, եղբայրս.
Սեռ. և բաց. de mon frère.
Տրակ. à mon frère.

յոգ.

Ուղ. և հայց. Ces frères, այս եղբարքս.
Սեռ. և բաց. de ces frères.
Տրակ. à ces frères.

Յատուկ անուանց հորովումն :

Haïg.
de Haïg.
à Haïg.

46.

Peu, քիչ. }
beaucoup, շատ. } de ում
plus, աւելի. }
assez, բաւական. } խնդիր կ'առնուն :

Peu d'argent, քիչ արծաթ.
beaucoup de viande, շատ միս.
plus de pommes, աւելի խնձոր.
assez de pain, բաւական հաց.
L'eau, ջուրը. bu, խմած, խմուած.
la limonade, շմոնաջուրը. donnez, տուէք.
mangé, կերուած, կերած. moi, ես, ինձ :

Le roi a beaucoup d'argent. Mon ami a plus d'argent que moi. Avez-vous beaucoup de pain? Donnez-moi un peu de pain. J'ai assez de pain. As-tu assez de viande? Nous avons peu de pommes. Notre roi a beaucoup de soldats. Nous avons mangé peu de cerises. Mes sœurs ont acheté beaucoup de poires. Donnez cet argent à cette pauvre femme. Donnez un peu de pain à ce pauvre. Cet homme a beaucoup de fleurs dans son jardin. Mon frère a plus de livres que le tien, mais le tien a plus de plumes que le mien. Le roi est un bon père, il a donné beaucoup d'argent aux pauvres. Cet homme a peu d'amis, mais il a beaucoup de chiens et de chats. Cette mère a beaucoup d'enfants. Henri a vu plus de villes que nous.

47.

Tant, autant, այնչափ,)
trop, չափազանց.) de ում
combien, որչափ.)
moins, նուազ.) խնդիր կ'առնուն :
marché, քաւած.)

Le fromage, պանիր. la moutarde, մանանուխ.
le sel, աղ. fatigué, յոգնած.
le poivre, պղպեղ. l'orgeat, կաթնեակը :

Mon père a autant de livres que vous. Vous avez moins de plumes que moi. Cet enfant a trop de pain. Don-

nez-moi un peu de fromage. Avez-vous assez de sel et de poivre ? J'ai donné un peu de moutarde à Henri. Il a bu trop de limonade. Combien d'enfants avez-vous ? J'ai six enfants : quatre fils et deux filles. Notre voisin a moins d'enfants que vous ; il a deux fils et une fille. Il y a beaucoup d'arbres dans son jardin. Les hommes qui sont contents, sont riches. Peu d'hommes sont contents. Le pauvre a peu d'amis. As-tu autant d'argent que nous ? J'ai moins d'argent que vous, mais j'ai plus de livres que vous. Donnez au fils de la jardinière le canif que vous avez reçu de moi ; il a perdu le sien. Mon frère a tant marché qu'il est très-fatigué.

48.

Le morceau, կտորը, պատառը.

le mouchoir, Թաշկինակը.

une douzaine, Էրկվեցեակ մը.

une corbeille, զամբիւղ մը, կողով մը.

le verre, բաժակը.

la toile, կտաւը.

la bouteille, շիշը.

le gant, ձեռնոցը.

la livre, լիւրէ.

le bas, դոււլպան.

le quintal, կենդինարը.

le soulier, կօշիկը.

le mètre, մէտրը.

la botte, մուճակը.

une paire, զոյգ մը.

la chemise, շապիկը.

demi, կէս.

la cravate, վննոցը.

le crayon, մատիւրը.

l'encre, մերանը.

le thé, չայը.

la tasse, բաժակը, գաւաթը :

Ma mère a envoyé à ma cousine trois paires de gants, six paires de bas, deux douzaines de chemises et une corbeille de cerises. Dans ce coffre il y a dix aunes de toile, quatre mouchoirs et une demi-douzaine de cravates. J'ai reçu de mon père un livre, une montre, un canif, six plumes, trois crayons et deux écus. Mon père a acheté deux paires de souliers et une paire de bottes.

Nous avons envoyé à l'ami de notre oncle vingt livres de sucre, un demi quintal de café et douze bouteilles d'orgeat. Donnez-moi un morceau de viande, et un peu de moutarde. Ma tante a acheté une grande table et une demi-douzaine de chaises. J'ai bu un verre d'eau et j'ai mangé un morceau de fromage. Cette tasse de thé est pour mon cousin, et ce morceau de sucre est pour ma sœur. Nous avons donné au fils de notre voisine six plumes, deux crayons et un peu d'encre ; il a écrit une lettre à son oncle qui est à Francfort.

49.

Մեր պարտիզպանը շատ հաւեր ունի : — Հայրս ձեր պարտիզպանէն աւելի ունի : — Այս մարդս շատ գրամ ունի : — Շատ հարուստ է : — Այս մարդէս նուազ ստակ ունիք : — Մենք ձեզի չափ գրքեր ունինք : — Փանի գիրք ունիս : — Քիչ գիրք ունիմ, բայց շատ բարեկամ ունիմ : — Ինծի գաւաթ մը ջուր սուէք : — Քիչ մը միս սուէք պարտիզպանին որդւոյն : — Քոյրս լիւրէ մը կեռաս և լիւրէ մը խնձոր առաւ : — Այս զոյգ մը կօշիկն ինձ համար է, և այս Էրկվեցեակ շապիկը Պետրոսին համար :

50.

Դիտող. — Eau, ou վերջաւորեալ բառերուն յոգնակին կը կազմուի ծայրը x աւելցնելով :

Le cadeau, պարգևը.

les cadeaux, պարգևները.

l'oiseau, Թռչունը.

les oiseaux, Թռչունները.

le jeu, խաղը.

les jeux, խաղերը.

le couteau, գանակը.

le feu, կրակը.

le château, զգեակը.

le moineau, ճնշուկը.

le vaisseau, նաւը.

le troupeau, հօտը :

Ma sœur aime les oiseaux ; elle a beaucoup d'oiseaux. Le feu et l'eau sont utiles à l'homme. Cet homme

est très-riche ; il a deux châteaux, beaucoup de jardins et de prairies. Vos frères sont plus grands que les miens. Avez-vous vu les deux moineaux de mon frère ? Mon cousin a vendu tous ses oiseaux. Cette petite fille aime les jeux. Ces troupeaux sont à notre voisin. Nous avons vu deux grands vaisaux. J'ai acheté une douzaine de verres et une demi-douzaine de couteaux. Ses moineaux sont encore jeunes. Ces cadeaux sont pour Joséphine.

51.

Գիտող. — Ալ աւարտած անուանց յորհակին կը կազմուի ալ վերջաւորութիւնը աւսի փոխելով :

Le cheval, ձին.	les chevaux, ձիերը.
l'animal, կենդանին, անասունը.	les animaux, կենդանիները.
le mal, չարը.	les maux, չարիքը.
le métal, մետաղը.	le général, զօրավարը.
	le lion, առիւծը.
	le travail, աշխատութիւնը.
	les travaux, աշխատութիւնքը :

Dieu a créé tous les hommes et tous les animaux qui sont dans le monde. Les travaux de cet homme sont agréables. Les chevaux sont très-utiles ; ils sont plus utiles que les chiens. Nous avons vendu nos chevaux. Notre voisin a plus de chevaux que de chiens. Ces animaux sont très-jolis. Le lion est le roi des animaux. Nous avons acheté deux quintaux de café. Votre roi a beaucoup de généraux. Ce peuple a un bon roi. Le roi de ce peuple a beaucoup de soldats, mais il a peu de vaisseaux. Les animaux ont beaucoup de maux. Les fils de notre voisin ont acheté les oiseaux du jardinier. Nous avons vu les chevaux de la reine et les travaux des soldats. Mon fils aime les chevaux. Je pense toujours au

frère et à la sœur de mon ami. L'argent est un métal. Les métaux sont très-utiles aux hommes.

52.

Թագաւորին սրաւանները տեսայ : — Գրքերնիս կորուսինք : — Այս դանակները մօրս համար են : — Եղբայրդ իւր գրացիները կը սիրէ : — Ինչ տուէք այդ ճինձղուկները : — Այս հօտերը մեր գրացւոյն են : — Արքան իւր բոլոր նաւերը կորուստ : — Հօրքեռորդիս այս զօրավարին աղէն երկու ձի առաւ : — Հանրի գործը կը սիրէ : — Այս գործերը շատ օգտակար են : — Այս խեղճ անասունը հիւանդ է : — Այս պզտի կենդանիները շատ հաւատարիմ են :

53.

Գիտող. — Երբոր անուն մ'անորոշ ըլլայ՝ ուղղականն ու հայցականը du յօրը կ'առնուեն : Անուան մ'անորոշ ըլլալը հայերէնի մէջ կը հասկըցուի ծայրը գիմորոշ յօր չունենալէն :

Le pain, հացը.	du pain, հաց.
la viande, միսը.	de la viande, միս.
l'encre, մեղանը.	de l'encre, մեղան.
les pommes, խնձորները.	des pommes, խնձորներ.
le cordonnier, կօշկակարը.	le marchand, վաճառականը.
le libraire, գրավաճառը.	fait, կ'ընէ.
on trouve, կը գտնուի.	vend, կը ծախէ.
chez, բոլը, տունը.	s'il vous plaît, եթէ կը հաշիք, կ'աղաչէմ :

54.

J'ai mangé du pain et de la viande. Nous avons acheté des pommes et des poires. Mon frère a bu de l'eau, et vous avez bu de l'orgeat et de l'eau. Ce marchand vend du sucre, du café et des citrons. Le cordonnier fait

des souliers et des bottes. Le menuisier fait des tables et des chaises. Chez le libraire on trouve des livres, des plumes, du papier, de l'encre, des canifs et des crayons. Cet homme vend des chevaux et des chiens. Dans ce coffre il y a des gants, des bas, des mouchoirs, des cravates et de la toile. Donnez-moi, s'il vous plaît, du sel et du poivre. Avez-vous de la moutarde? Nous avons acheté des tasses, des verres, des bouteilles et des couteaux.

Գիտող: - Երբ քանակութիւն որոշուած չէ՛ շատ անգամ անունը հայերէնի մէջ եղակի կը մնայ ինչպէս՝ Այս մարդը Գրիչ, Մատիտ կը ծախէ: Այսպիսի պարագաներու մէջ ֆրանսերէնը յոգնակի կը խնդրէ: Cet homme vend des plumes et des crayons.

55.

La toile, կերպասը, կտավը.	le menuisier, ատաղձագործը.
le rôti, խորված միսը.	la salade, աղցանը.
le fruit, պտուղը.	le vinaigre, քացախը.
le lait, կաթը.	l'huile, իւղը.
le chocolat, չոքոլատը.	la farine, ալիւրը.
la soupe, ապուրը.	les légumes, բանջարեղէնք.
voici, ահա, (հոս, այս).	voilà, ահա, (հոս, այդ).
le coffre, արկղ.	le tigre, վագրը:

Voici du pain et de l'eau, du café et du chocolat, du sucre et du lait. Nous avons mangé de la soupe, de la viande, des légumes et du fruit. Donnez-moi, s'il vous plaît, du vinaigre et de l'huile. Voilà une bouteille de vinaigre et voilà aussi du poivre et de la moutarde. J'aime le poivre et le sel. Dans cette corbeille il y a des fleurs et des fruits. Nous avons des jardins et des prairies. Mon frère a des livres et des amis. Notre cordonnier a des enfants très-sages. Mes sœurs ont mangé du fromage, du rôti et de la salade. Le jardinier a donné des cerises à Henriette. Ma mère a acheté de la farine

et du lait chez notre voisin. J'ai acheté ce papier et cette encre chez le libraire. Il y a dans cette ville des marchands qui sont très-riches. Mon huile est bonne, mais la vôtre est mauvaise. Mon écritoire est très-grande.

Գիտող. - Ձայնաւորով կամ անձայն իով սկսեալ ի գական բառից առջև ma, ta, saի տեղ՝ լեզուին քաղցրութեան համար mon, ton, son կը գործածուին:

56.

Կօշկահարը քրոջ համար զոյգ մը կօշիկ և ինծի համար երկու զոյգ մուշակ ըրաւ: - Պարտիզպաննիս ծաղիկ ու հաւ կը ծախէ: - Այս քաղաքս քիչ տուն ունի: - Թագաւորը զօրավարներ՝ զօրք՝ նաւեր ու դրամ ունի: - Եղբայրնիդ շատ թուռն ունի: - Գրիչ մը հաց ու շիշ մը գինի տուէք Կիլոմին: - Այս պարտիզպաննս կտրով մը կեռաս գնէցի: - Ահա պտուղ՝ իւղ ու քացախ: - Դրամ կորուսիք: - Հօրեղբօրս ատաղձագործէն զոյգ մը աթոռ գնեցինք: - Այս վաճառականնս քով գանակ ու շիշին կը գտնուի:

57.

ԲԱՂՂԱՏԱԿԱՆ ԵՒ ԳԵՐԱՐԱԿԱՆ

Plus grand, աւելի մեծ.	L'Amérique, Ամերիկան.
le plus grand, ամենէն մեծը.	l'Europe, Եւրոպան.
plus riche, աւելի հարուստ.	la montagne, լեռ.
le plus riche, ամենէն հարուստը.	le fer, երկաթը.
moindre, նուազ.	fort, ուժով.
le moindre, ամենէն նուազը.	appliqué, աշխատասէր.
meilleur, լավագոյն.	aimable, սիրելի.
le meilleur, ամենէն լավը.	c'est, այս է.
pire, pis, յուրեղոյն.	ce sont, ասոնք են.
le pire, յուրեղոյն.	mieux, լավագոյն:

Cet oiseau est petit, il est plus petit que le mien ; c'est le plus petit de tous les oiseaux. Le lion est fort ; il est plus fort que le tigre, c'est le plus fort de tous les animaux. Voilà une grande maison ; elle est plus grande que la nôtre ; c'est la plus grande de la ville. Cette jeune fille est très-aimable ; elle est plus aimable que sa sœur. Ce menuisier est un honnête homme ; il a un fils qui est un peu plus jeune que Henri. Charles est plus appliqué que son frère, il est le plus appliqué de tous mes enfants. Louise est plus sage que Marie ; elle est la plus sage de toutes. François a autant d'amis que vous ; mais les vôtres sont moins riches que les siens. Notre voisin est l'homme le plus aimable du monde. Le fer est le plus utile des métaux. L'Europe est la plus petite partie du monde, et l'Amérique la plus grande. Le Mont Blanc est la plus haute montagne de l'Europe. Les chiens sont les plus fidèles de tous les animaux. Le marchand qui a acheté cette grande maison est un des plus riches de la ville. Ces thèmes sont difficiles, ce sont des thèmes très-utiles. Ce couteau est bon ; le mien est meilleur, mais celui de mon père est le meilleur.

58.

Եւրոպան Ամերիկայէն սղախի է : — Երկաթն արծաթէն օգտակար է : — Հանրի Շարլէն աւելի մեծ է, բայց Կիյօմ ամենէն մեծն է : — Ֆրանսուս իւր էղբարց կրտսէրագոյնն է : — Լուիզ քերցս ամենէն մատաղն է : — Այս մարդս հարուստ է, բայց այս կօշկարարս քաղքին աղքատագոյնն է : — Իմ աթոռս մեծ է, աթոռներուս ամենէն մեծն է : — Իմ ստորս քուկինէդ աւելի գեղեցիկ է : — Մեր աղջիկ ձերիններէն աւելի հանգարտ են. ամենէն հանդարտներն են :

59.

Celui, celle, սա.
celui-ci, celle-ci, այս.

ceux, celles, անոնք.
ceux-ci, celles-ci, ասոնք.

celui-là, celle-là, այդ.   ceux-là, celles-là, ասոնք.
cet homme-ci, այս մարդը.   cette femme-ci, այս կինս.
ces hommes-là, այդ մարդիկը.   ces femmes-là, այդ կանայք :

Le chien du jardinier est plus fidèle que celui de notre voisin. Ma fille est plus appliquée que celle du libraire. Vos gants sont plus jolis que ceux de ma mère. Nous avons perdu nos livres et ceux de notre cousin. Voilà tes bottes et celles de ton frère. Où sont mes lettres et celles de ma cousine ? Je pense à mes amis et à ceux de mon cousin. C'est ma cravate et celle de mon ami. Ce sont mes bas et ceux de mon frère. Cet homme-ci est plus fort que celui-là. Cette table-ci est plus haute que celle-là. Je parle de ce jardin-ci et de celui-là, de cette maison-ci et de celle-là. Je pense à cet enfant-ci et à celui-là. Ces habits-ci sont plus jolis que ceux-là. Ces enfants-là sont plus appliqués que ceux-ci. Ces pommes-là sont meilleures que celles-ci. Ce cheval-ci est plus petit que celui-là, mais celui-ci est plus fort. Celui-ci est riche, celui-là est pauvre.

60.

Կորուսի իմ գրեչս և էղբօրս : — Ժամացոյցդ գտայ : — Իմ կօշկներս էղբօրս կօշկներէն աւելի փոքր են, բայց քուկիններդ ամենէն փոքր են : — Մայրս մեր պարտիզպանին աղաքը կը սիրէ : — Ասինք ձեր քրօջը նամակներն և ձերինները : — Այս թռչունը մեր պարտիզին մէջ տեսածնէս աւելի գեղեցիկ է : — Այս գիրքս ասկէ աւելի օգտակար է : — Աս տունը ասկէ աւելի բարձր է : — Այս աղջիկը միւսէն աւելի սիրելի է : — Այս վաճառականս ատոնցմէ աւելի հարուստ է : — Իմ գիրքս քուկինէդ լաւ է, բայց հօրեղբօրդ գւռնս ամենէն լաւն է :

61.

Leur cheval, իրենց ձին.   leurs enfants, իրենց տղաքը :

Ma sœur a perdu ses plumes et son crayon. Ta cousine a trouvé ses bas et ses gants. Nos frères ont vendu leur jardin et leur maison. Nos frères ont vendu leur cheval et leur chien. Les fils de mon voisin ont perdu leurs livres et leurs plumes. Ma tante est dans son jardin. Mes amis sont dans leur jardin. La jardinière a reçu des lettres de son fils. Mes cousins ont reçu des cadeaux de leur père. Notre voisin a envoyé cinq écus à sa fille. Ces enfants ont fait un joli cadeau à leur oncle, ils ont écrit une lettre à leur tante qui est à Paris. Ma fille pense toujours à ses amies qui sont à Berlin. Les soldats ont perdu leurs généraux. Henri et Jean ont perdu leur mère; ils sont très-tristes.

62.

Քոյրս իւր սղաքը կորոյս: - Մօրքոյրս Քրիստոսեան զբա-
նուսը քեռւոյն նամակ մը գրեց: - Բարեկամքս ալ էղբայր-
նին կորուսին: - Մեր գրացուհին մօրը հետ մեկնեցաւ: -
Հօրեղբօրորդիքս իրենց հօրը հետ հասան: - Այս սղաք ի-
րենց գրքերը կորուսին: - Շարը և Կլոյս շնորհին ծախեցին:

63.

Դիտող. - Գասական թուականք կը կաղմուկն բացար-
ձակ թուական ածականաց ծոյրը ième աւելցընելով՝ բաց
ի առաջին և երկրորդ թուէն:

Le premier, առաջինը.	Chrétien, Քրիստոսեանց.
Le second, երկրորդը.	musulman, աաշիկ.
le troisième, երրորդը.	méchant, չար, ստահակ.
le dernier, վերջինը.	modeste, համեստ:

Ce jeune homme est très-appliqué, il est le premier de la classe; Charles est le second; le modeste Henri est le troisième; Jean est le quatrième; le bon Guilla-

me est le cinquième; Chrétien est le sixième, le petit Godefroi est le huitième; François est le neuvième; Ernest est dixième; le méchant Edouard est le onzième; Gustave est le douzième; Adolphe est le treizième; Georges est le quinzisième; Louis est le dernier. Deux est la cinquième partie de dix. Cinq est la quatrième partie de vingt. Un jour est la septième partie d'une semaine.

64.

Լուիզ գասուկն առաջինն է: - Մառի երկրորդն է: -
Քարի Ժողէֆին երրորդն է: - Հանրի չորրորդն է: - Հա-
մեսա Ֆրանսուան իններորդն է: - Էմիլի հնգեամասնե-
րորդն է: - Սասհակ Քարոլինը յետինն է: - Շաբաթն ամ-
սուն մէկ քառորդն է. և մէկ ամիսը տարուան երկրոր-
սաներորդ մասն է:

65.

Qui, որ.	le médecin, բժիշկը.
de qui, որուն, որմէ.	le domestique, ծառան.
à qui, որու.	la servante, աղախինը.
que, զոր.	ici, հոս.
pour qui, որու համար.	là, հոս:

Դիտող. - Յարաբերական դերանունը ինքնին ոչ սեռ,
ոչ թիւ և ոչ դէմք ունենալով, իր յարաբերելոյն սեռը՝
թիւն ու դէմքը կ'առնէ:

Դիտող. - Այս դերանուան միայն ուղղականն ու հայ-
ցականը անձանց և իրաց համար առ հասարակ կրնայ գոր-
ծածուիլ. նախգրիւ հօլմիները անձանց միայն սեփական են:

Qui est là? C'est le médecin; c'est la servante; c'est moi. Qui est cet homme-là? C'est le domestique; c'est le fils du jardinier. Qui sont ces enfants-là? Ce sont les enfants du médecin; ce sont les filles de la servante. De qui avez-vous reçu ces cadeaux? Du fils de notre voi-

sine. A qui est ce cadeau? C'est celui de mon frere. A qui est cette montre? C'est à ma soeur. A qui sont ces gants? Ce sont à ma cousine. A qui sont ces bottes? Ce sont celles de mon cousin. Voici ton livre; celui-là est le mien. Voilà ta cravate; celle-ci est la mienne. Voilà tes chemises; celles-ci sont les miennes. A qui avez-vous donné la corbeille? A la servante. A qui avez-vous écrit? A l'oncle de mon ami. Où est votre frere? Il est ici dans sa chambre. Chez qui avez-vous acheté ces crayons? Chez le libraire. Pour qui sont ces oiseaux? Pour mon frere.

66.

Ո՞վ կայ հոս: - Կօշկահարն է: - Հանրին է: - Ո՞վ է ատ կինը: - Բժշկին աղախինն է: - Ո՞վ են ատ աղջկունք: - Վաճառականին աղջկունքն են: - Լուսինն ու Հանրիէգն են: - Որո՞ւ փոխ տուէք զմեղննիդ: - Իմն Շարլըն փոխ տուի: - Քոյրս իրենը սպասաւորին փոխ տուաւ: - Ո՞ւմ է այս շուշնը: - Մեր գրացւոյնն է: - Ո՞ւմ է այս ծաղիկը: - Քրոջս է: - Որո՞ւ են այս նամակները: - Մեր մօրքրոջն են: - Որո՞ւ համար են այս գրքերը: - Իմ երկու օրդւոցս համար են՝ Կիյօմին և Ժողէֆին համար:

67.

Monsieur, տէր.
madame, տիկին.
mademoiselle, օրիորդ.
ce monsieur, այս տէրը.
cette dame, այս տիկինը.
cette demoiselle, այս օրիորդը.
bien, աղէկ.
le bien, բարին.

messieurs, տեարք.
mesdames, տիկնայք.
mesdemoiselles, օրիորդք.
ces messieurs, այս տեարք.
ces dames, այս տիկնայք.
ces demoiselles, այս օրիորդք.
la bonté, բարութիւնը.
dites, ըսէք:

Իհասո՞ղ. - Bien, մահբայ է և բայի հետ կը դործաւ ծախ, bon ածական է: Vous dites bien, աղէկ կ'ըսէք: - Voilà un bon livre, ահա աղէկ գիրք մը:

Monsieur Mably est un honnête homme; il a une très-bonne femme, et ses enfants sont très-sages. Madame Mably est une femme très-modeste; elle aime ses enfants, et elle fait du bien aux pauvres. Mademoiselle Ninon est très-aimable, elle a beaucoup de bonté pour moi; elle fait souvent des cadeaux à mes enfants. J'ai vu Messieurs Moll; ils sont arrivés cette semaine; mais ils sont très-tristes, ils ont perdu leur mère. Avez-vous aussi vu les demoiselles B. qui sont arrivées avec leur père? J'ai trouvé le père chez Monsieur Nollet, mais les demoiselles sont malades. Qui est ce monsieur-là? C'est un médecin; c'est celui que vous avez vu chez moi. Mais dites-moi, quelle est cette dame-là? C'est la cousine de Monsieur Mably; c'est la soeur de madame Ninon. A qui sont ces chevaux? Ce sont ceux de Messieurs Moll. A qui avez-vous écrit? J'ai écrit à monsieur S. qui est à Vienne, et à madame N. qui est à Bruxelles.

68.

Պարոն Մոլլը տես՞ք: - Շատ հարուստ և շատ զօրաւոր է: - Այս շքաթմուս Քոլոնիա մեկնեցաւ: - Տես՞ք Պ. Մոլլը քուրերը: - Սնորք դեռ երկասարդ են, բայց շատ սիրելի են: - Որո՞ւ է այս շունը: - Իմն է. Հանրիէն առածս է:

69.

Je suis, եմ.
tu es, ես.
il est, է.
le matin, առաւօտը.
la raison, իրաւունքը.

nous sommes, էքք.
vous êtes, էքք.
ils sont, են.
la visite, այցելութիւնը.
le tort, յանցանքը.

la famille, ընտանիքը • parce que, վասն զի •
 venu, եկած • déjà, արդէն •
 le château, դղեակը :

Où est ton frère? Est-il ici? Il est malade, il est dans sa chambre. Je suis arrivé ce matin. Avec qui es-tu venu? Je suis venu avec madame R. qui est aussi malade. As-tu déjà fait une visite à monsieur Mably? J'ai déjà fait une visite à toute la famille. J'ai beaucoup de livres et d'amis, je suis très-content. Celui qui est content est riche. Nous sommes riches, parce que nous sommes toujours contents. Vous avez raison et ma sœur a tort. Vous êtes encore jeune, mais vous êtes plus sage qu'elle. Ces demoiselles-là sont très-aimables; elles ont un oncle qui est très-riche; il a acheté ce grand château-là, tous ces jardins et toutes ces prairies.

70.

Գու իմ բարեկամն էս և էս քուկդ: — Ես աղքատ եմ և դու հարուստ էս: — Եղբայրս քու բարեկամ Պ. Մողեղ հետ այս առտու Պրիստեղն եկաւ: — Քոյրդ մեկնեցաւ: — Որով հետ մեկնեցաւ: — Հօրքրոջը ու Օրիորդ Նին հետ: — Տեսաք Տիկին Պն: — Աշխարհիս լաւագոյն կինն է: — Ծատ աղէկու թիւններ ըրած է հօրս: — Եղբօրս Բրկվեցեակ մը թաշկինակ և քրօջ զոյգ մը ձեռնոց առաւ: Մենք աղքատ ենք, բայց գոհ ենք: — Քիչ ստակ ունիք, բայց աշխատասէր էք: — Գոհ և աշխատասէր եղբօնքը միշտ դրամ ու բարեկամ ունին:

71.

ԱՆԿԱՍԱՐԻ ԳՈՐԾԱԲՈՒԹԻՒՆ

J'étais, էի • heureux, heureuse, Էրջանիկ •
 tu étais, էիր • malheureux, malheureuse, Թշուառ •
 il était, էր • paresseux, ծղլլ •

nous étions, էինք • autrefois, ասե՛նով, Ժամանակաւ •
 vous étiez, էիք • à présent, հիմայ •
 ils étaient, էին • ordinairement, ընդհանրապէս, սովորաբար:

Դիտող. — քով աւարտեալ ածականք իգական կ'ըլլան ծայրի քը թէ փոխելով:

Cette famille était toujours très-heureuse. Le père était un très-honnête homme, la mère était une femme modeste et vertueuse. Leurs enfants étaient sages et appliqués. Mon cousin était autrefois riche; mais ses enfants étaient très-méchants et très-paresseux. Ceux qui sont paresseux, sont ordinairement pauvres; mais ceux qui sont appliqués, sont riches et contents. Tu étais toujours heureux, parce que tu étais sage et vertueux. L'homme vertueux est toujours heureux; mais celui qui est méchant est malheureux. Cette mère-là est heureuse, parce qu'elle aime ses enfants qui sont vertueux et appliqués; mais ces femmes-là étaient toujours tristes et malheureuses, parce qu'elles étaient méchantes et paresseuses. Nous étions autrefois riches, et vous étiez pauvres; mais à présent nous sommes pauvres et vous êtes riches. Nous étions toujours amis. Tu étais l'ami de mon frère, et moi j'étais l'ami de ton cousin. Mes frères étaient toujours dans votre jardin, et moi j'étais toujours dans celui de notre voisin.

72.

Ո՛ւր էիր այս առտու: — Ծրանք Ֆորդէն եկած քեււոյս հետ էի: — Եղբայրս և էս ձեր հօրն հետ էինք: — Զեր մօրաքոյրը դեռ նոր մեկնած էր: — Ո՛ւր էիք հիմայ: — Ծատ ազնիւ աղջիկներ ունեցող Պ. Մասլին տունն էինք: — Այս աղջկունք միշտ պարկէշտ ու աշխատասէր են: — Պ. Մող Ժամանակաւ հարուստ էր, բայց հիմայ աղքատ է: — Մենք

Ժամանակաւ թշուառ էինք՝ բայց հինաց երջանիկ էինք: - Գուք մեր պարտեղն էիք և իմ հայրս ձեր պարտեղն էր: - Ո՞ր էր քոյրդ: - Մօրքորջը քոյրն էր: - Ձեր մօրքորջը թըշուառ է, վասն զի ամէն աղաքը կորոյս:

73.

J'avais, ունէի.	le commerce, վաճառակա- նութիւնը.
tu avais, ունէիր.	le nombre, թիւը.
il avait, ունէր.	l'un, մէկը.
nous avions, ունէինք.	l'autre, միւսը.
vous aviez, ունէիք.	connu, ճանչցած, ճանչցուած.
ils avaient, ունէին.	lorsque, երբոր.
les parents, ծնողք:	

Lorsque j'avais encore mes parents, j'étais très-heureux. Mon père était riche; il avait beaucoup de maisons, de jardins et de prairies. Ma mère était d'une bonne famille; nous avions un grand commerce. Deux de mes oncles étaient banquiers. J'ai bien connu vos parents. Vous aviez un grand nombre de domestiques et de servantes. Vos frères avaient des chevaux et des chiens, ils étaient toujours contents. Tu étais encore jeune, lorsque ton père avait tant de malheurs. Tes sœurs étaient amies des miennes; elles avaient aussi beaucoup de bonté pour moi. Avez-vous connu mes oncles? J'ai très-bien connu vos deux oncles; l'un était un homme grand et fort et l'autre était très-petit. Celui-ci était le meilleur homme du monde; il avait un fils que j'ai souvent vu chez monsieur Nollet; c'était un homme très-aimable.

74.

Պ. Մորըն սոյցերութեան գացիներ: - Ձերմէ աւելի գիրքեր ունինք: - Մեր քեռին ատենով շատ մը թուշուանէր

ու չներ ունէր: - Մեր հօրը ողջ եղած ատեն միշտ երջանիկ էինք: - Այս երկու վաճառականք առաջ միշտ գոհ էին: - Մնոնք մեծ վաճառականութիւն մ'ունէին, և երկու եղբայր ունէին, մին 'ի վիէննա, միւսն 'ի Պեռլին: - Տեսա՞ք երկու եղբարքս: - Պեռլին եղողը ատայ: - Քեռիս ճանչցա՞ք: - Շատ աղէկ:

75.

Eu, ունեցած.	le plaisir, հաճոյքը.
lu, կարգացած.	l'affaire, գործը.
pris, առած, առնուած.	cherché, փնտռուած, փրնա-
mis, գրած, գրուած.	ensemble, միատեղ. [ած.
allé, գացած.	hier, երէկ.
étouffe, կերպաս.	aujourd'hui, այսօր.
le banquier, սեղանաւորը:	

Avez-vous eu mon crayon? J'ai eu votre plume. Nous avons eu beaucoup de plaisir. Tu as eu aujourd'hui peu d'affaires. Mon frère a eu tort. Mes sœurs ont eu raison. J'ai trouvé ton frère; nous sommes allés ensemble chez ton oncle qui était malade. Où as-tu mis ma chemise? J'ai mis ta chemise sur une chaise. Qui a pris ma cravate? Aujourd'hui tu as perdu tout. J'ai cherché aussi mes bottes et mes souliers. On a tout pris. Donnez-moi, s'il vous plaît, mes gants et mon mouchoir. Voici vos bas et votre montre. Avez-vous lu ce livre? C'est un livre très-utile. J'ai lu ce livre avec beaucoup de plaisir. J'ai lu aussi le livre que Henri a prêté à ma sœur. Avez-vous des affaires aujourd'hui? Nous avons ordinairement beaucoup d'affaires. J'ai envoyé ce matin mon frère chez le banquier. J'ai vu votre frère; il est parti pour la campagne avec mon cousin. Oh! le petit méchant!

Ո՛ւր դրեք Թաշկինակները: - Թաշկինակներն ու գուլ-
պանները սեղանին վրայ դրի: - Եղբայրներդ սեղանին վրայ
դրին իրենց ձեռնոցները: - Գրիչս առի՛ք: - Ահա հոս գրեչ
մը: - Ասիկա մեր եղբորն է: - Բայց իմն ո՛ւր է: - Ասիկա
հօրեղբորս է: - Ահա ձերն ալ հոս է: - Ո՛ւր էիք այս առա-
ւօս: - Կօշկակարին քոյն էինք: - Կերպաս ու Թաշկինակ
ծախող վաճառականին քոյն էինք:

ԱՆՅԵԱԼ ԱՆԿԱՏԱՐԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆ

J'ai été, <i>եղայ, եղած էմ.</i>	nous avons été, <i>եղանք.</i>
tu as été, <i>եղար.</i>	vous avez été, <i>եղաք.</i>
il a été, <i>եղաւ.</i>	ils ont été, <i>եղան.</i>

dit, *ըսած, ըսուած:*

Դիտող. - Avoir été *երբեմն դացած ալ կը նշանակէ*
J'ai été chez mon frère, *եղբորս դայի:*

Qui a été là? Monsieur Sicard a été ici; il a mis ce
livre-ci sur la table. As-tu été chez le cordonnier? J'ai
été hier chez le cordonnier: il a déjà fait vos bottes. Ces
enfants ont été malades toute la semaine; ils ont mangé
trop de fruits dans le jardin du roi. Vous avez été mal-
heureux dans vos affaires, mais nos frères ont été très-
heureux. Cette mère a toujours été vertueuse, mais ses
enfants ont toujours été paresseux. Mon voisin a été
l'homme le plus riche de la ville. Où avez-vous été ce
matin? Nous avons été chez Charles, qui est toujours
triste, parce que sa mère est partie pour Paris. Mes sœurs
ont été très-contentes; elles ont eu beaucoup de plaisir.
Madame Sicard est très-aimable; elle a été aujourd'hui
chez mon oncle. Ce jeune homme a été à Vienne, et ses
sœurs ont été à Berlin.

Նրեկ մեր դրացոյն սրարեղն էինք: - Հոն շատ զբօ-
սանք ունեցանք, ինձոր ու տանձ կերանք: - Շատ երջանիկ
եղաք: - Տեսնո՞ք պարտիզին ծառերն ու ծաղիկները: - Ձեր
պարտիզին ամէն ծառերը տեսանք: - Մենք շատ դո՛հ էինք,
բայց մեր հօրեղբարք շատ դժբախտ էին: - Պարտիզպանին
Ժօղէֆինին նոր կողովին մէջ դրած պտուղները քոյրերս
առին: - Մեր դրացին էկած ժամանակը քրոջս ըսաւ:

Je ne suis pas, <i>չէմ.</i>	je n'ai pas, <i>չունիմ.</i>
tu n'es pas, <i>չես.</i>	tu n'as pas, <i>չունիս.</i>
il n'est pas, <i>չէ.</i>	il n'a pas, <i>չունի.</i>
nous ne sommes pas, <i>չենք.</i>	nous n'avons pas, <i>չունինք.</i>
vous n'êtes pas, <i>չէք.</i>	vous n'avez pas, <i>չունիք.</i>
ils ne sont pas, <i>չեն.</i>	ils n'ont pas, <i>չունին.</i>
vertueux, <i>առաքինի.</i>	vicieux, <i>մոլի:</i>

||

Je ne suis pas malade. Je n'ai pas tort. Tu n'es pas
content. Tu n'a pas assez de bonté pour tes amis. Mon
frère n'est pas heureux, il n'a pas d'amis. Ma sœur n'est
pas appliquée, elle n'aime pas le travail. On n'est pas
vertueux, lorsqu'on n'aime pas ses parents. Nous ne
sommes pas tristes, nous n'avons pas perdu nos livres.
Vous n'êtes pas appliqués, vous n'avez pas fait vos thè-
mes. Vos frères ne sont pas paresseux, ils ont beaucoup
travaillé. Vos sœurs ne sont pas méchantes, elles n'ont
pas pris mes plumes. Les hommes qui sont méchants,
ne sont pas heureux. Ceux qui n'ont pas fait leurs thè-
mes, sont paresseux. Je ne suis pas venu avec votre
frère, je n'ai pas lu les livres que vous avez. Beaucoup
de livres ne sont pas utiles.

Հարուստ չեմ, բայց գոչ եմ: — Այս ջրէս չխմեցի: —
 Դասին առաջինը չես: — Այս քաղաքս ատորժեղ չէ: — Այս
 շունը հաւատարիմ չէ: — Մեր դրացին այս տունս գնեց: —
 Թշուառ չէք, ծնողներդ չկորուսիք: — Այս հրահանգներս
 դժուար չեն: — Քաղաքին զօրապետները դեռ չհասան:
 — Տեսա՞ք մօրքրոջմէս ընդունած նամակս: — Տեսայ մօր.
 քրոջմէք ընդունած նամակք:

ՉԱՐՏՈՒՂԻ ԻԳԱԿԱՆ ՈՒՆԵՅՈՂ ԱՅԱԿԱՆՔ

Cruel, cruelle, անգուժ.
 mortel, mortelle, մահացու.
 immortel, immortelle, անմահ.
 la brebis, գառնը.
 l'hyène, բորենին.
 pas encore, դեռ չէ.

las, lasse, յոգնած.	ne...pas	} բացասական մասնիկք ոչ, չ, բնաւ, երբէք.
bas, basse, ցած.	ne...point,	
gros, grosse, խոշոր.	ne...plus,	
vif, vive, աշխոյժ.	ne...guère,	
actif, active, գործօն.	ne...jamais,	
neuf, neuve, նոր.	aussi, նաև, ալ, չափ.	
le corps, մարմինը.	si, այնչափ. non plus, նաև ոչ.	
l'âme, հոգին.	ce n'est pas, չէ.	
la chèvre, այծը.	ce ne sont pas, չեն.	
	il n'y a pas, չկայ:	

Դիտող. — Aussi հաստատական խօսքերու մէջ կը գործածուի, non plus բացասականներուն մէջ. Il achète aussi, ինքն ալ կը գնէ: Il n'achète pas non plus, ինքն ալ չգնէր:

La brebis est un animal utile. La brebis n'est pas si vive que la chèvre. Les chèvres sont des animaux très-

vifs. Le corps est mortel, mais l'âme est immortelle. L'hyène est cruelle; le tigre n'est pas si cruel que l'hyène. Ma cousine n'est pas active; elle fait peu de plaisir à ses parents. Cette pauvre femme est lasse. Ces animaux sont très-gros. Vous-avez là une grosse pomme. La maison du jardinier est très-basse. Toutes les maisons de cette ville sont basses. Mon livre est neuf. Cette corbeille n'est pas neuve. Je n'ai point de domestiques. Jean est parti et Henri n'est pas encore arrivé. Guillaume n'est plus chez moi. Mon père n'a plus de domestiques. Ce ne sont pas vos gants, ce sont les miens. Ce n'est pas votre livre, c'est celui de mon frère. Il n'y a pas de fruits dans ce jardin. Je n'ai jamais vu le roi, et ma mère n'a pas encore vu la reine. Mon oncle n'est pas si riche que mon voisin; il n'a pas tant de chevaux et de chiens.

Կօչիկներս նոր են, բայց մուճականերս նոր չեն: — Այս տղան շատ աշխոյժ է: — Քոյրդ շատ աշխոյժ չէ: — Մեր ծառան ծոյլ մարդ մ'է, բայց աղախիննիս աշխատասէր է: — Քոյրս շատ յոգնած է: — Տղաք՝ յոգնած էք: — Յոգնած չենք: — Այս գաղաններն անգուժ են: — Ամէն մարդիկ մահացու են, բայց իրենց հոգիներն անմահ են: — Չեր երկրին աները մեր երկրիններէն ցած են:

Beau, bel, belle, գեղեցիկ.
 nouveau, nouvel, nouvelle, նոր.
 frais, fraîche, Թարմ, զով.
 blanc, blanche, ճերմակ, սպիտակ.
 long, longue, երկայն.
 vieux, vieil, vieille, ծեր, հին.

doux, douce, անուշ. la main, ձեռքը.
 faux, fausse, կեղծ. la fourchette, պատասաքաղը.

sec, sèche, չոր. le cheveu, մաղը.
mou, mol, molle, թոյլ. fou, fol, folle, յիմար:

Դիտող. — Bel, nouvel, fol, mol ձայնաւորով կամ ան-
ձայն հով սկսած արտահան բառերու հետ կը գործածուին.
un fol espoir, յիմարական յոյս մը:

Voilà un bon couteau et une bonne fourchette. Mes
couteaux sont aussi bons que les vôtres, mais vos four-
chettes sont meilleures que les miennes. Mon gant est
sec; mais votre cravate n'est pas encore sèche. Mon
mouchoir est blanc; cette toile n'est pas si blanche. Le
jardin est long. Ma sœur a les cheveux très-longs. Vos
mains ne sont pas si longues que les miennes. Donnez-
moi, s'il vous plaît, du pain frais. Avez-vous de l'eau
fraîche? Voilà un beau château. Ces châteaux sont très-
beaux. Vous avez là une belle fleur. Cet homme est déjà
vieux. Sa femme est vieille aussi. Ces poires sont plus
douces que ces pommes. J'ai reçu un nouveau livre et
une nouvelle plume. Le chat est faux; mais la brebis
n'est pas fausse. J'ai un mol habit.

84.

Մայրն երկվեցեակ մը գանակ և սրտառաքաղ գնեց:—
Այս սրուակները սպիտակ են, բայց միւսներն աւելի սպի-
տակ են: — Պ. Մասկլն աղջիկը շատ գեղեցիկ է. իմ քոյրս
անկէ գեղեցիկ է: — Այս լիմոնները շատ չոր են, բայց այս
տանձերս աւելի չոր են: — Հանրին եղբօրս շատ անուշ
խնձոր մը տուաւ: — Մեր ծառան է:

85.

իր. էդ. }
էր. } le flacon, սրուակը.
Quel, quelle, որ, ինչ. } la minute, վայրկեանը.
յո՞ք. } la seconde, մանրերկրորդը.
quels, quelles, } midi, կէսօր.
minuit, կէս գիշեր.

le temps, ժամանակը. quinze jours, տասնհինգ օր.
l'âge, հասակը, տարիքը. trois mois, երեք ամիս.
l'heure, ժամը. six mois, վեց ամիս.
le quart, քառորդը. tard, ուշ.
depuis, 'ի վեր:

Quel livre as-tu perdu? Quelle plume as-tu là? De
quel jardin as-tu reçu ces pommes? A quelle pauvre
femme as-tu donné ton pain? A celle-ci. Chez quel mar-
chand avez-vous acheté cette belle toile? Chez celui qui
est arrivé hier. Dans quels livres avez-vous lu? Dans
ceux-ci. Avec quelles dames êtes-vous venus? Avec cel-
les-là. Quelle heure est-il? Il est six heures; il n'est pas
encore sept heures; il est huit heures et demie. Il est
tard; il n'est pas encore tard. A quelle heure êtes-vous
arrivés? Nous sommes arrivés à neuf heures et un quart,
à dix heures et trois quarts. Ma sœur est arrivée à midi,
à midi et demi. Votre oncle est parti depuis trois mois,
et votre tante depuis six mois. Quel âge a votre cousin?
Il a seize ans, mais ma cousine n'a pas encore douze
ans. Combien de temps avez-vous été à Brousse? J'ai
été neuf mois à Brousse et quinze mois à Constanti-
nople. Je suis arrivé il n'y a pas encore quinze jours.
J'ai vu votre frère à Marseille; il est grand et gros.

86.

Ո՞ր գանակը գտաք: — Ո՞ր սեղանին վրայ գրեք զմեզնս:
— Ո՞ր կօշիկաւորը շինեց կօշիկնիդ: — Ո՞ր գրածատնն առիք
այս գիրքերը: — Ո՞ր աղուն գրեցիք: — Քանի՞ է ժամը: —
Ի՞նչ մէկու կէս է: — Վ'աղաչե՛մ ըսեք ինչ ժամը քանի՞ է: —
Տառը քառորդ է անցեր: — Ժամը քանի՞ն մեկնեցաք: —
Ժամը չորսինս:

87.

Je n'étais pas, չէի. sorti, ելած.
je n'avais pas, չունէի. dormi, քնացած:

Իհող. - Ներդործական բայերը Avoir օժանդակը կ'անունն, կրաւորականը և անդրադարձք être, չէզոք բայէրէն անմար օրէն և սյք être.

Vous étiez sorti ce matin, lorsque je suis arrivé. Vous n'êtes pas venu à huit heures; il était plus tard. Mon frère n'était pas sorti; il n'avait pas encore fait ses thèmes. J'étais malade hier, je n'avais pas dormi toute la nuit. Mes sœurs n'étaient pas sorties avec moi; elles n'avaient pas encore fini leurs lettres. Lorsque j'étais à Smyrne, je n'avais pas tant d'amis qu'aujourd'hui; je n'étais pas si content. Vous n'étiez pas si actif, vous n'aviez pas tant d'affaires. Mon cousin et moi, nous n'étions jamais plus heureux qu'à présent. Quelle heure était-il lorsque votre père est parti? Il n'était pas encore douze heures. Mes cousines n'étaient pas encore sorties. J'ai envoyé la servante chez le cordonnier; je n'avais plus de souliers. Quel âge avait votre frère, lorsqu'il était à Cologne? Il avait dix ans, dix ans et demi. Nous n'étions pas ensemble: il était à Cologne, et moi, j'étais à Dusseldorf.

88.

Ձեզն եկած միջոցն նամակ մը կը գրէիք: - Քոյրերս ձեզն գեւ նամակ չգրէցին: - Շատ աշխատասէր էք: - Եղբորս հասած առեւը ժամը չորս էր: - Դեռ հինգ չկար: - Հայրս շատ հիւանդ է, այս գիշեր ամենեւին չքնացաւ: - Քնացած առեւն եղբայրս ելած էր: - Ժամանակաւ երջանիկ չէի, բայց հիմա շատ երջանիկ չեմ:

89.

Je n'ai pas été, չէրայ. personne... ne, ոչ, ոք.
je n'avais pas été, եղած չէի. rien... ne, ոչ ինչ:

Իհող. - Երբոր խօսքի մը մէջ personne կամ rien գտնուի, րա՞ չգործածուիր:

J'ai été ce matin chez mon oncle, où j'ai trouvé Monsieur Moll que je n'avais pas vu depuis trois ans. Vous n'avez pas été hier dans le jardin de votre tante. Il y a longtemps que je n'ai pas été chez cette bonne femme. Mes enfants n'ont pas été malades. Nous n'avons jamais été dans cette ville. Mon frère n'a jamais été plus content qu'aujourd'hui. Mon fils, tu n'as pas été appliqué, tu n'as pas fait tes thèmes. Mes enfants, vous n'avez pas été sages, vous avez mangé tous mes fruits. Nous n'avons pas été dans votre chambre. Personne n'a été ici; personne n'a pris vos pommes. Rien n'est plus beau; vous n'avez rien pris, vous n'avez vu personne, et mes pommes ne sont plus dans mon coffre. Notre voisin n'a pas tout perdu. Je n'ai pas bien vu votre maison. Depuis quand êtes-vous ici? Il n'y a pas encore longtemps que nous sommes ici; il y a une heure et demie.

90.

Ոչ ոք այս երկասարգէն աւելը թշուառ է: - Անիկայ ամենեւին գոհ չէ, բարեկամ չունի, ոչ զոք կը սիրէ: - Մենք երբէք Չմուսնիա չգացինք: - Դուք բնաւ երջանիկ չէրաք: - Բան մը չըրի՞ զանն զե հիւանդ էի: - Ո՞ր ժամանակէն 'ի վեր հիւանդ էք: - Տանն և հինգ օրէ 'ի վեր: - Եղբարքդ շատ ծոյլ են: - Դուք ժամանակաւ ծոյլ էիք բայց հիմա աշխատասէր էք:

91.

ՀԱՐՑ. ԲԱՅՍՍՍԱՅՍ

Ne suis-je pas? չեմ մի. n'ai-je pas? չունիմ մի.
n'étais-je pas? չէի մի. n'avais-je pas? չունէի մի.
n'ai-je pas été? չէրայ մի. n'ai-je pas eu? չունեցայ մի.
n'avais-je pas été? եղած չէի մի. n'avais-je pas eu? ունէցած չէի մի:

Ne suis-je pas très-heureux ? N'ai-je pas beaucoup de plaisir ? N'es-tu pas content ? N'es-tu pas assez riche ? N'est-il pas encore venu ? N'a-t-il pas écrit ? N'est-elle pas aimable ? N'a-t-elle pas beaucoup de bonté pour moi ? Ne sommes-nous pas appliqués ? N'avons-nous pas fait beaucoup de thèmes ? N'êtes-vous pas les amis de mon cousin ? N'avez-vous pas connu mon oncle ? Voilà mes frères ; ne sont-ils pas las ? N'ont-ils pas trouvé leurs amis ? Voilà aussi mes sœurs ; ne sont-elles pas tristes ? N'ont-elles pas perdu leurs livres ? N'étais-je pas autrefois l'homme le plus heureux du monde ? N'avait-il pas toujours les plus beaux chiens ? N'étions-nous pas plus riches que nos voisins ? N'étiez-vous jamais à Paris ? N'aviez-vous pas encore vu cette ville ? N'ai-je pas été souvent chez mon oncle ? N'a-t-il jamais été dans notre jardin ? N'avez-vous pas été méchants ? N'ont-ils pas été les premiers ? N'ont-elles pas été les dernières ? N'avions-nous pas toujours été les plus actifs ?

92.

Երէկ ձեր եղբորը չգացինք : - Երէկ մեր մօրքորջ քօղը
էինք , այսօր մեր եղբօր գացինք : - Սա գրքերը միւսներէն
սուէլե օգտակար չէն : - Ձեր հայրն աշխարհիս ամենէն հա-
րուստ մարդը չէ : - Ժամանակաւ շատ աներ ու պարտեղ-
ներ ունէինք , բայց հիմայ ամէնն ալ ծախեցինք : - Շատ
երջանիկ չէինք : - Ձեր քոյրերը մերիննէրէն հանգարօ
չէին :

93.

ԱՊԱՌՆԻ

J'aurai,	պիտի ունենամ .	je serai,	պիտի ըլամ .
tu auras,	» ունենաս .	tu seras,	» ըլաս .
il aura,	» ունենայ .	il sera,	» ըլայ .

nous aurons, պիտի ունենանք . nous serons, պիտի ըլանք .
vous aurez, » ունենաք . vous serez, » ըլաք .
ils auront, » ունենան . ils seront, » ըլան :

Seras-tu aujourd'hui dans notre jardin ? Auras-tu des affaires ? Nous aurons beau temps. Vous n'aurez pas la visite de ces messieurs. A quelle heure serez-vous chez votre oncle ? Quel âge a votre frère ? Il aura dix ans dans peu de jours. Où seront demain vos sœurs ? Elles ne seront pas encore à Bruxelles. Quand vous serez à N., vous aurez beaucoup de plaisir. Dans trois jours je serai chez mes parents. Ne serez-vous pas trop las ? Nous serons contents, quand nous aurons reçu cet argent. Ma sœur sera contente, quand elle aura fait son thème. Dites au domestique que je serai dans ma chambre. Tu auras cet oiseau, quand tu seras appliqué. N'aurais-je pas aussi ce beau canif que mon père a acheté ? Vous aurez un livre et vos sœurs auront une douzaine de mouchoirs. Quand vous aurez été à Paris, vous ne serez plus si modeste. Ma cousine ne sera plus si triste, quand elle aura ses parents. Ces enfants auront été très-sages, ils auront eu beaucoup de plaisir.

94.

Վաղը տանձ ու խնձոր ունենանք պիտի : - Միշտ աչ-
խատասեր պիտի ըլամ : - Գուն զրիչ, կաղամար ու թուղթ
պիտի ունենաս : - Երբոր խելք ըլաս՝ քոյրս քեզի գու-
պայ և ձեռնոց պիտի չենէ : - Մենք այսօր քացախ պիտի
ուրենանք : - Ձեր բարեկամաց այցելութիւն ընէք պիտի : -
Ես այսօր միոյն այցելութիւն ըրի , միւսներուն վաղն ընեմ
պիտի :

ԹԻՅԱԿԱՆԻՆ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

J'aurais, պիտի ունենայի կամ կ'ունենայի .
 tu aurais, պիտի ունենայիր .
 il aurait, պիտի ունենար .
 nous aurions, պիտի ունենայինք .
 vous auriez, պիտի ունենայիք .
 ils auraient, պիտի ունենային .
 si j'avais, եթէ ունենայի .
 si j'avais eu, եթէ ունեցած ըլլայի :

Je serais, պիտի ըլլայի կամ կ'ըլլայի .
 tu serais, պիտի ըլլայիր .
 il serait, պիտի ըլլար .
 nous serions, պիտի ըլլայինք .
 vous seriez, պիտի ըլլայիք .
 ils seraient, պիտի ըլլային .
 si j'étais, եթէ ըլլայի .
 si j'avais été, եթէ եղած ըլլայի :

Դիտող. — Տի թէական շարկապին քով երբեք թէական գնեղու չէ բայը, այլ յաջորդ կամ նախընթաց նախագա. սուրճեան մէջ գործածելու է այս ժամանակը :

Je serais plus heureux, si j'avais des livres et des amis. J'aurais plus de plaisir, si mes cousins étaient ici. Tu ne serais pas si riche, si tu n'avais pas fait tant d'affaires. Charles n'aurait pas trouvé son père, s'il était arrivé un peu plus tard. Louise ne serait pas si triste, si elle avait ces belles fleurs-ci. Nous ne serions pas encore venus, si nous n'avions pas reçu une lettre de notre père. Beaucoup d'hommes seraient plus heureux, s'ils étaient plus actifs.

Գոհ պիտի ըլլայիք եթէ այս տղաքն ունենայիք : — Եւ նա պիտի չճտնէի, եթէ ուրիշ մը գնած չըլլայի : — Հանրի տխուր պիտի չըլլար, եթէ հիւանդ չըլլար : — Եթէ այսչափ բարեկամ չունենայինք՝ նուազ հաճոյք պիտի ունենայինք : — Այս մարդս այնչափ երջանիկ պիտի չըլլար՝ եթէ տղաքը խելք չըլլային : — Մեր դրացին շատ հարուստ ըլլար պիտի՝ եթէ աշխատասէր ըլլար :

Notre frère est-il malade? — Դեր եղբայրը հիւանդ է .
 Sa sœur n'est-elle pas venue? — Իրեն քոյրը չէկա՞ւ մի .
 Ces enfants ont-ils été sages? — այս տղաքը խելք կ'էջա՞ն :

Ce chien est-il fidèle? Cet écu n'est-il pas faux? Monsieur Sicard n'est-il pas encore arrivé? Vos enfants sont-ils malades? Cette chemise n'est-elle pas très-blanche? Votre voisin a-t-il reçu des lettres de son fils? La campagne n'est-elle pas plus agréable que la ville? Henriette n'a-t-elle pas été plus appliquée que Joséphine? Votre tante n'avait-elle pas autrefois un grand commerce? Votre oncle n'est-il pas le plus riche libraire de la ville? Ce marchand ne vend-il pas aussi de la toile? Ces arbres-ci ne sont-ils pas plus hauts que ceux-là? Ces maisons-là ne sont-elles pas plus belles que celles-ci? Votre cousin n'aura-t-il pas des bottes neuves? Ta cousine ne sera-t-elle pas très-triste, quand sa mère sera partie? Ces bas seront-ils assez longs? Depuis quand votre fils est-il à Smyrne? Votre sœur a-t-elle bien dormi cette nuit? Cette chambre ne sera-elle pas trop petite? Ces chaises ne seront-elles pas un peu basses? Ces messieurs ne seraient-ils pas très-riches, s'ils avaient toujours été aussi actifs qu'à présent?

98.

Այս աղան հիւանդ է: - Այս հրահանգը դժուար է: -
 Արեւը լուսնէն աւելի մեծ չէ: - Այս ծագիկներն խմիններէս
 աւելի աղուոր չէն: - Այս մարդագրեալները մօրաբերօջ
 գրացւոյն չէն: - Գնաց հօրեղբօրորդինիդ: - Դեռ չգնաց: -
 Դրացիներդ առնելը ծախեց: - Տունը չծախեց, բայց պար-
 աէզն ու ձին մեր քեռուոյն ծախեց:

99.

Գիտող. - Ֆրանսերէնի մէջ չորս լծորդուծիւն կայ որ
 իրենց վերջաւորուծեամբը կը զանազանուին. առաջինն է
 er քնչպէս parler.

ԱՍԷՄԱՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

Je parle - կը խօսիմ.	parler - խօսիլ.
tu parles - կը խօսիս.	chercher - փնտռել.
il parle - կը խօսի.	penser - մտածել.
nous parlons - կը խօսինք.	aimer - սիրել.
vous parlez - կը խօսիք.	parlé - խօսած, խօսուած.
ils parlent - կը խօսին.	que? - ինչ:

Que cherchez-vous? Je cherche ma plume, et mon frère cherche son crayon. Nous cherchons notre chien. Ces enfants cherchent leurs livres. Que pensez-vous de ma sœur? Je pense qu'elle est très-malade. Avez-vous pensé à mon canif? Tu ne penses pas que nous avons perdu tout notre argent. Nous pensons tous les jours à nos amis. Vous ne pensez jamais à vos affaires. Les riches ne pensent pas aux malheurs des pauvres. J'aime ton frère. Aimes-tu aussi mon cousin? Ma mère aime Charles et Henri; elle parle toujours d'eux. Dieu aime celui qui fait le bien. Nous aimons les enfants du médecin; nous parlons souvent du plaisir que nous avons eu

dans leur jardin. Vous n'aimez pas les fleurs, vous ne parlez jamais de votre jardin. Les bons enfants aiment leurs parents. Ces mères sont heureuses; elles parlent avec plaisir de leurs enfants. Parlé-je bien?

100.

Միշտ քրօջս կը մտածեմ: - Եթէ հայրդ ու մայրդ սի-
 րես երջանիկ պիտի ըլլաս: - Հօրեղբօրս աջէկը զմէնը կը
 բնառէ: - Մեր պարտիզպանը մշտ որդւոյն վրայօք կը խօ-
 սի: - Բարեկամս, շատ կը խօսիս: - Մյլ աղաքը չեմ սիրեր:
 - Այս տիկնայք քիչ կը խօսին: - Ձեր եղբայրը քիչ կը խօ-
 սի, շատ կը մտածէ, բայց ձեր քեռորդին մշտ շատ կը խօ-
 սի: - Ո՞րչափ ատեն բնակեցաք 'ի Բարիդ: - Երկու տարի
 բնակեցայ, բայց եղբայրս հինգ տարի բնակեցաւ:

101.

ԱՆԿԱՅԱՐ

Je parlais - կը խօսէի.	nous parlions - կը խօսէինք.
tu parlais - կը խօսէիր.	vous parliez - կը խօսէիք.
il parlait - կը խօսէր.	ils parlaient - կը խօսէին:

Autrefois j'aimais le jeu; mais à présent j'aime les livres. Tu n'aimais pas les fleurs, tu parlais toujours de tes chiens et de tes chats. Ce peuple aimait toujours son roi. Ton cousin cherchait encore son livre, lorsque nous sommes partis. Nous parlions souvent à notre oncle, lorsque nous étions à N. Vous ne pensiez plus à moi, lorsque j'étais parti. Mes fils n'aimaient pas les affaires; ils étaient toujours paresseux. Si vous ne parliez pas si souvent, vous seriez plus aimables. Notre voisin serait très-riche, s'il aimait plus le travail. Ces demoiselles seraient plus contentes, si elles ne cherchaient pas le bonheur dans les plaisirs du monde. Si je n'aimais pas mes parents je serais très-méchant. Henri et moi, nous

n'aimions jamais les faux amis, nous cherchions toujours ceux qui étaient fidèles. Louise et Henriette pensaient toujours au jeu; elles ne parlaient jamais de livres et de thèmes. Si j'avais vu que mon canif était ici, je n'aurais pas cherché si longtemps.

102.

Ատենով կը սիրէի այս երկասարգը, միշտ խելօք ու պարկէշտ էր և միայն բարի ու խաղէն աւելի գերք սիրող բարեկամներ կը բնառէր. ընդհանրապէս միատեղ էինք, խաղի վրայ չէինք խորհեր: - Երէկ քեռույդ հետ խօսած միջոցիդ ինչ կը բնառէիր: - Կորսուած ժամացոյցս կը բնառէի: Եթէ ձեր հայրը չգար՝ աւելի երկար ժամանակ պիտի բնառէի: - Այսօր բնառած վաճառականնիդ հոս էր: - Իմ մայրս և քուկդ այսօր ձեր վրայով խօսեցան: - Ո՞վ էր այսօր ձեր հօրը հետ խօսող երկասարգը: - Գրավաճառ մ'է, որ ժամանակաւ շատ հարուստ էր, բայց խաղը չափազանց կը սիրէր ու հիմայ աղքատ է:

103.

ԱՊԱՐՏԻ

Je parlerai, պիտի խօսիմ. nous parlerons, պիտի խօսինք.
tu parleras, պիտի խօսիս. vous parlerez, պիտի խօսիք.
il parlera, պիտի խօսի. ils parleront, պիտի խօսին:

ԹԷՍԿԱՆ

Je parlerais, պիտի խօսէի կամ կը խօսէի եթէ.
tu parlerais, պիտի խօսէիր.
il parlerait, պիտի խօսէր.
nous parlerions, պիտի խօսէինք.
vous parleriez, պիտի խօսէիք.
ils parleraient, պիտի խօսէին:

Je parlerai toujours à monsieur N. qui est arrivé avec sa sœur. Pensez-vous à mes affaires? Je penserai à vos affaires et aux miennes. Ne cherchez-vous pas le canif que vous avez perdu hier? Nous chercherons plus tard ensemble. Tu ne penses plus à moi, quand tu seras à Paris. Dieu aime toujours ceux qui sont vertueux. Ces messieurs penseront plus souvent à leurs plaisirs qu'à leurs affaires. Si je parlais aussi bien que vous, je parlerais plus souvent. Si tu avais des livres utiles, tu ne penserais plus au jeu. Mon père n'aimerait plus ce jeune homme, s'il n'était pas si modeste. Nos cousins sont allés chercher leurs amis; nous chercherions aussi les nôtres, s'ils n'étaient pas partis. Vous penseriez plus souvent à vos livres, si vous étiez plus appliqués. Ces jeunes demoiselles n'aimeraient pas tant les plaisirs, si elles avaient moins d'amis.

104.

Այսօր պիտի խօսին հօրեղբորդուդ հետ: - Հօրեղբորդուդ հետ պիտի չխօսիմ: - Դեռ մօրեղբայրդ բընառէս պիտի: - Այլ նո հոս չէ: - Այլ իմ գրքերուս պիտի չմտածէ: - Ընդհանրապէս այս քաղքիս վրայով խօսեցանք: - Այլ նո այս թշուառները չէր սիրեր: - Այս աղաք իրենց մայրը պիտի բնառէն: - Եթէ հիւանդ ըլլայի՝ բժշկին հետ պիտի խօսէի: - Եթէ այս շունը հաւատարիմ չըլլար՝ մենք պիտի չսիրէինք զայն: - Մեր աղախինն ամէն բան կը մտածէր՝ եթէ այնչափ ծոյլ չըլլար: - Ուրիշ մը պիտի բնառէինք՝ եթէ այնչափ ծեր չըլլար: - Եթէ մուճակնիդ սեղանին վրայ դրած ըլլայի՝ այնչափ ժամանակ պիտի չբնառէիք: - Այս պարսկաք խաղն այնչափ պիտի չսիրէին՝ եթէ նուազ ստակ ունէնային:

105.

Chanter-երգել. la chanson-երգը.
jouer-խաղալ. le violon-ջութակը.

blâmer-պատարակել, յանդիմանել, նել. la guitare-կիթառը.
louer-գովել. la flûte-սրինդը.
travailler-աշխատել. le maître-վարպետը.
oublier-մոռնալ. le cahier-տետրակը.
écouter-լսել. le soir-երեկոնը.

Votre frère a chanté une belle chanson, il chante très-bien. Chantez-vous aussi? Je ne chante pas, mais mes frères chantent tous. Vous avez oublié mon cahier; vous oubliez tout. Voilà mes sœurs; elles jouent avec leurs amies. Plus tard nous jouerons aussi. Ces enfants ont joué hier ensemble. Le maître a beaucoup blâmé Henriette; il a dit qu'elle ne travaillait pas, qu'elle jouait toujours et qu'elle oubliait tout. Les enfants sages écoutent leur maître. Si vous ne travaillez pas, si vous jouez toujours, vous serez toujours pauvres. Le maître blâme les enfants paresseux, mais il loue ceux qui sont appliqués. Nous ne louons pas votre sœur, parce qu'elle est très-méchante. Votre frère joue-t-il du violon? Mon frère joue du violon, et mes sœurs jouent de la flûte. Travaillerez-vous ce soir? Nous ne travaillerons pas ce soir. Chanteras-tu aujourd'hui? Mes sœurs chanteront. Autrefois je chantais plus souvent, mais je ne travaillais pas. Vos sœurs écoutaient toujours leurs maîtres: elles travaillaient beaucoup et elles jouaient très-peu. Celui qui ne travaille pas, ne sera jamais riche. Si tu n'écoutes pas Dieu, tes parents et ton maître, tu ne seras pas heureux.

Ո՞վ երգեց այս գեղեցիկ երգը: - Քոյրս երգեց այս գեղեցիկ երգը: - Սիրով լսեցինք: - Շատո՞նց սկսած է երգել: - Աէս ժամէ 'ի վեր: - Չու՞թակ կը զարնէք: - Եղբայրս կը զարնէ, բայց քոյրս ու էս կիթառ կը զարնենք: - Չեր եղ-

բարբն ալ կ'երգէն: - Ատենով շատ աղէկ կ'երգէին՝ բայց չիմաց ալ չէն երգեր: - Գաստունն երէկ եղբայրդ յանդիմանեց, բայց մօրաքոյրդ գովեց: - Եղբայրդ աշխատեցա՞ւ այսօր: - Մինչև ժամը տասուերկուքը աշխատեցաւ, այս երեկուն ալ աշխատի սիտի: - Այնչափ ժամանակ սիտի չաշխատէինք, էթէ այնչափ գործ չունենայինք: - Զմեքնա՞ մոռցար: - Բան չեմ մոռնար: - Ա՞նչ տետրակդ ու գրքերդ: - Եղբայրդ ամէն բան կը մոռնայ: - Հրահանգն ալ մոռնայ սիտի:

Trouver-գտնել.	le drap-չուխան.
donner-տալ.	l'habit-հանդերձը.
porter-բերել, կրել.	le tailleur-գերձակը.
coûter-արժէլ.	noir-սև.
prêter-փոխ տալ.	excellent-գերազանց.
demeurer-բնակիլ.	pleurer-լալ.
comment-ինչպէս.	pourquoi-ինչո՞ւ:

Je ne trouve pas mon cahier. Tu ne donnes rien aux pauvres. Cet enfant pleure, il n'a pas de pain. Nous trouvons toujours des amis, quand nous sommes riches. Vous portez toujours des habits noirs. Combien coûte ce beau canif? Comment trouvez-vous cet orgeat? Je trouve que cet orgeat est excellent. Pourquoi pleurez-vous? Nous ne pleurons pas. Où portez-vous ce drap? Nous portons ce drap chez le tailleur. Où demeurez-vous? Je demeure chez mon oncle. Monsieur N. ne demeure plus ici. Je prêterai mon livre à votre frère, s'il a perdu le sien. Vous ne trouverez jamais le temps long, si vous aimez le travail. Ces enfants pleureront beaucoup, quand leur mère sera partie. Je donnerais cette jolie fleur au fils de notre voisine, s'il était plus sage. Ma cousine ne pleurerait pas, si elle était aussi sage que vous.

Ո՞րչափ կ'արժեն այս գաւաթներս: - Ո՞ր գերձակն ըրաւ աս հագուստը: - Ո՞ւր կը բնակիք: - Ինչո՞ւ չէք աչխտակը: - Ո՞վ գտաւ այս դանակս: - Ուստի՞ գնեցիք այս չուխան: - Ո՞ւր գտաք այս գեղեցիկ կտաւը: - Ինչո՞ւ կուլայիր երէկ: - Ի՞նչպէս կը գտնես այս ջուրս: - Քանի՞ ծառ պիտի տաս պարտիզպանին: - Որո՞ւ փոխ պիտի տաք այս գիրքս: - Այս պարտնայք շատո՞նց հոս կը բնակին: - Ձեր քոյրը միշտ սե գուլպայ կը հագնի: - Ո՞ր ժամանակէն 'ի վեր այս սե հանգերձս կը հագնիք: - Ձու՞թակը կու տայի՞ր ատ սրնգին համար: - Գիրքս երկու մէ՞ծիտիէ կ'արժէ: - Եղբայրնիդ այս ամէն գրքերը պիտի տանի՞: - Այս ինձորնիդ այնչափ համեղ չէն:

Իհաող. - Երկրորդ ըծորգուծիւնը ր կը վերջանայ, ինչպէս finir ըմնցնել, աւարտել. fini ըմնցած:

ՍԱՀՐԱՏԱԳԱՏ ՆԵՐԿԱՅ

Je finis-կը ըմնցընեմ. nous finissons-կը ըմնցընեք.
tu finis-կը ըմնցընես. vous finissez-կը ըմնցընեք.
il finit-կը ըմնցընէ. il finissent-կը ըմնցընեն:

salir-աղտոտել. obéir-հնազանդել.
choisir-ընտրել. remplir-կատարել, լեցընել.
punir-պատժել. le devoir-պարտականութիւնը, պարտք.

le ruban-ժապակէնը, bâtir-շինել:

J'obéis à mes parents. Tu choisies les meilleurs fruits. Mon voisin bâtit trois maisons. Nous remplissons nos devoirs avec plaisir. Pourquoi ne punissez-vous pas vos enfants, quand ils sont méchants? Ces messieurs ne remplissent pas leurs devoirs. Si tu n'obéis pas à Dieu

tu seras malheureux. Dieu punit les méchants. Je ne punis jamais ce jeune homme parce qu'il est toujours sage. Vous avez bien choisi; ce ruban-ci est le plus beau. N'avez-vous pas encore fini? Ces messieurs ne finissent jamais. Si vous ne finissez pas, je parlerai à votre père. Qui a rempli ces deux verres? Pour qui sont les cadeaux que vous choisissez? Pourquoi ne bâtissez-vous pas? Nous ne bâtissons pas, parce que nous n'avons point d'argent. Vos sœurs ne sont pas sages; elles salissent toujours leurs habits. Ce jeune homme obéit-il à ses maîtres? Ces demoiselles remplissent-elles toujours leurs devoirs?

Իեւ հրահանգս կը գրէի: - Ձերինն աւարտեցիք: - Հիմայ կը ըմնցընեք մերինը, դուք ինչո՞ւ չէք ըմնցընէր: - Իմ աղաքս միշտ իրենց հրահանգները կ'աւարտեն: - Դասատունն անհնազանդները կը պատժէ: - Միշտ մեր դասատուաց կը հնազանդինք: - Դուք շատ խեղացի էք: - Ձեր պարտքերը կը կատարէք: - Ո՞վ աղտոտեց այս տետրակս: - Հանրին ամէն բան կ'աղտոտէ: - Մէնք բնաւ մեր տետրակները չենք աղտոտեր: - Ո՞ր գիրքն ընտրեցիք: - Իեւ չընտրեցի: - Ես այս կ'ընտրեմ, քոյրս ալ այն: - Դուք շատ ուշ կ'ընտրէք: - Ո՞վ կը շինէ այս տունս: - Գրավաճառն այս տուն կը շինէ: - Այս քաղքիս մէջ շատ տուն կը շինեն: - Այս շուք լի է: - Ծիշը լաւ չէք լեցնէր: - Այս շինես մէջ շատ քիչ կայ:

ՍՆԿԱՏԱՐ

Je finissais-կը ըմնցընէի. nous finissions-կը ըմնցընէիք.
tu finissais-կը ըմնցընէիր. vous finissiez-կը ըմնցընէիք.
il finissait-կը ըմնցընէր. ils finissaient-կը ըմնցընէին:

Charles était autrefois très-heureux ; il chantait toujours, il jouait avec ses amis, mais aussi il aimait le travail. Nous étions souvent ensemble. Nous finissions toujours les premiers nos thèmes. Le maître était toujours content, et il ne punissait jamais. Nous obéissions à nos parents, et nous écoutions nos maîtres. Jean choisissait les meilleurs livres, et Louise cherchait les plus beaux fruits. Vous parliez souvent de nos amis, et vous ne salissiez jamais vos habits. Nos frères aimaient les affaires plus que les plaisirs, et ils punissaient ceux qui ne travaillaient pas. Autrefois, nous aimions beaucoup les cerises ; notre mère remplissait toujours nos corbeilles. Nous portions une partie de nos fruits aux enfants du pauvre menuisier qui demeurait dans la maison de notre voisin.

112.

Եթէ մեր ծնողաց հնազանդէիք՝ աւելն երջանիկ պիտի ըլլայիք : - Եթէ այսօր հրահանգելիք աւարտէիք՝ աւելն աշխատասէր պիտի ըլլայիք : - Եթէ ստափէր իր եղբայրը որ այնչափ անհնազանդ էր՝ իրաւունք պիտի ունենար : - Եթէ այս պարտնայք իրենց պարտէրը կատարէին՝ աւելն գոհ պիտի ըլլային : - Եթէ հիմայ չլինէին անիրաւ կ'ըլլայի : - Եթէ այս ժապաւէններս ընարած չըլլայինք՝ իրաւունք պիտի չունենայինք : - Եղբայրս շատ ծոլ պիտի ըլլար՝ եթէ այսօր հրահանգները չաւարտէր : - Շատ խելք պիտի ըլլայիր՝ եթէ պարտէրդ կատարէիր : - Եթէ մեր դասատուաց չհնազանդէինք՝ շատ չար պիտի ըլլայինք : - Եթէ մեր հոգուսաներն աղտոտէինք՝ մեր մայրը մեր աղախինը պիտի յանդէմանէր :

113.

ԱՊՍՈՒՅԻ

Je finirai, պիտի լմնցընեմ.
tu finiras, պիտի լմնցընես.

il finira, պիտի լմնցընէ.
nous finirons, պիտի լմնցընենք.
vous finirez, պիտի լմնցընէք.
ils finiront, պիտի լմնցընեն :

ՌԻՆԱԿԱՆ

Je finirais, պիտի լմնցընէի . կը լմնցընեմ.
tu finirais, պիտի լմնցընէիր .
il finirait, պիտի լմնցընէր .
nous finirions, պիտի լմնցընէինք .
vous finiriez, պիտի լմնցընէիք .
ils finiraient, պիտի լմնցընէին :

Quand finirez-vous votre thème ? Je finirai à présent. Tu saliras ton habit, si tu portes cette corbeille. Dieu punira les méchants. Nous aurons aujourd'hui des rubans, nous choisirons les plus beaux. Les enfants sages obéiront toujours à leurs parents. Si mon frère était ici, je finirais mon thème. Si j'avais de l'argent, je bâtirais une salle. Si je bâtissais, mon voisin bâtirait aussi. Nous ne remplirions plus nos verres, si l'eau n'était pas si bonne. Si vous portiez cette huile, vous saliriez vos gants. Je n'aimerais pas ce jeune homme, s'il n'obéissait pas à ses parents et à son maître. Mes sœurs ne choisiraient pas ces plumes, si elles ne trouvaient pas que c'étaient les meilleures. Vous auriez choisi ces bas-ci, s'ils étaient un peu plus longs. Vous auriez fini votre thème, si vous aviez toujours travaillé.

114.

Ահա հաց ու սյանիր : - Տուրք այս գիրքս փոքր Ֆրանսուսային : - Այս իրիկուն նամակնիս պիտի աւարտենք : - Հանրի լաթերն աղտոտ պիտի եթէ ծառը կրէ : - Սիշա հնազանդինք պիտի մեր ծնողաց : - Այս երկտասարդը պիտի չյանդիմանէք՝ որովհետեւ բան մը չըրաւ : - Դարձեալ

պիտի շինէք: - Բաւական շինեցի, այլ ևս չպիտի շինեմ: -
 Այսօր պիտի ընցնէինք՝ եթէ աւելի աշխատասէր ըլլայինք:
 - Գրացիներս պիտի շինէին՝ եթէ սկսած ըլլային: - Եթէ աւելի
 խելք ըլլայինք՝ ձեր հօրը պիտի հնազանդէինք: - Մենք
 ձեր պարտքը կատարեցինք:

115.

Վիտող. - Երբորդ ըծրգուծիւնը օր կը ըննայ, ինչպէս
 recevoir ընդունել. - չորրորդը re, ինչպէս vendre
 ծախել:

ԱՍՆՄԱՆԱՍՆ ՆԵՐԿԱՅ

Je vends-կը ծախեմ.	vendu-ծախած, ծախուած.
tu vends-կը ծախես.	cher-սուղ, սիրելի.
il vend-կը ծախէ.	fin-բարակ.
nous vendons-կը ծախենք.	vert-կանաչ, թարմ.
vous vendez-կը ծախէք.	le prix-գինը.
ils vendent-կը ծախեն.	la couleur-գոյնը:

Votre oncle vend sa maison. Mon oncle ne vend pas sa maison, mais il vend son jardin. Combien vendez-vous le mètre de ce drap noir? Je vends le mètre de ce drap à quatre écus. C'est très-cher. Je trouve que c'est très-cher. Voilà un drap vert qui est aussi beau que celui-là, et qui ne coûte pas autant. Ce drap est très-fin, et la couleur est belle. Combien dites-vous que ce drap-ci coûte? Quel est le dernier prix de ce drap? Nous vendons ce drap à trois écus et demi. Vous vendez très-cher. Les autres marchands de la ville ne vendent pas si cher que vous. Ce drap est d'une très-bonne qualité; vous trouverez qu'il n'est pas trop cher. Nous vendons beaucoup de cette qualité; ce matin nous avons vendu vingt mètres. Tous ceux qui ont acheté de ce drap ont été très-contentes. Comment trouves-tu ce drap, Henri? Je trouve que ce drap vert est plus gros que ce drap noir. Si c'était

pour moi, je choisirais celui-ci. Tu as raison. Le tailleur a dit aussi que la couleur verte n'était plus à la mode.

116.

Ո՛ւր կը ծախեն այս աղւոր մատիտները: - Կը ծախէք այս աղւոր գմէլինը: - Բան մը չեմ ծախեր: - Եղբայրդ բոլոր իր թուղանները կը ծախէ: - Մենք ալ մել ինները կը ծախենք: - Դուք ամէն բան կը ծախէք: - Ձեր բուրերն ալ գրքերնին կը ծախեն: - Ո՛րչափ կ'արժեն այս ձեռնոցներս: - Այս ձեռնոցներս ու այս գուլպաններս երկուքուկէս սկուա կ'արժեն: - Սուղ չէն: - Ուսկից առիք այս ժամացոյցը: - Գրացիներդ չուխայ ալ կը ծախէ: - Շատ սուղ չէք գտներ ծախածը: - Այս չուխան շատ նուրբ է, բայց ասիկայ շատ խոշոր է: - Արէկ տեսակ մըն է, բայց գոյնը ճոքա չէ:

117.

Attendre, սպասել.	allez, գացէք.
rendre, հատուցանել, ետ առլ.	vite, շուտ.
descendre, իջնել.	perdre, կորսնցընել.
répondre, պատասխանել.	batte, շարնել.
venez, եկէք.	la porte, դուռը.
doucement, կամայ.	le moment, վայրկեանը.

Je perds mon temps. Je n'attends pas plus longtemps. Pourquoi ne me répons-tu pas? Votre frère ne descend-il pas encore? Mon frère et ma sœur descendent dans ce moment. A qui est ce livre? Pourquoi ne rendez-vous pas ce livre? Vous battez toujours mes sœurs, elles ont beaucoup pleuré. Ces enfants perdent leurs plumes à tout moment. Où allez-vous si vite? Attendez un moment; n'allez pas si vite, allez plus doucement. Venez, il est déjà tard; nous n'attendons pas; nous perdons trop de temps. Venez ici, mes cousins at-

tendent à la porte. Nous avons attendu depuis plus d'une heure. Que fait votre frère? Il joue. Combien perdez-vous aujourd'hui? Je ne perds rien; mais mon cousin perd un demi écu; il ne joue plus, il a perdu tout son argent.

118.

Ի՞նչ կը բնառէք: - Չմեղիննիդ կորուսի՞ք: - Ամէն բան կը կորսնցընէք: - Բան չէնք բնառեր, բան մը չկորուսինք: - Հօրեղբորորդիս ամէն բան կը կորսնցընէ, ամեն տղոց կը զարնէ: - Գարձեալ ձեր մօրեղբորորդոյն հեա պիտի խօսիմ: - Հիմաջ ո՞ւր կ'երթաք: - Ետ առաջ չէք երթար, շատ կամայ կ'երթաք: - Հեա եկէք: - Քիչ մը սպասեցէք, կօշկներս պիտի բնառեմ: - Ինչո՞ւ կը ծեծէք այս աղան: - Բան մը չըրաւ: - Չէք պատասխաներ. շատ չար էք: - Չմեղին եա սուէք, եթէ ոչ ձերինն ինձ սուէք: - Ինչո՞ւ չէք սպասեր: - Մենք կ'իջնենք, ձեր քուրերն ալ կ'իջնեն: - Այս տղաք բնառ չեն պատասխաներ, միշտ գրքերնին կը կորսնցընեն: - Մենք երբէք գրքերնիս չենք կորսնցընէր: - Չեր քեռորդիք այսօր բոլոր ստակնին կորուսին:

119.

ԱՆԿՍՏՐ

Je vendais, կը ծախէի. nous vendions, կը ծախէինք.
tu vendais, կը ծախէիր. vous vendiez, կը ծախէիք.
il vendait, կը ծախէր. ils vendaient, կը ծախէին:

Pourquoi n'attendais-tu pas? J'avais oublié ma montre. Nous descendions souvent cette montagne, quand nous demeurions chez notre oncle. Autrefois vous aimiez beaucoup le jeu, vous perdiez souvent tout votre argent. Il est vrai, je perdais trop, j'étais très-malheureux. Je trouvais toujours le temps long, je n'avais pas

assez d'affaires. Depuis que je suis ici, je ne pense plus au jeu. Votre frère aime le commerce; il était ce matin à la porte de notre cousin, et il vendait son petit chien au fils du libraire. Il a bien fait, tous les enfants battaient ce pauvre animal. Pourquoi ne répondiez-vous pas, lorsque mon père était ici? Je ne répondais pas, parce que j'étais trop triste. Mes frères descendaient, lorsque vous étiez parti. Ils avaient attendu leur maître de musique.

120.

Ինչո՞ւ չէիք սպասեր: - Չկնք սպասեր՝ վասն զի ալ ժամանակ չուէկինք: - Չեր մօրեղբորորդին շատ աղէկ կը պատասխանէր. աշխատասէր երկրասարգ մ'է: - Իմ եղբարքս չեն կրնար այնչափ լաւ պատասխանել: - Ինչո՞ւ կը ծեծէիր այս շուրը: - Այս շուրը կը ծեծէի՝ վասն զի շատ չար էր: - Չեր եղբօր բարեկամն իմ գրամս կորսնցընէր պիտի եթէ աւելի երկար սպասած ըլլայի: - Եթէ այս ծաղկըներս ձեր հօրը սուած ըլլայի՝ շատ գոհ կ'ըլլայիք: - Չեր քուրերը վշտացած պիտի ըլլային՝ եթէ պատասխանած ըլլայիք: - Այս տեարք անիրաւ պիտի ըլլային՝ եթէ իրենց աներն ու պարտէղները ծախած ըլլային:

121.

ԱՊՍՈՐՆ

Je vendrai, պիտի ծախեմ. nous vendrons, պիտի ծախենք.
tu vendras, պիտի ծախես. vous vendrez, պիտի ծախէք.
il vendra, պիտի ծախէ. ils vendront, պիտի ծախեն:

ԹԻՅԱՅՏ

Je vendrais, պիտի ծախէի, nous vendrions, պիտի ծախէինք.
tu vendrais, պիտի ծախէիր. vous vendriez, պիտի ծախէիք.
il vendrait, պիտի ծախէր. ils vendraient, պիտի ծախէին:

As-tu déjà répondu à la lettre de ton cousin? Je répondrai ce soir à sa lettre. Vendrez-vous votre cheval? Je ne vendrai pas mon cheval, mais mon frère vendra le sien. Descendrez-vous à présent? Nous ne descendrons pas encore. Vos sœurs descendront-elles? Elles attendront encore un peu. Je n'attendrai pas plus longtemps. Nous attendrions encore un moment, si notre frère était ici. Vous perdriez beaucoup, si vous vendiez votre maison. Si je vendais mon cheval, je vendrais aussi mon chien. Si ce jeune homme était plus sage, il ne battrait pas son domestique. Si nos cousins n'étaient pas malades, ils répondraient à notre lettre.

122.

Ե՞րբ պիտի պատասխանէիք ձեր եղբոր նամակին: — Իւր վերջին նամակին արդէն պատասխանեցի. նամակներէս երկուքը չուսու: — Երէք օրէն պիտի պատասխանէ: — Մեր Հանրի բարեկամը պիտի կորսնցընենք. շատ հիւանդ է: — Սօսիկայ իւր քրոջը համար մեծ թշուառութիւն մ'է: — Չեր հօրն սպասէք պիտի, դեռ հասած չէ: — Եթէ քիչ մը կը սպասէք՝ միտակց կ'իջնենք: — Սիրով կը սպասէինք՝ Էթէ Ժամանակ ունենայինք: — Ժամանակնից պիտի կորսնցընէիք Էթէ աւելի սպասէիք: Այս պարոնայք իրենց ձիերը պիտի ջճանէին Էթէ դրամ կորսնցուցած չըլլային: — Այս դա- նակս ետ պիտի տայի՝ Էթէ ուրիշ մը գտած ըլլայի:

123.

Ա. ԼԻՐՐԳՌԻՏԻՅԱՆ ԲՍՅՅԻ ՎՐԱՅ ԳԻՏԵՍԻՒԳ

Acheter, գնէլ: J'achète, tu achètes, il achète; nous achetons, vous achetez, ils achètent. — J'achetais. — J'achèterai. — J'achèterais ¹.

¹ Ծանօթ. — Կանոնաւոր բայից Ընթրգութեան համար տես Պրակ Ս. 49էն մինչև 61:

Jeter, նետել.	achever, աւարտել.
appeler, կոչել.	mener, տանել.
lever, վերցնել.	la plante, տունկը.
élever, կրթել.	le chemin, ճամբան.
la pierre, քարը.	lourd, ծանր.
le feu, կրակը.	faites, ըրէք:

Où achetez-vous vos plumes? J'achète mes plumes chez le libraire, et mon frère achète les siennes chez notre voisin. Ma mère achètera aujourd'hui une paire de gants pour ma sœur. Nous achèterions ces livres, s'ils n'étaient pas trop chers. Que faites-vous? J'achève mon thème. Nous achèverons le nôtre ce soir. Quand achèverez-vous ce dessin? Appelle ton frère. Où est-il? Où menez-vous cet enfant? Je mène cet enfant à l'école. Ce chemin mène à l'école. Ce jeune homme est très-appliqué; il mène une vie très-active. Vous ne levez pas cette pierre, elle est très-lourde. Votre tante élève bien ses enfants. Ma mère est malade; nous appellerons le médecin. Comment appelle-t-on cette plante? Comment appellerez-vous votre premier enfant? Jetez cette plume; elle n'est pas bonne. Je jetterai cette lettre au feu; elle n'est pas bien écrite.

124.

Հրահանդդ ինչո՞ւ չես վնցընէք: — Վաղը պիտի վնցը- նեմ հրահանդս: — Ծառան եւէր է, աղախինը պիտի կան- չեմ: — Գուն չար աղայ մ'ես՝ միշտ ձեր պարտեղը քար կը նետես: — Այս իրիկուն քուրերս հօրեղբօրս տունը պիտի տանիմ: — Այս պարոնայքս լաւագոյն կետնք մ'անցընէին պիտի Էթէ աւելի աշխատասէր ըլլային: — Այս քարս վեր- ցուցի, ծանր չէ: — Այս մարդս առ քարը չկրնար վերցը- նել: — Այս մայրերը շատ աղէկ կը կրթեն իրենց աղաքը, աղէկ կրթուած աղօքներ ունին: — Չեր հայրը քեռույս տունն ու պարտեղը պիտի գնէ: — Ո՞վ նետեց այս քարը սե.

հեկիս: - Հանրիկդ, գուրդաներդ կ'աղատես, հագուստ-
ներդ չես վերցընէր:

Préférer, նախաձեռնար համարել: - Je préfère, tu préfères, il préfère; nous préférons, vous préférez, ils préfèrent. - Je préférerais. - Je préférerais. - Je préférerais.

Espérer, յուսալ.	la colère, բարկութիւնը.
posséder, ստանալ, տէր ըլլալ.	la passion, կիրքը.
exagérer, չափազանցել.	le défaut, թերութիւնը.
modérer, չափաւորել.	la fortune, բաղլը.
céder, տեղի տալ, թողուլ.	la fête, տօնը.
régler, կանոնաւորել.	chaque année, իւրաքանչիւր տարի:

J'espère que tu trouveras ton livre. Nous espérons que nos parents arriveront bientôt. Ma sœur espère que tu n'oublieras pas son cahier. Celui qui espère en Dieu, n'est pas malheureux. Les hommes espèrent toujours. Nous préférons ce violon à cette flûte. Je préfère mes livres à ceux de mes cousins. Ma mère préfère le thè au café. Mon oncle possède beaucoup de jardins et de prairies. Nous possédons une très-belle maison. Tout ce que je possède est à vous. Je réglerai mes affaires et les vôtres. Modérez votre colère. Celui qui modère ses passions est heureux. Je céderai ma place à monsieur N. C'est un homme qui exagère tout. Vous exagérez les défauts de cet enfant.

Մօրքայրնիդ մեր Լևոն Էֆէնտիին ծախած աներնիս ու պարտէզնիս պիտի գնէր՝ եթէ թիչ մ'աւելի դրամ ունէ նար: - Հիւանդ է եղբայրնիդ: - Հիւանդ չէ, և միշտ կը

ցուածնը որ հիւանդ պիտի չըլլայ: - Իմ մուշակներս ձեռքիներէն նախաձեռնար կը համարիմ: - Այս խնձորներս առ տանձերէն նախաձեռնար չէք համարիր: - Սաղն աշխատու թէնէ նախաձեռնար համարողը խելացի չէ: - Միշտ մեր պարտէրը մեր զբօսանքէն նախաձեռնար կը համարինք: - Ամէն բան կը չափազանցես: - Բան մը չեմ չափազանցեր: - Շունս եղբորդ պիտի թողում (տեղի տամ): - Եթէ ձեր զայրոյթը չմեղմէք՝ թշուառ պիտի ըլլաք: - Այս մարդս ժա մանակաւ հարուստ էր, շատ աներու և պարտէզներու տէր էր: - Հիմայ բանի մը տէր չէ, աղքատ է: - Ստեղծ բան մը չունէիք, հիմայ շատ ստացուածքի տէր էք:

Employer, գործածել: - J'emploie, tu emploies, il emploie; nous employons, vous employez, ils emploient. - J'employais. - J'emploierai. - J'emploierais.

Envoyer, խրկել.	effrayer, սարսափեցընել.
nettoyer, մաքրել.	mordre, խածնել.
aboyer, հայել.	l'amitié, բարեկամութիւնը.
payer, վճարել.	la dent, ակռան.
essayer, փորձել.	la larme, արցունքը.
essuyer, սրբել, չորցընել.	propre, մաքուր:

Employez bien votre temps. Celui qui emploie bien son temps, est très-sage. Nous emploierons cet argent pour acheter un oiseau. Je paie tout ce que j'achète. Nous payons souvent bien cher les fautes que nous avons faites. Mon père payera tout ce que nous avons reçu. Si vous ne payez pas mon cousin, vous perdrez son amitié. Nous payerions volontiers votre cousin, si nous avons reçu de l'argent. Ma chambre n'est pas propre; vous ne nettoyez jamais ma chambre. Mon frère nettoie toujours ses habits. Pourquoi ce chien aboie-t-il? Les chiens qui aboient, ne mordent pas. Le chien de

notre voisin a mordu mon frere. Essayez cette plume; elle est très-bonne. Vous n'avez pas essuyé vos mains. J'essuierai mes mains avec mon mouchoir. Mon frere effraie toujours les enfants.

128.

Եթէ լաւ չգործածէք ձեր երիտասարդութեան ժա. մանակը՝ երջանիկ պիտի չըլտաք: - Քոյրս աղէկ կը գործածէ իւր ժամանակը: - Ընդհանրապէս ժամանակդ ինչպէս կ'անցընես: - Այս շունս բոլոր գիշերը կը հաջէ: - Հաջող շունն ընդհանրապէս չխածներ: - Կօշիկնիդ մաքրեցէք: - Այլուանիդ մաքրեցէք: - Այս աղքատ ընտանեաց երէք մէ. ճիւղէ կը խրկեմ: - Քան մը չէք խրկեր ձեր եղբօրը: - Այս մեր քրոջը կողով մը պառուզ խրկեցինք: - Բժշկին ստակ առեր: - Վաղը պիտի փորձեմ: - Սեղանը մաքուր չէ, եր. բէք սեղանը չես մաքրեր: - Երէկ գիրքը կորսնցնելուս շատ վախցայ: - Երէկ դերձակէն առած չուխաներնուս գրամը վճարեցինք այսօր:

129.

Placer, զեակզէլ: - Manger, ուտել:

Je place, tu places, il place; nous plaçons, vous placez, ils placent. Je plaçais, je placerais, je mangerais. Je mange, tu manges, il mange; nous mangeons, vous mangez, ils mangent. Je mangeais; je mangerai; je mangerais.

Commencer, սկսել. prononcer, հնչել.
effacer, աւրել, corriger, սրբագրել.
avancer, յառաջել. partager, բաժնել, մասնա. կցել.
rincer, թօթուել. changer, փոխել.
protéger, սաշտպանել. l'arabe, արաբերէնը.

l'appétit, ախորժակը. le latin, լատիներէնը.
l'innocence, անմեղութիւնը. l'anglais, անգլերէնը.
la ligne, գիծը. mieux, լաւ ևս.
le mot, բառը. l'étude, ուսումը.
autrement, ուրիշ կերպով, այսպէս թէ ոչ.
entre, մէջ, (երկուքի մէջ):

Vous ne prononcez pas bien ce mot. Nous prononçons mieux le français que vous. Mon cousin prononce très-bien l'arabe. On ne prononce pas toutes les lettres des mots français. Où placez-vous vos livres? Nous plaçons nos livres sur cette table. Pourquoi avez-vous effacé cette ligne? Nous n'effaçons jamais un mot. Vous n'avancez pas dans vos études. Autrefois j'avancais beaucoup plus. Nous avançons tous les jours. Vous n'avez pas encore corrigé les fautes de votre thème. Nous ne corrigeons jamais les thèmes de notre frere. Mon oncle a partagé son bien entre ses enfants. Nous partageons avec nos amis tout ce que nous avons. Mangez-vous un peu de ces fruits? Je ne mangerai rien à présent, je n'ai pas d'appétit. Vous protégez toujours ce jeune homme. Dieu protège l'innocence. Nous protégeons nos amis. Le temps a changé. Changez-moi, s'il vous plaît, cet écu. Avez-vous commencé votre lettre? Je commencerai dans un moment. Nous ne commençons pas encore. Je n'ai pas encore rincé les verres.

130.

Աղէկ չես հնչեր: - Առաջ աւելի աղէկ կը հնչէիր: - Ճրանասցըք լատիներէնը ձեզի պէս չեն հնչեր: - Ինչու չէք ուտեր: - Չենք ուտեր, վասն զի ախորժակ չունինք: - Յէ. աոյ ատ կեռասէն քիչ մ'ուտեմ պիտի: - Այս գիրքս սեղա. նին վերայ դրէք: - Բոլորն ալ այս աթոռիս վերայ պիտի գնենք: - Պէտ հրահանգս չորբագրեցի: - Մերկններն այս իրիկուն պիտի սրբագրենք: - Եղբայրս առաջ իւր հրա.

Հանգները կը սրբագրէր: — Այս խնձորը քեռորդույս Հէա
 պիտի բաժնենք: — Այսօր պիտի չսկսինք, վաղն սկսինք պի-
 տի: — Աւրեցէք ատ էրկու տողերը: — Ինչո՞ւ աւրեցիք ատ
 բառը: — Օգը պիտի փոխուի: — Օգը շատ փոխուեցաւ: —
 Ինչո՞ւ այս աղջիկը չէք պաշտպաներ: — Մէկը չէնք պաշա-
 պաներ: — Լուսացիք ատ բարջերը: — Բարջերն ու դանակ-
 ներն հիմայ կը լուանք:

ԴԵՐԱՆՈՒՄՆԵՐ

Moi, էս, զիս, ինձ.	eux, անոնք, (աբ.) զանոնք.
me, զիս, ինձ.	elles, անոնք (էփ.) զանոնք.
nous, մենք, զմեզ, մեզ.	leurs, անոնց (աբ. և էփ.)
toi, դու, դքեզ, քեզ.	les, զանոնք.
te, դքեզ, քեզ.	soi, ինքն, իրեն, զինքը.
vous, դուք, զձեզ, ձեզ.	se, զինքը.
lui, ան, անոր, (աբ. և էփ.)	avant, առաջ.
le, զայն, (աբ.)	après, ետքը.
la, զայն, (էփ.)	montrer, ցուցնել.
elle, այն, զայն, (էփ.)	ou, կամ, թէ:

Venez avec moi. Laissez-moi tranquille. Donnez-moi un verre d'eau. As-tu été chez moi? Je n'ai pas été chez vous. Mon père m'aime beaucoup. Je te donne cette plume si tu me prêtes ton crayon. Il nous cherche depuis une heure. Si vous venez avec nous vous serez content. Notre père nous a donné beaucoup d'argent. Cette montre est-elle pour toi? C'est toi qui as eu ma plume. Mon cousin t'a prêté son canif. Je le lui ai rendu. Vous êtes très-sage; le maître vous loue toujours. C'est lui qui a pris le crayon que tu avais mis sur la table. J'ai reçu une lettre de mon père, et je lui ai répondu. As-tu vu mon cheval? Je ne l'ai pas encore vu. Je vous le montrerai après. Je vous ai prêté ma plume, rendez-la

moi. Qui a écrit cette lettre, toi ou elle? Votre sœur est très-appliquée, le maître ne loue qu'elle; ma mère pense toujours à elle. Nous n'avons pas vu aujourd'hui tes frères; mais nous avons pensé à eux, tes sœurs sont plus sages qu'eux. Avez-vous vu mes livres? Je les ai vu. Mes cousines sont très-appliquées, ma mère les aime, elle parle souvent d'elles. Cette mère n'aime pas ses filles, elle ne pense qu'à soi.

Դիտող. — Me, te, le, la, se դերանուանց ձայնաւոր-
 ները կը զեղջուրն էթէ յաջորդ բառը ձայնաւորով սկսի-
 il m'aime, զիս կը սիրէ:

Ինձի չմտածեց: — Բու վըսյօքդ շատ անգամ խօսե-
 ցանք: — Ձեր հօրեղբորդին միշտ մեզն դէմ կը խօսի: —
 Այս գանակս մեզն համար է: — Գոյրդ ինձի հետ եկաւ: —
 Հօրեղբայրդ երէկ մեզն էր: — Հօրեղբորդիք մենե ա-
 ուջ մեկնեցան: — Դուք անոնցմէ ետքը մեկնեցաք: — Այս
 որո՞ւ համար է: — Այս եղբորդ համար է: — Այս քեզն հա-
 մար, ատ անոր համար է: — Գուրերս հիւանդ են: — Այսօր
 անոնց համար կ'աշխատիմ: — Դրոցինխ շատ ապերախտ է
 մեզն դէմ: — Ո՞վ առաւ սուսնկերս:

Ceci, այս.	ingrat, ասերախտ.
cela, այս, այն.	l'estampe, տպագիրը.
envers, առ, նկատմամբ.	la bibliothèque, գրատունը.
contre, հակառակ.	le portrait, կենդանագիրը:

Vous n'aimez pas mon frère, vous êtes toujours contre lui. Vous êtes ingrat envers nous. Votre frère est arrivé avant moi, vous arriverez après lui. Votre jardinière est heureuse, son fils lui a envoyé cent écus.

Je ne vous ai pas encore montré ma petite bibliothèque. Votre frère nous a dit que vous avez beaucoup de livres et de fleurs. Ces estampes sont très-belles, je les ai reçus de mon oncle. Mon frère m'a envoyé son portrait. Vos frères n'aiment pas les livres; ils aiment trop le jeu. Je leur ai souvent prêté mes livres. Cette chemise est-elle pour vous? Ceci est pour moi, cela est pour elle. A qui est cela? Ceci est à moi, et cela est à toi. Donnez-moi de ceci et de cela. Je pense toujours à toi; mais tu ne penses jamais à moi. Qui a pris mon canif? Moi. Celui qui n'est pas avec moi est contre moi. Où est votre petit frère, ces fruits et ces fleurs sont pour lui. Où est la pauvre femme, cette chemise est pour elle.

134.

Ես զբեղ կը գովեմ և դու զին կը դարձուես: — Եղբայրդ զին կը սիրէ՝ բայց դու զին չես սիրեր: — Այս շունը հաւատարիմ չէ, չեմ սիրեր զայն: — Ո՛ւր է բուրբերնիդ, ձեր մայրը զնեքը կը բնառէ: — Ո՛ւր էիր, ժամ մը առաջ զբեղ կը բնառէին: — Քեռիս աղւոր գիրք մը տուաւ ինձ: — Անոր նամակ մը գրած էի: — Հո՞ս էր մօրբուրնիդ: — Այս ձեր հիւանդ ըլլալն անոր ըսի: — Կողով մը պտուղ խրկեցին մեզ: — Շարժ բոլոր այս տղաքը ձեզ պիտի բերէ: — Պարտիզպանին պիտի այց ասոնք: — Տղաքս շատ կը սիրեն ծաղիկները:

135.

Le même, la même, les mêmes, նոյն.

(ած. և գոյ.)

Que cherches-tu? As-tu perdu ton canif? Ne le trouves-tu pas? Ne l'as-tu pas mis dans ton coffre? Je crois que mon cousin l'a pris. Ton cousin ne l'a pas. Je lui ai prêté le mien. Il m'a rendu ma plume, mais il ne

m'a pas encore rendu mon canif. Je ne lui prêterai plus rien. Il ne rend jamais ce qu'on lui prête. Ma sœur a le même défaut. Quand je lui prête un livre elle ne le rend pas. Nous rendons toujours ce qu'on nous prête. Je vous prêterai tout ce que j'ai. Mes amis rendent aussi ce que je leur prête; ils m'ont rendu ce matin le crayon que je leur avais prêté hier. Le pauvre homme est venu; je lui donnerai un morceau de pain blanc. Ma cousine m'a écrit. Je lui ai répondu que je lui achèterais un joli canif, si elle était toujours sage et appliquée. Ces enfants ne s'aiment pas, ils se battent les uns les autres.

136.

ԳԵՐԱՆՈՒԱՆՑ ԳՈՐԱԾՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՀԱՅ ԵՒ Ի ԳԱՂԳ.

Քուրբքս ինձի մը ծաղիկներ կու տան: — Ինձի շատ գրամ կու տաք: — Ինձի համար շատ աղկալութիւն ունիք: — Դատաստանիդ բնաւ չգովեր զձեզ, ամենեկին ուսումնասէր չէք: — Խրկած գրքերնիդ չառի: — Եկած ժամանակս զայն գտայ: — Եթէ զին սիրէք՝ ես ալ զձեզ պիտի սիրեմ: — Մէ՛ ճիւղէ մը կու տամ քեզ՝ եթէ շունս գանես: — Պիտի սիրէի զձեզ՝ եթէ աւելի խելք ըլլայիք: — Եղբայրս երեք շաբաթ առաջ մեկնեցաւ: — Անոր գրեցի, բայց ինձի չպատասխանեց: — Ձեր հայրը մեզ կողով մը պտուղ տուաւ: — Այս տղաքս շատ աղքատ են, ասոնց հայ ու գրամ տուէք: — Մեր մօրեղբայրն իւր ամէն գրքերը մեզ տուաւ:

137.

Me cherchez-vous? M'avez-vous oublié? Te cherche-t-il? T'a-t-il donné des pommes? Le trouverez-vous? L'avez-vous déjà vu? Cette maison est-elle à vous? La vendez-vous? Ne la vendez-vous pas? Votre frère est-il parti? Lui avez-vous écrit? Vous a-t-il répondu? Ne lui avez-vous pas encore écrit? Ne vous a-t-il pas encore

répondu? Votre sœur est-elle malade? Lui avez-vous acheté du sucre? Vous a-t-elle parlé de moi? Nous attend-on? Nous a-t-on envoyé des bas et des souliers? Vous trouvera-t-il aujourd'hui? Vous a-t-il parlé de mon malheur? Avez-vous oublié vos devoirs? Les remplissez-vous toujours? Ne les avez-vous pas encore remplis? Avez-vous parlé à mes cousins? Leur avez-vous rendu le livre qu'ils vous ont prêté? Ne leur avez-vous pas dit que nous travaillions ensemble?

138.

Պիտի սպասէս ինձի: - Զքեզ գտնե՞ պիտի: - Հոս ըլլալնիս ըսիր անոր: - Գո՞չ էս: - Պիտի գնե՞ զայն: - Ճանչցա՞ զիս: - Կարգացիր զայն: - Յանդիմանեց զձեզ: - Պիտի բնառէս զայն: - Պիտի պատասխանե՞ մեզ: - Ո՞ր էն դըրքերնիդ: - Զանոնք սեղանին վրայ դրին: - Ո՞ր էն կօշիկներս: - Ո՞վ առաւ զանոնք: - Եղբարքդ հասան: - Մայրս անոնց խրկեց ծառան: - Հիւանդ է այս կինը: - Բժիշկ կը բերեն: - Ի՞նչպէս է:

139.

Me le, զայն ինձ. demander, ինդրե՛լ, հարցընե՛լ.
te le, զայն քեզ. conseiller, խրատե՛լ.
nous le, զայն մեզ. refuser, մերժե՛լ, զրհնալ.
vous le, զայն ձեզ. défendre, պաշտպանե՛լ, արդիւնե՛լ:

Avez-vous lu le livre? Votre frère me le donnera, quand il l'aura lu. Tu as demandé mon canif; je te le prêterai, si tu me le rends. Tu m'as prêté hier ta plume; je te la rendrai. Le jardinier a reçu les fruits; il nous les vendra. Si j'avais reçu les livres, je vous les prêtera. Je n'ai pas chanté aujourd'hui; mon père me l'a défendu. Je n'ai pas encore vu tes estampes. Mon frère te les montrera. Dites-moi pourquoi vous êtes si triste.

Je vous l'ai déjà dit. Je ne vous l'avais pas encore demandé. Que me conseillez-vous? Je ne vous conseille pas. Il nous le refusera. M'avez-vous demandé mon cheval? Je vous l'ai demandé, mais vous me l'avez refusé. Vous ne nous avez pas encore payé notre chien. Je ne vous le payerai jamais.

140.

Ո՞ր է գիրքը: - Փոխ առելի քեզ: - Զայն պիտի վճարե՞ ձեզ: - Բեռորդուցս փոխ առելի: - Կուզես զայն: - Սրտի մտօք զայն քեզ կուտամ: - Զայն ինձ չզրանար: - Երբէք ուզածս չզրանար: - Այս խրատս ձեզ չէի ասար՝ եթէ այնչափ խելք չըլլայիք: - Բրացինիդ շատ ծաղիկներ առաւ. զանոնք մեզի պիտի ծախէ:

141.

Le lui, զայն անոր. la canne, գաւաղանը.
le leur, զայն անոնց. promis, խոստացած, խոստացուած.
l'encrier, կաղամարը. voulu, ուզած, ուզուած:

Vous m'avez vendu votre encrier, vous ne me l'avez pas prêté. Je t'ai prêté mon livre, je ne te l'ai pas vendu. Il m'a demandé mon canif; je ne le lui ai pas donné. Elle t'a demandé ton crayon, pourquoi ne le lui as-tu pas donné? Si vous m'aviez demandé mon chien, je ne vous l'aurai pas refusé. Si mes amis me demandent mon cheval, je ne le leur refuserai pas. Mon frère m'a demandé ma canne, je la lui donnerai. Vous m'avez promis votre oiseau, mais vous ne me l'avez pas donné. Si je te l'ai promis, je te le donnerai aussi. Nous aurons aujourd'hui un nouveau cheval; notre père nous l'a promis. Mon ami donnera un petit chat à mes sœurs; il le leur a promis hier.

142.

La cuillère, գդալը.	la soie, մետաքսը.
la prune, սալորը.	lire, կարգալը.

Où est mon encrier ? Me le rendrez-vous ? Où est votre livre ? Me l'avez-vous rendu ? As-tu vu mon habit de soie ? Te l'ai-je montré ? Ton père a voulu lire ton livre ; le lui as-tu donné ? Nous avons acheté un joli canif chez le libraire ; nous l'a-t-il envoyé ? Ces messieurs demandent votre cheval : le leur avez-vous promis ? Si François avait une canne, te la prêterait-il ? Où est le livre de ma sœur ? Le lui avez-vous envoyé ? Vous demandez pourquoi j'ai pris votre couteau, ne me l'avez-vous pas vendu ? Cet enfant salit son habit, pourquoi ne le lui défendez-vous pas ? Je vous ai vendu une douzaine de fourchettes et trois douzaines de cuillers, ne me les paierez-vous pas ? Tu as vendu à cette dame une corbeille de prunes ; ne te les paiera-t-elle pas encore ?

143.

Նրկու սղւոր շուն տեսայ : — Չանոնք ձեզ պիտի գնեմ :
 — Այսօր պիտի չնազանք , դասասունիս մեզ արգիլեց : —
 Ո՞ր է գիրքս : — Նրէկ ձեզ առի : — Գու մերժեցիր զայն :
 — Աղբւորիկ շուն մ'ունեիր : — Մեզ ծախեցէք զայն : — Այս
 սղւոր սղւոր գիրք մ'ունեին : — Ես զայն փոխ առի անոնց :
 — Գուն չխոստացար մեզ զայն : — Այս սղւոր ինձի գիրք մը
 բերին : — Ես անոնց չառի զայն : — Ինչո՞ւ չէք տար մեզ
 կողամորը : — Խոստացայ՞ ձեզ զայն : — Չխոստացար : — Նթէ
 ես ձեզ խոստացած ըլլայի զայն՝ կու տայի : — Ինչո՞ւ գնած
 գրքերնիդ չէք վճարեր :

144.

Donnez-moi, տուէք ինձ.
 donnez-le-moi, տուէք ինձ զայն.
 ne me le donnez pas, զայն մի տար ինձ :

Vous avez un bon canif, donnez-le moi. Rendez-moi le canif que je vous ai prêté. Je vous ai prêté deux plumes ; rendez-les-moi. Mon frère a demandé notre crayon ; donnez-le-lui. Vous avez pris la canne de mon cousin ; rendez-la-lui. Vous avez acheté des prunes chez cette femme ; payez-les-lui. Vous avez une belle montre ; montrez-la-nous. Cet enfant est méchant ; punissez-le. Cette femme est très-pauvre ; donnez-lui un morceau de pain. Vos parents sont vos meilleurs amis ; aimez-les toujours. Ce canif n'est pas bon ; ne l'achetez pas. Ma canne est perdue, ne la cherchez plus. C'est l'encrier de Guillaume ; ne lui rendez pas. Cet habit est très-beau ; ne le salissez pas. Remplissez toujours vos devoirs ; ne les oubliez jamais. Cette fille est très-sage ; ne la punissez pas.

145.

Շատ անուշ է այս խնձորը, կերէք : — Այս սալորն ալ
 զէկ չէ, մ'ուտէք : — Շատ օգտակար է այս գիրքս : — Փոխ
 տուէք ինձ զայն : — Գամբ գուլգաները : — Բնուեցէք : —
 Հայրս ձեր ամենահաւատարիմ բարեկամն է : — Մըա մտիկ
 ըրէք անոր . սիրեցէք, մի մոռնաք զինքը : — Շատ ազէկ են
 այս ձիերս, ինձի ծախեցէք : — Այս ծաղիկը քրոջս է, նորէն
 անոր ետ տուէք : — Չէնք տար : — Այս պտուղները մեր
 գրացեաց տղայոցն են : — Չանոնք անոնց հասուցէք,
 մ'ուտէք :

ԱՆՌԵՒՈՐՁ ԲԱՅ

Se tromper *խաբուել*: — Je me trompe, tu te trompes, il se trompe; nous nous trompons, vous vous trompez, ils se trompent. — Je me trompais. — Je me tromperai. — Je me tromperais.

Se porter, *ըլլալ* (*առողջութեան կողմէն*).
se promener, *շրջադայել*.

s'amuser, *ղբօնուլ*. se reposer, *հանգչել*.
s'habiller, *հագուել*. se hâter, *աճապարել, շտապել*.
se laver, *լուացուել*. se lever, *ելլել*.
s'affliger, *վշտանալ*. s'appeler, *կոչուել*.
se réjouir, *ուրախանալ*. se coucher, *պառկել*:

Comment se porte Monsieur votre père? Il se porte très-bien depuis qu'il est à la campagne. Et vous comment vous portez-vous? Je me porte toujours bien. Mes sœurs ne se portent pas bien. Que faites-vous? Je m'habille. Vous habillez-vous aussi? Nous nous habillerons plus tard. Charles, ne te laveras-tu pas encore? Je me laverai dans un moment. Mon oncle arrivera ce soir; nous nous amuserons bien. Si vous venez avec nous, vous vous amuserez aussi. Je me réjouis de vous trouver. J'aime celui qui se réjouit du bonheur de ses amis. Pourquoi vous affligez-vous? Je m'afflige de la mort de mon cousin. A quelle heure vous levez-vous ordinairement? Je me lève toujours à six heures; et je me couche à neuf heures. Mon frère se lèvera demain à trois heures; il partira pour Paris. Nous nous levons plus tard que vous. Autrefois nous ne nous levions pas si tard. Si vous avez fini votre thème nous nous promènerons un peu. Vous vous promenez toute la journée. Venez ici, repo-

sez-vous un peu. Comment s'appelle ce jeune homme? Il s'appelle Hrand. Et vous, comment vous appelez-vous? Je m'appelle Léon.

ԱՆՅԵԱԼ ԱՆՈՐՈՇ

Je me suis trompé *խաբուեցայ*.
tu t'es trompé *խաբուեցար*.
il s'est trompé *խաբուեցաւ*.
elle s'est trompée (†) *խաբուեցաւ*.
nous nous sommes trompés *խաբուեցանք*.
vous vous êtes trompés *խաբուեցաք*.
ils se sont trompés *խաբուեցան*.
elles se sont trompées (†) *խաբուեցան*:

J'ai vu hier votre frère. Vous vous êtes trompé; mon frère n'est plus ici. Je ne me suis pas trompé, je lui ai parlé. A quelle heure vous êtes-vous couchés hier? Nous nous sommes couchés à onze heures et demie. Mon frère ne s'est pas encore levé. Où avez-vous été? J'ai été chez mon cousin. Je me suis promené toute la journée, je me reposerai un peu. Tes sœurs ne s'étaient pas encore habillées lorsque nous sommes venus. Pourquoi ne vous êtes-vous pas encore lavé? Je me serais lavé, si j'avais eu de l'eau. Nous avons été au bal la semaine passée, nous nous sommes bien amusés. Mon voisin est mort hier; il s'est trop affligé du malheur de son fils. Faites votre thème; hâtez-vous un peu; nous nous promènerons plus tard. Réjouissez-vous, mes enfants, votre oncle arrivera ce soir.

Դեռ չեղաք: — Ամէն իրեկուն ութին կը պառկիք ու մըշա ու շ կ'արթըննաք: — Շարլ՝ լուացուեցաք: — Դեռ չը-

լուսացուեցայ: - Միշտ ուշ արթնցողը երբէք քաջաուողջ
 չըլար: - Ո՞վ կորոյս ատարակը: - Դո՞ւք էք Յդուարդ ատե-
 արակնիդ կորսնցընողը: - Կը սխալէք, ես ատարակներս
 չեմ կորսնցընէր: - Այսօր ստըբեղու պիտի երթա՞ք: - Յը-
 քայրս իւր դասատուին հետ շըջագայելու պիտի երթայ,
 վասն զի չափազանց աշխատեցաւ: - Ի՞նչպէս է եղբայրնիդ:
 - Դեռ գիւղն է. կարծեմ թէ շատ աղէկ է: - Աղէկ զուար-
 ճացա՞ք երէկ: - Մեր մօրաբքով դացած ժամանակնիս միշտ
 աղէկ կը զուարճանանք: - Շատ յոգնած եմ, քիչ մը հանդ-
 չիլ կ'ուզեմ: - Ինչո՞ւ այնչափ կը շտապէք: - Դեռ ուշ չէ: -
 Դպրոցը դեռ չբացուեցաւ:

149.

En, անկէ, անոնցմէ.	l'église, եկեղեցին.
y, անոր, անոնց.	le concert, նուագահանդեսը.
la mosquée, մզկիթը.	oui, այո՛, non, ոչ:

A-t-on parlé de mon malheur? Oui, on en a parlé.
 Êtes-vous content de ce livre? Oui, j'en suis content.
 Avez-vous des plumes? Oui, nous en avons. Avez-vous du
 fruit? Oui, j'en ai. Mon frère est-il au jardin? Non, il n'y
 est pas. Avez-vous été au concert? Non, nous n'y avons
 pas été. Votre frère a-t-il des oiseaux? Il en a beaucoup.
 A-t-il aussi des fleurs? Il n'en a point. Combien de frères
 avez-vous? J'en ai trois. Avez-vous aussi une sœur?
 Oui, j'en ai une. As-tu été à l'église? Oui, j'y ai été ce
 matin. As-tu reçu des lettres? J'en ai reçu une de mon
 père. Seras-tu ce matin chez Monsieur H. Je n'y serai
 pas. Avez-vous été à l'église? Nous n'y avons pas en-
 core été.

150.

Պատու ունին: - Այո՛, ունիմ: - Բարեկամներ ունին: -
 Ոչ, ես չունիմ: - Մօրքուրնիդ աղայ ունի՞: - Այո՛, եօթը

հատ ունի: - Քեռինիդ Լօնտօն գնաց: - Ոչ, չգնաց: - Քա-
 նի գրիչ ունիս: - Տասը հատ ունիմ: - Քուրերնիդ նամակ
 գրեց: - Իրէք հատ գրեց: - Մօրքուրնիդ սենեակն է: - Հոն
 էր, բայց հիմայ հոն չէ:

151.

Arriver, հասնիլ, պատահիլ:

As-tu donné du pain au pauvre? Je lui en ai donné.
 Si tu ne lui en as pas encore donné, il t'en demandera.
 Mon cousin a beaucoup de fruits; il m'en donne tous les
 jours. T'en donne-t-il aussi? Il nous en donne souvent.
 Il n'aime pas les enfants du voisin; il ne leur en donne
 jamais. Vous avez été aujourd'hui au concert; je vous y
 ai vu. Il y avait beaucoup de monde. Y avez-vous aussi
 vu mon oncle? Il y était aussi. Non, je ne l'y ai pas vu.
 Je n'y ai jamais vu tant de monde. On dit qu'il est arri-
 vé un grand malheur. On en parle dans toute la ville.
 Mon ami m'en a parlé aussi.

152.

Դիտող. - Երբոր անորոշ անուան մ'առջև ածական
 գտնուի՝ միայն de նախդիրը կը գործածուի:

Du pain, հաց.	de bon pain.
de la viande, միս.	de mauvaise viande.
des fleurs, ծաղիկներ.	de belles fleurs.
la moutarde, մանանուխը.	le poivre, պղպեղը:

Nous avons mangé de bons fruits. Vous avez bu de
 bonne eau, mais vous avez mangé de mauvais pain. Don-
 nez-moi de bon papier. Ces messieurs ont de beaux jar-
 dins et de grandes maisons. Nous avons bu de l'eau ex-
 cellente. La servante a acheté de bon sel, de bonne

moutarde et de mauvais poivre. Ernest a lu des livres français. Vous avez des chiens fidèles. Mon oncle a de beaux chevaux. Cette demoiselle a de bonnes amies, d'aimables frères et des livres utiles. Notre roi a de braves soldats. Cette mère a des enfants très-appliqués. Nous avons acheté de très-belles fleurs.

153.

Ահա աղէկ թուղթ և աղէկ գրիչ: - Գէշ ջրէն մի խմէք: - Ձեր հայրն աղէկ պարտէզներ ու մարգագետիններ ունէր: - Հաւատարիմ բարեկամներ և սիրելի եղբայրներ ունինք: - Այս գրավաճառն աղուոր զմեզիններ կը ծախէ: - Մեր պարտիզպանին քով համեղ ստուղներ կան: - Մայրս ինծի երէք զոյգ սև գուլպայ առաւ: - Մեղի լաւագոյն հաց և լաւագոյն միս տուէք: - Աղէկ սղպեղ ունինք: - Ճերմակ ձեւնոց կը ծախէք: - Յըցուցէք ինծի ինչ կը ծախէք: - Ձեզ գրամ սիտի աամ: - Աղէկ ինձոր կերտք: - Ոչ գէշէն կերտք:

154.

Le savon, աճառը.	froid, ցուրտ.
l'essuie-main, անձեռոցը.	chaud, տաք.
la patience, համբերութիւնը.	apporter, բերել.
le poisson, ձուկը.	l'étang, ճահիճը.
rarement, հազու երբէք.	jaune, դեղին.
l'écolier, աշակերտը.	rouge, կարմիր:

Ce marchand vend du papier, de l'encre et des plumes. Apportez-moi de l'eau, du savon et un essuie-main. Apportez-moi de l'eau chaude et de l'eau froide. Je vous donnerai des pommes et des cerises, si vous êtes sages et appliqués. Mon frère a de bonne encre et de bon papier. Nous avons eu de beaux chiens. Tu as peu de patience, mon ami. Avez-vous acheté des crayons et des

canifs? Mon voisin vend de bonnes plumes. Ma sœur a de jolis gants. Combien de livres français avez-vous? Il y a des poissons dans cet étang. Il y a beaucoup d'oiseaux dans notre jardin. Votre cousin a peu de livres et encore moins d'argent. De bons maîtres aiment de bons écoliers. Votre frère parle toujours de bons chiens et de bons fruits, mais rarement de belles estampes et de livres utiles.

155.

Ինծի քացախ և իւղ, դանակ և դգալ տուէք: - Աղէկ գրչէր և աղէկ մեղան ունինք: - Աղէկ գրչէր չունիմ, բայց ընտիր մեղան ունիմ: - Թուղթք աղէկ է: - Ես շատ գէշը գնեցի: - Ո՛ւր գտար այս գեղեցիկ բարձերը: - Մեր գրացին ձերմակ կտաւ, աղուոր գուլպաներ և կերպաններ կը ծախէ: - Միշտ հանդերձի և այցելութեան վրայ կը խօսիս, բայց շատ քիչ անգամ գործի և պարտքի վրայ: - Ձբօսանաց վրայ խօսողները և գործերնին ու պարտքերնին բնաւ չմտածողները չէմ սիրեր:

Ս Ե Ռ Ա Ն Ո Ւ Ա Ն Յ

Մտնանց սեռը երկուց կերպով կը հասկըցուի. խնամեմ
և վերջաւորութեան: խնամիմ եկամտանի: շաչորդ կանոն
նկերը կան:

Ս. — ԱՐԱԿԱՆ ԵՆ

Ա. — Էրիկ մարդ կամ արու անասուն նշանակող անուանք.
Un homme, le père, le frère, le lion, le bœuf, le
cheval.

Բ. — Օրուան, ամսուան, եղանակաց անուանք.
Lundi, Mardi, Juin, Septembre, le printemps.

Գ. — Հողմոց անուանք.
Le nord, le sud, և այլն.

Լա բիս, Լա տրամոնտան, Հողմոց անուանք բացառու-
թեամբ իգական են:

Դ. — Մետաղաց և գոյներու անուանք.
L'or, le fer, le jaune, le bleu, և այլն:

Ե. — Լեռանց անուանք.
Le Caucase, le Massis, le Taurus.

Բացառութիւն. — Յոգնակի գործածուող լեռանց ա-
նուանք իգական են:

Les Alpes, les Cordillières, les Pyrénées, և այլն:

Զ. — Մարտի և տնկոց անուանք.

Le pommier, le poirier, և այլն:

Բացառութ. — L'aubépine, l'ébène, l'épine, la ronce,
la palme, la vigne, la yeuse իգական են:

Ե. — Այբեհիմի տառերը. զոր օրինակ Un A, un B, և
այլն:

Ը. — Վեղդանեաց ընդհանուր սեռի անուանք.
Un animal, un oiseau, un reptile, le chat.

Բացառութ. — La bête, la brute.

Թ. — Ամէն գոյականաբար առնուած ամական, անօրիշ
դերբայ, մակբայ, շարկապ, և այլն: Le bon et le beau, le
boire et le manger, le trop et le trop peu, les oui et les
non, և այլն:

Ժ. — Ամէն բաղաձայնով կամ a, é, (դոց) i, o, u, վերջա-
ւորեալ սերութեանց, իշխանութեանց, կոմսութեանց
անուանք:

Le Canada, le Chili, le Danemark, le Brésil, le Rhin,
և այլն:

Բացառ. — La Franche-Comté.

Բ. — ԻԳԱԿԱՆ ԵՆ

Ա. — Կանայք կամ իգական սեռէ կենդանիք.
Une femme, la mère, la sœur, la fille, la lionne, la
loupe.

Բ. — Յատկութիւն կամ որակութիւն ցուցնող վերա-
ցեալ անուանք.

Լա բոնտե, Լա հոնտե, Լա պուստե, Լա քաւտե, և այլն:

Միակ բացառութիւնք են le mérite, le courage.

Գ. — Համբ եով վերջաւորեալ սղոյց և ծաղկանց ա-
նուանք.

Լա տուլիպ, Լա րոս, Լա օրանջ, Լա քաւտե, և այլն:

Բացառ. — Le narcissé, le chèvre-feuille.

Դ. — Համբ եով վերջաւորեալ սերութեանց և դետոյց
անուանք.

Լա Ֆրանս, Լ'Արմենի, Լա Տուրքի, Լա Տեյն, և այլն.

Բացառութ. — Le Bengale, le Mexique, le Maine, le
Bigorre, le Péloponnèse, le Perche, le Dunkerque, le Bo-
risthène, le Danube, l'Ebre, l'Euphrate, le Gange, le
Rhône, le Tage, le Tibre, le Tigre.

Վերջապարտեանց նկարմանի կրեանք նետեալ
կանոնները սալ:

Ա. — ԱՐԱԿԱՆ ԵՆ

Ա. — x, eur, ion և son վերջաւորուածիւններէն զամ ա-
մէն բարձայնով վերջաւորեալ անուանք.

Le lac, le bond, l'œuf, le sang, l'animal, le nom, le
coup, le cas, l'art, le tour (չրջանը) (1), le riz, և այլն:

Բացառութիւնք. — La clef, la nef, la soif, la faim, la
main, la fin, la cuisson, la moisson, la boisson, la façon,
la cour, la vis, la fois, la mœurs, la forêt, la gent, la
dent, la mousson, la chanson, la leçon, la mer, la chair,
la cuiller, la hart, la part, la nuit (2), la mort, la Tous-
saint, la dot.

Բ. — a, i, o, u վերջաւորեալ անուանք.

Un opéra, un oubli, le vertigo, le trou.

Բացառ. — iով և սով.

La foi, la loi, la paroi, la merci, la fourmi, l'après-
midi, la peau, l'eau, la glu, la tribu, la vertu.

Գ. — é (բոյ) ով աւարտեալ բառերը եթէ կրենցմէ ան-
միջատէս առաջ է բարձայնը չգտնուիր (3):

Le blé, le café, le thé, le pré, le marché, le canapé,
և այլն:

Բացառ. — La pitié, la moitié, l'amitié, l'inimitié.

Դ. — Հետեւեալ վերջաւորութեամբ անուանք.

age,	acle,	isme,
ége,	aume,	ôme,
uge,	ème,	oire.

Չոր օրինակ. Age, chauffage, collège, déluge, mi-
racle, royaume, diplôme, promontoire, և այլն:

Բացառութիւնք. — age վերջաւորեալ.

La cage, image, page, rage, nage, ambages, passe-
rage, saxifrage.

ége. acle.
Une allége. La débacle.

èmè.

Une brème, crème, trirème.

oire.

Une armoire, gloire, écritoire, histoire, râcloire, na-
geoire, passoire, poire, victoire, bouilloire, mâchoire,
une mémoire (4), bassinoire.

Բ. — ԻՐԱԿԱՆ ԵՆ

Ա. — x, eur, ion և son վերջաւորեալ անուանք էրբոր
վերջնութեբ Գիրը ձայնաւոր ըլայ.

Une croix, voix, chaleur, frayer, cession, maison,
և այլն:

Բացառութ. — Un choix, crucifix, flux et reflux,
prix, faix, faux (սուա), taux, courroux.

Le cœur, chœur, chou-fleur, les pleurs, bonheur,
malheur, labeur, honneur, déshonneur, équateur.

Un pion, un bastion, un camion, un champion, un
lampion, un fanion, un gabion, un galion, un talion, un
ganglion, un taudion, un croupion, un scorpion, un sep-
tentrion, un million, un billion, trillion, un brimborion.

Le blason, le peson, le tison, l'oison, un poison, un
contrepoison.

Բ. — té վերջաւորեալք միշտ կգական են.

La beauté, la cité, la dignité, la vanité, և այլն:

Բացառ. — Un aparté, arrêté, comté, comité, côté,
pâté, traité, velouté, bénédicité.

Գ. — ée վերջաւորեալք.

Une armée, après-dinée, rosée, volée, և այլն:

Բացառ. — Athée, Musée, Orphée, Thésée.

Դ. — ie վերջաւորեալք.

La boiserie, agonie, rêverie, toupie, և այլն:

Բացառ. — Le génie, Méssie, incendie, parapluie (5),
foie, périhélie, pavie.

Ե. — ière վերջաւորեալք.

La bière, la rivière, և այլն:

Բացառ. - Le cimetière, le derrière.

2. - Հեռեւեալ վերջաւորութիւնք. ace, ade, ance, ence, lle, mme, nne, rre, sse, ude, ue, ure.

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ք

La glace.	une pierre.
une arcade.	une promesse.
la constance.	une allumette.
la diligence.	l'exactitude.
une aiguille.	la massue.
une épigramme.	une aventure.
une consonne.	

Հեռեւեալք այս կանոնէս կը զարտուղին.

aceով un espace (14).

adeով un grade, le jade, le stade.

anceով le rance.

enceով le silence.

lleով 14 հաս.

le calville.	le libelle.
un mille.	le quadrille (6).
le chèvre-feuille.	le spadille.
le codicille.	le trille.
le codille.	le vaudeville.
un intervalle.	le vermicelle.
un isabelle.	le violoncelle.

mmeով 3 հաս. kilogramme, programme, somme (7).

nneով personne (ոչ ոք).

rreով 6 հաս.

le beurre, le cimenterre, le lierre, le tonnerre, le parterre, le verre.

ssenով 2 հաս. la carosse, le Parnasse.

tteով 1 հաս. un squelette.

udeով prélude.

ueով 18 հաս.

Un cantique, un casque, un catalogue, un colloque,

un dialogue, un distique, un dogue, un émétique, un manque, un masque, un narcotique, un pique (8), un portique, un risque, un soliloque, un topique, un tropique, un viatique.

ureով 5 հաս.

Un augure, le mercure, parjure, murmure, tellure.

Իխող. - Բառ կայ որ առանձին առնուելով իբրև կան է. բայց բայի մը հետ բաղադրեալ անուն մը կաղմեւով՝ արական կը ըլլայ. զոր օրինակ.

Un porte-feuille.	tire-balle.
un porte-lettre.	tire-bottes.
un porte-mouchette.	casse-noisettes, և այլն:

Ե. Ամէն համը բով վերջաւորեալ անուններ, որոնք վերջիւեալ կանոնաց մէկուն վերջաւորութիւնը չունին, իբրև կան են.

Une affaire, avarice, cruche, fenêtre, plainte, larme, և այլն:

Հեռեւեալ անուններ բացառութեամբ արական են. ուսանողը սերտելու է.

Abime, acte, amiante, adverbe, adultère, aigle (9), albâtre, ambre, anecdote, ange, angle, antidote, antre, arbitre, arbre, arbuste, arcane, archiviste, artifice, asile, asthme, astre, âtre, aune (10), auspice, automate, axe, azote, bénéfice, bien-être, bitume, blâme, branle, bronze, buste, cable, cadavre, cadre, calibre, calice, calme, camphore, cancre, candélabre, caprice, caractère, cautére, cèdre, centime, centre, cercle, chancre, change, chanvre, chapitre, charme, chiffre, crème, cidre, cierge, cigarette, cilice, cloître, clystère, coche, coffre, comble, comité, commerce, compte, concile, concombre, cône, congre, conte, contraste, coude, costume, couvercle, crâne, cratère, crêpe, crépuscule, crétinisme, erible, crime, cube, cuivre, culte, cygne, cylindre, décompte, dédale, délire, démérite, désastre, dièse, désordre, dialecte, diamètre, diaphragme, diathèse, dilemme, diocèse, divorce, dogme, domaine, domicile, doute, drame, échan-

ge, écho, édifice, éloge, empire, emplâtre, énigme, épisode, épitaphe, épithète, épitome, équilibre, équinoxe, esclandre, escompte, évangile, exemple, exercice, exode, faite, faste, fiacre, filigrane, flegme, fleuve, frontispice, germe, genre, geste, gîte, glaive, globe, globule, gouffre, groupe, gymnase, havre, hémisphère, homicide, hymne ⁽¹³⁾, iconoclaste, iconolâtre, interrègne, isthme, jeûne, labyrinthe, large, linge, litre, lobe, lucre, lustre, luxe, malaise, mâle, maléfice, manche ⁽¹¹⁾, les mânes, le manifeste, marbre, martyre, massacre, médianoche, mélange, membre, mensonge, mérite, météore, meuble, meurtre, microscope, mime, ministère, mobile, modèle, môle, monde, monastère, monopole, monosyllabe, monstre, moule, multiplicande, muscle, mystère, navire, négociocce, nombre, ongle, opprobre, orchestre, ordre, organe, orge, orme, orne, ovale, pacte, panache, panthère, parachute, paradoxe, parricide, participe, patrimoine, peigne, pendule ⁽¹²⁾, période ⁽¹⁵⁾, pétale, peuple, phénomène, philtre, piédouche, plane, platine, plâtre, poème, poivre, pôle, polysyllabe, poste ⁽¹⁴⁾, pouce, précepte, prêche, précipice, préjudice, prestige, prodige, protocole, proverbe, pupitre, quadriges, quadrilatère, quantité, quince, régime, règne, remède, reproche, reste, rêve, rhume, rite, rôle, sable, sabre, sacerdoce, sacre, sacrifice, salpêtre, scandale, sceptre, scrupule, service, sexe, siècle, signe, site, songe, souffle, spectre, style, subside, stigmaté, supplice, symbole, synode, synonyme, télescope, terme, texte, théâtre, triangle, trône, trouble, tumulte, ukase, ulcère, usage, ustensile, vacarme, ventre, verbe, vestibule, vice, vignoble, vinaigre, viscère, vote, zèle, zéphyre.

ՄԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՔ

- 1 Tour իգական է երբոր աշարակ կը նշանակէ :
- 2 Minuit կէս գիշեր , արական է :
- 3 Եթէ անմիջապէս առաջ է դիրը գտնուի իգական է .
զոր օրինակ piété, bonté, և այլն :
- 4 Mémoire արական է երբոր հաշույ ջոշակ կը նշանակէ :
- 5 Pluie ըստ կանոնի իգական է :
- 6 Quadrille իգական է երբոր ձիակառ նշանակէ :
- 7 Somme բրամի գումար իգական է :
- 8 Pique իգական է դաժ ատեն վայրոյն , կախի՞ծ կը նշանակէ :
- 9 իգական aigle արծու-էնչան բրու ըսել է :
- 10 Կանգուն նշանակած ժամանակ իգական է :
- 11 Manche Բեզանի նշանակու թեամբ իգական է :
- 12 Pendule պարէ կախուած ժամացոյց իգական է :
- 13 Période պարբերութիւն նշանակած ատեն իգական է :
- 14 Սարհանդակ նշանակած ժամանակ իգական է , la poste.
- 15 Hymne Էկեղեցական երգ շարական իգական է :

Պ Ր Ա. Կ Ա.

Բ Ա Յ — VERBE

1. Բայը բառ մ'է որ անձի մը կամ իրի մը կատարած գործը կամ գանուած վիճակը կը ցուցնէ. օրինակ Գոյնը լափէ՛ր զգառը. Տոնն ընտարձա՛լ է: Լափէ՛ր՝ գայլին ըրած գործը կը ցուցնէ, է օտանը մէկ վիճակը կը հաստատէ:

2. Բային ցուցած գործը կատարող անձը կամ իրը Տէր Բայի (sujet) կը կոչուի: Երբոր բային ցուցած գործը որոշեալ անձի կամ իրի մը սլատկանի՛ր՝ բայը Դիմաւոր կը կոչուի (verbe personnel).

3. Բայց երբեմն այս գործողութիւնը որոշեալ անձի կամ գէմբի մը չը սլատկանիր, ինչպէս երբ կըսենք. Պէտք է, հարկ է դառնաւ և այլն. այն ժամանակ բայն անպէ՛ս կը կոչուի (verbe impersonnel).

4. Գիմաւոր բայերը իրենց ցուցած գործին բնութեան համեմատ՝ մէկ քանի տեսակի կը բաժնուին:

Ա. — Երբոր բայն այնպիսի գործ մը կը հաստատէ զոր հարկաւ ուրիշ մը կը կրէ, ներգործական կըսուի (verbe actif).

Բայի մը ներգործական ըլլալը կիմացուի երբոր կարելի է առջեւ մէկը կամ բան մը ըսել. ըստ այսմ՝ կը սիրեմ՝ ներգործական է, վասն զի կրնանք ըսել. Կը սիրեմ մէկը. կը սիրեմ բան մը:

Այս բայերը անդառնական (transitif) ալ կ'ըսուին. վասն զի աէր բայիին կատարած գործողութիւնը հարկաւ ուրիշի՛ մը կանցնի:

Բ. — Բայ մը չէզոք է (verbe neutre) երբոր ցուցած գործողութիւնը աէր բայիին վրայ կը մնայ:

Բայի մը չէզոք ըլլալը անկէ կը հասկցուի որ առջեւ բան մը կամ մէկը չկրնար գրուիլ: Այսպէս կը նայեմ չէզոք է, վասն զի չենք կրնար ըսել. Կը նայեմ մէկը, կը նայեմ բան մը:

Գ. — Բայը նրադարձական է (verbe passif) երբոր աէր բային՝ փոխանակ գործողութիւնն ուրիշի մ'ընելով՝ ինքը կը կրէ զայն. օրինակ Ծառը հովէն կը շարժի. կը շարժի կրաւորական է, վասն զի Ծառը աէր-բային գործողութիւնը չ'ընէր այլ կը կրէ:

Միշտ հնար է ներգործական բայը կրաւորականի փոխել, կրաւորականին խնդիրը ներգործականին աէր բայի ընելով. ըստ այսմ՝ վերի օրինակը փոխելով կրնանք ըսել. հովը կը շարժէ ծառը:

Գաղղղեքէնի մէջ ըստ ինքեան կրաւորական բայ չկայ, ամէն ներգործական բայերու անցեալ դերբայն être բային հետ խոնարհելով կրաւորական կըլլայ:

Բայ մը Գաղղղեքէնի մէջ ներգործական կամ չէզոք ըլլալով՝ Հայեքէնի մէջ հարկաւ նոյն տեսակէն ըլլալը չի՛ճեալ:

Ասկէ զատ շատ ներգործական բայեր՝ առանց սեւի խնդրի գործածուելով՝ չէզոքի միտք կուենան, և փոխադարձաբար երբեմն չէզոք բայերը կրնան ներգործականի մտքով բանիլ:

Դ. — Անդառնական կամ դերանոտնական (verbe réfléchi կամ pronominal) կը կոչուի բայը՝ երբոր աէր բայիին ըրած գործը իւր վրայ կ'անդրադառնայ:

Այս բայը երկու դերանունով կը խոնարհի՝ որոնց առաջինը քէր Բայի է և երկրորդը խորէր. օրինակ, je me flatte, ես զեմ կը շոտարմէմ:

Ե. — Բայն անպէ՛ս (verbe impersonnel) կը կոչուի՝ երբոր որոշ աէր բայի մը չունի, օրինակ, il neige, կը յիւնէ:

ԱՐՄԱՏ ԵՒ ՅԱՅՐԱՅԱՆԳ

5. Բայը միշտ երկու որոշ մասերէ կը բաղկանայ, աւաջինը՝ որ անփոփոխ է՝ արմար (radical) կը կոչուի, երկրորդը՝ որ միշտ կը փոփոխի՝ ճայրայանք (terminaison) կը կոչուի, այսպէս էրբէ կ'ըսենք, je march e, nous march ons, ils march er aient, march er, արմատը march է ու քաղերը գործը կը ցուցնէ. իսկ e, ons, er aient, er, վանկերը ծայրայանք կը կոչուին և արմատին վրայ աւելնալով՝ պարագայից զանազան փոփոխութիւնները կը յայտնեն:

6. Բայն անուանց պէս երկու թիւ ունի, եղակի՛ երբոր մէկու վրայ ըլլայ խօսքը, զոր օրինակ. je marche, tu dors, և յոգնակի՛ էրբ շատերու վրայ խօսուի. nous lisons, vous marchez.

Գ Ի Մ Ք — PERSONNE

7. Բային ցուցած գործը կրնայ կատարուիլ կամ այն անձէն որ կը խօսի, ինչպէս je marche, nous marchons, կամ այն անձէն առ որ կը խօսուի՝ ինչպէս tu marches, vous dormez, կամ այն անձէն որու վրայով կը խօսուի, ինչպէս il vient, ils ont parlé. քերականութեան մէջ այս երեք անձինքը՝ բային դէմքերը կը կոչուին, և զանոնք յայտնելու համար բային արմատին վրայ զանազան ծայրայանք կ'աւելնան:

Ե Ղ Ա Ն Ա Կ — MODE

8. Եղած կամ ըլլալէ գործ մը չինք զանազան կերպով կամ եղանակաւ կրնայ նկատուիլ:

Ա. - Կամ անորոշ և անսահման կերպով մը՝ ինչպէս ընել. առանց ցուցնելու թէ ով կամ երբ ըրաւ. այս եղանակն անորեւ ղերբայ, infinitif present, կը կոչուի:

Բ. - Կամ որոշաւ կերպով մը որ պարզապէս գործին

տեղի ունենալը կը սահմանէ ինչպէս էր խօսիմ, կերբայ. այս եղանակը սահմանափակ, indicatif, կը կոչուի:

Գ. - Կամ թեւափան, conditionnel, կերպով այսինքն էրբ գործը պայմանաւ մը կրնայ կատարուիլ, ինչպէս աւելի կ'աւելարէի՝ եթէ ժամանակս ներք. այս եղանակը թեւափան կ'ըսուի:

Դ. - Կամ պատուեր՝ փափաք՝ ազաջանք մ'ընելով որ գործ մը կատարուի, ինչպէս գնա՛, մ'երթա՛ր և այլն. այս եղանակը հրամայական, imperatif, կը կոչուի:

Ե. - Եւ կամ սարակուսական և անստոյգ կերպով գործի մ'ուրիշէն կախում ունենալը ցուցնելով, ինչպէս կուգի՛մ որ գաս. այս եղանակը սորբարտական, subjonctif, կը կոչուի:

9. Ըստ այսմ Գաղղկացի բայը չինք կերպով կամ եղանակաւ կը բացատրէ իւր ցուցած գործողութիւնը, և են սահմանափակ, հրամայական, թեւափան, սորբարտական և անորեւ ղերբայ. այս եղանակները իրարմէ կը սարբերին ծայրայանքայնազանութեամբ:

Ժ Ա Մ Ա Ն Ա Կ — TEMPS

10. Եղանակները՝ թիւն և դէմքը մէկ սովորեցուցին թէ ով և ինչպէս ըրաւ գործը. կը մնայ չինայ գլխնալ ժամանակը, այսինքն թէ կ'ըր եղաւ գործը: Գործ մը կը կատարուի կամ մեր խօսած միջոցին, ինչպէս էր խօսիմ, կերբամ, կամ խօսուած միջոցէն առաջ՝ ինչպէս կերբայի, վախցան. կամ դալք ժամանակի մը մէջ, ինչպէս պիտի գնայիմ, պիտի գայիս: Այս երեք միջոցները կը կոչուին ներկայ present, անցեալ passé, ապագայ futur.

11. Այս զանազանութիւնները ցուցնելու համար՝ որ ժամանակ կը կոչուին՝ Գաղղկերէն բայերը մասնաւոր ձև մը կ'աւելուն:

12. Ժամանակներն իրարմէ սարբերելու համար կամ արմատին վրայ նոր ծայրայանք մ'աւելցնելու է, ինչպէս je parl er ais, tu rec evras, և այն ատեն պարզ ժամանակ, temps simple, կը կոչուի, կամ անցեալ գերբային քով օժանդակ բայ մը կ'աւելցուի, ինչպէս j'avais aimé, և այն ատեն կը կոչուի բազարբաւ ժամանակ, temps composé.

13. Բայի մը այս ամէն խաճաճի՛ք Լուսն և շէմֆի՛ փոփոխութեանց լծորդութիւն, conjugaison, կ'ըսուի:

Լ Ծ Ո Ր Գ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն — CONJUGAISON

14. Քաղցիւրէն լեզուն չորս լծորդութիւն ունի որ անորոշ գերբայից վերջաւորութեամբ իրարմէ կը զանազանին:

Ա. Լծորդութիւնը er կ'աւարտի ինչպէս aimer, Բ. ir ինչպէս finir, Գ. re, ինչպէս rompre, Դ. oir, ինչպէս recevoir.

15. Բ. լծորդութիւնը երկու մեծ դասերու կը բաժնուի. նախ անոնք որոնց սահմանականին անկատարը issais կ'ըլլայ, ինչպէս finir, je fin issais. և երկրորդ՝ անոնք որոնց անկատարը ais կ'ըլլայ, ինչպէս sentir, je sent ais.

Ըստ բառագրոց Քաղցիւրէն ճեմարանին՝ Քաղցիւրէն լեզուն 4,000 պարզ բայ ունի. ասոնց 3,600, er կը լինան, 330 հասը ir առաջին տեսակէն և 25 երկրորդ տեսակէն. 10 բայ oir և 50 re.

16. Քաղցիւրէն լեզուն նոր բայեր ալ կը հնարէ քոյականներուն վրայ er աւելցնելով, ինչպէս fête, fêter, gant, ganter, կամ ածականներուն վրայ ir աւելցնելով, ինչպէս bleu, bleuir; cher, chérir.

Ուստի այս երկու լծորդութիւնները կենդանի (vivante), կը կոչուին՝ վասն զի նորանոր կազմութեանց կը ծառայեն:

17. Երկրորդ լծորդութեան երկրորդ դասու բայերը, ինչպէս նաև re և oir ով լծորդութիւնք՝ ընդհակառակն անկարող են նոր բայեր կազմելու, և լեզուին ծագմանէն ՚ի վեր Քաղցիւրէն հաս մը բառ աւելցած չէ oir և re վերջաւորութեամբ:

Ուստի իրաւամբ այս լծորդութիւնք կրնան մեռել (morte), լծորդութիւն կոչուի:

18. Լծորդութիւններն այսպէս մեռելու և կենդանի բաժնելով կրնանք հասկնալ թէ ինչէն Քաղցիւրէն լեզուին

4,000 բայերուն 3,900ը, er և ir կը լինան, և միւս լծորդութեանց բոլոր բայերը միանգամայն հաղիւ ութսունէն աւելի են:

Պ Ր Ա Կ Բ

ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ ՊԱՐՁ ԺԱՄԱՏԱԿԱՏ

FORMATION DES TEMPS SIMPLES

19. Երկրորդ լծորդութեան երկրորդ տեսակը և չորրորդ լծորդութիւնը քիչ բայեր ունենալուն պատճառաւ առ այժմ երեք կանոնաւոր լծորդութեանց վրայ միայն խօսինք:

20. Ըսինք որ պարզ ժամանակները կը կազմուին բային արմատին վրայ ծայրայտնի մ'աւելցնելով, ասոնք ասան և մէկ հաս են: — Զորսը սահմանական — 1. Ներկայ, Présent. — 2. Անպար, Imparfait. — 3. Կարգեալ, Passé défini, և 4. Ապառի, Futur. — 5. Մէկը Թեւական Ներկայ, Présent. — 6. Մէկը Հրահայտիչ, Impératif. — 7. Երկուքը Սորոտաստիչ Ներկայ, Subjonctif présent. — 8. Անպար, Imparfait. — 9. Մէկը անորիշ գերբայ Ներկայ, Présent. — և երկուքը 10-11. Ընդունելութիւն Ներկայ և անցեալ, Participe présent et passé.

Սահմանական ներկայ.

21. Սահմանական ներկայն կը ցուցնէ թէ բան մը կայ կամ կ'ըլլայ խօսուած վայրկենին ինչպէս je chante, կ'երգեմ:

22. Սահմանական ներկայն հետեւեալ կերպով կը կազմուի:

Ս Ա Հ Մ Ա Ն Ա Կ Ա Ն Ե Ղ Ա Ն Ա Կ

ՆԵՐԿԱՅ

Je chant e	Je fin is	Je romp s
Tu chant es	Tu fin is	Tu romp s
Il chant e	Il fin it	Il romp t
Nous chant ons	Nous fin iss ons	Nous romp ons
Vous chant ez	Vous fin iss ez	Vous romp ez
Ils chant ent	Ils fin iss ent	Ils romp ent

Ծանօթ. Պէտք է գիտել թէ առաջին լծորդութեան բայերը եզա-
կի առաջին դէմքին s չունին:

Յորճակի երբք դէմքերը ons, ez, ent են. Ֆրանս գիտելու է որ եր-
բորդ դէմքի ent, համբ է ու չկարդացուիր, souvent, argent բառերուն
պէս:

Սանկանակ. անխտարք.

23. Կը ցուցնէ որ բան մը կը կատարուէր ուրիշ բանի
մը կատարուած ատեն, օրինակ, հասճ արէն՝ կը կարդար:
Lorsque j'entrais il lisait. Անկատարը այսպէս կը լըսէ:

ԱՆԿԱՏԱՐ

Je chant ais	Je fin iss ais	Je romp ais
Tu chant ais	Tu fin iss ais	Tu romp ais
Il chant ait	Il fin iss ait	Il romp ait
Nous chant ions	Nous fin iss ions	Nous romp ions
Vous chant iez	Vous fin iss iez	Vous romp iez
Ils chant aient	Ils fin iss aient	Ils romp aient

Ծանօթ. Գիտելու է որ երկրորդ լծորդութեան բայերը սովորա-
բար ձայնայանգէն առաջ iss մասնիկն ալ կ'աւելցնեն:

Անկատարին ձայնայանգն առաջ ois, oit և այլն, կը գրուէր. այս
գարուս սկիզբները արդէ ուղղագրութիւնն ընդունուեցաւ:

Անցեալ կատարեալ.

24. Կատարեալ կամ անցեալ որոշեալը կը ցուցնէ
թէ բան մը կատարուեցաւ որոշ կերպով անցած ժամանակ.

Ճի մը մէջ. օրինակ, երէկ բուր երէկոյն երգեի. Hier je chan-
tai toute la soirée.

Անցեալ կատարեալը այսպէս կը կազմուի:

ԱՆՅԵԱԼ, ԿԱՏԱՐԵԱԼ

Je chant ai	Je fin is	Je romp is
Tu chant as	Tu fin is	Tu romp is
Il chant a	Il fin it	Il romp it
Nous chant âmes	Nous fin îmes	Nous romp îmes
Vous chant âtes	Vous fin îtes	Vous romp îtes
Ils chant èr ent	Ils fin ir ent	Ils romp ir ent

Պարզ սպասնի.

25. Պարզ սպասնին բանի մ'ըլլալիքը կամ ըլլուելիքը
կը ցուցնէ. Je chanterai demain, վաղ արեւի երգեմ:

Պարզ սպասնին այսպէս կը կազմուի:

ԱՊԱՌՆԻ

Je chant er ai	Je fin ir ai	Je romp r ai
Tu chant er as	Tu fin ir as	Tu romp r as
Il chant er a	Il fin ir a	If romp r a
Nous chant er ons	Nous fin ir ons	Nous romp r ons
Vous chant er ez	Vous fin ir ez	Vous romp r ez
Ils chant er ont	Ils fin ir ont	Ils romp r ont

Ծանօթ. Այս սպասներէն կը տեսնենք որ ամէն լծորդութեանց
պարզ սպասնին նոյն կերպով կը ձեւանայ, այն է բայի մ'անորիշ գեր-
բային վրայ աւելցնելով avoir բային Սահմանական ներկայն ai, as, a և
այլն. ըստ այսմ՝ je chanter ai, j'ai à chanter երգելիս անի՞ կը նշանակէ:

Ուստի սպասնին ըստ ինքեան բաղադրեալ ժամանակ
մ'է, բայց անոր կազմով մասունքը այնչափ սերտիւ յարած
էն իրարու որ իբրև սլարը կը նկատուի:

Պարզ րեանիսն.

26. Պարզ թէեականը կը ցուցնէ որ բան մը սկիտի ըլ-

լար թէոլթեան մը կատարուելովը: Je chanterais si cela m'etait permis, Ի՛երգէի ե՛կէ ԿԵ՛րէի ըստ Էն՛:

27. Թէականին գործածութեան դալով՝ գիտենք որ Հայերէնի մէջ շատ անգամ անկատարով կը թարգմանենք, և si շողկապէն վերջն եկած բայը թէականով կը բացատրենք:

Ահա ասիկ թէականին կազմութիւնը:

ԹԻՍԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

Je chant er ais	Je fin ir ais	Je romp r ais
Tu chant er ais	Tu fin ir ais	Tu romp r ais
Il chant er ait	Il fin ir ait	Il romp r ait
Nous chant er ions	Nous fin ir ions	Nous romp r ions
Vous chant er iez	Vous fin ir iez	Vous romp r iez
Ils chant er aient	Ils fin ir aient	Ils romp r aient

28. Թէականն ալ ամէն ըծորդութեանց համար կը բաղկանայ ais, ais, ait, ions, iez, aient վերջաւորութիւններէն և անորիչ գերբայէն:

Ծանօթ. Ինչպէս ապառնին բայի մը անորոշ գերբային վրայ, avoir բային Սահմանականն աւելցնելով կը կազմուի, նոյնպէս ալ թէականը՝ բայի վրայ avoir ին անկատարը աւելցնելով:

Հրատկայական.

29. Հրամայականը՝ պատուէր կամ աղաչանք, կամ փափաք մը յայտնելով՝ եզակի առաջին գէմբ չկրնար ունենալ. աւելորդ է որ մարդ բացատրէ իր անձին տալիք պատուէրը:

Ահա անոր կազմութիւնը:

ՀՐԱՄՈՅԱԿԱՆ

Chant e	Fin is	Romp s
Chant ons	Fin iss ons	Romp ons
Chant ez	Fin iss ez	Romp ez

30. Կը տեսնենք որ հրամայականի ամէն գէմբերը Սահմանականին համապատասխանող գէմբերէն առնուած են:

Ս. Ըծորդութեան եզակի Բ. գէմբը միայն բացառութեամբ s չառնուր՝ բայց միայն երբ չ կամ en գերանուան մէկը գայ ետևէն:

Ստորադասական ներկայ.

31. Ստորադասականը՝ ինչպէս յայտնի է՝ իրմէ առաջ յայտնի կամ զօրութեամբ գրուած բայէ մը կախեալ է. Il faut que je parte, հարկ է որ մեկնի՛մ:

32. Ամէն անգամ որ կարելի է՝ լաւ կ'ըլլայ՝ մանաւանդ խօսակցութեան մէջ՝ Ստորադասական անկատարին տեղ անորոշ գերբային գործածելը:

Ահա անոր կազմութիւնը:

Ս Տ Ո Ր Ա Ղ Ս Ա Ս Ա Ն Ե Ղ Ա Ն Ա

ՆԵՐԿԱՅ

Que je chant e	Que je fin iss e	Que je romp e
Que tu chant es	Que tu fin iss es	Que tu romp es
Qu'il chant e	Qu'il fin iss e	Qu'il romp e
Que nous chant ions	Que nous fin iss ions	Que nous romp ions
Que vous chant iez	Que vous fin iss iez	Que vous romp iez
Qu'ils chant ent	Qu'ils fin iss ent	Qu'ils romp ent

Ստորադասական անկատար.

33. Ահա Ստորադասական անկատարին կազմութիւնը:

ԱՆԿԱՏԱՐ

Que je chant ass e	Que je fin iss e	Que je romp iss e
Que tu chant ass es	Que tu fin iss es	Que tu romp iss es
Qu'il chant it	Qu'il fin it	Qu'il romp it
Que nous chant ass ions	Que nous fin iss ions	Que nous romp iss ions
Que vous chant ass iez	Que vous fin iss iez	Que vous romp iss iez
Qu'ils chant ass ent	Qu'ils fin iss ent	Qu'ils romp iss ent

Դերբայ և ընդունկոյրիւնք.

34. Ինչպէս ըսինք 3 անորիչ գերբայից վերջաւորու-
թիւնքն են er, ir, re.

35. Այն լծորդութեանց ընդունկուլեան ներխայն ant է,
chant ant, finiss ant, rend ant.

36. Անշաւդերբայի վերջաւորութիւնքն են Ա. լծորդու-
թեան համար é, aimé. Բ. ին համար i, fini. Գ. ին համար
u, rompu.

37. Գերբայի Գաղղերէն participe, կը կոչուի որ կցորդ
կամ հաղորդ կը նշանակէ, վասն զի բային և ածականին
բնութեան հաղորդ է, երբ գործ մը ցուցնէ. Ayant lu,
marchant, կարգաշաճ ըլլալով, գալելով բայ է. և ածական էրբ
վիճակ մը ցուցնէ, une histoire amusante, դբոսոցիւ պար-
տաւէտն ճշ:

Պ Ր Ա. Կ Պ

ԿԱԶՄՈՒԹՒՒՆ ԲԱՂԱԴՐԵԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿԱՅ

FORMATION DES TEMPS COMPOSÉS

38. Պարզ ժամանակները խօսուած միջոցին մէջ դեռ
չաւարտած գործ մը կը ցուցնեն. բաղադրեալ ժամանակ-
ները նոյն գործը իբրև լրացած մեղի կը ներկայացնեն:

39. Այս ժամանակները կը կազմուին խոնարհիլ ու-
ղուած բային անցեալ գերբայն օժանդակի մը քով գնեցով:
j'ai aimé, tu es parti.

40. Իւրաքանչիւր պարզ ժամանակ իրեն համապա-
տասխանող բաղադրեալ ժամանակն ունի, որ նոյն գործը
աւարտած ներկայացնելու կը ծառայէ. այսպէս je lis, ե
կարդամ. կը պատասխանէ j'ai lu, կարդացայ է՛մ ին՛ ինչպէս յա-
ջողբ բայից խոնարհման մէջ կը տեսնուի:

41. Բաղադրեալ ժամանակները կազմուած համար Գաղ-
ղերէնը երկու օժանդակ կը գործածէ être որ ըլլաւ կը
նշանակէ, և avoir որ ունէնաւ կամ սպանաւ կը ցուցնէ:

42. Այս être և avoir բայերը օժանդակ են միայն
երբ ուրիշ բայ մը խոնարհելու կը ծառայեն. ուրիշ պա-
րագայից մէջ մին էական բայ է՝ ինչպէս je suis heureux,
էրջանիկ է՛մ. և միւսը ներգործական՝ ինչպէս j'ai un bon livre,
աղէկ գիրք մ'ունիմ:

43. Խոնարհումն Être բայի.

MODE INDICATIF — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ

Présent. — Ներկայ. Passé indéfini. — Յարակաւոր.

Je suis	J'ai été
Tu es	Tu as été
Il ou elle est	Il ou elle a été
Nous sommes	Nous avons été
Vous êtes	Vous avez été
Ils ou elles sont	Ils ou elles ont été

Imparfait. — Անկաւար. Plus-que-parf. — Գերակաւոր.

J'étais	J'avais été
Tu étais	Tu avais été
Il ou elle était	Il ou elle avait été

Nous étions	Nous avions été
Vous étiez	Vous aviez été
Ils ou elles étaient	Ils ou elles avaient été

Passé défini. — Կապարեալ. Passé antérieur. — Վաղակաւոր.

Je fus	J'eus été
Tu fus	Tu eus été
Il ou elle fut	Il ou elle eut été

Nous fûmes	Nous eûmes été
Vous fûtes	Vous eûtes été
Ils ou elles furent	Ils ou elles eurent été

Futur. — Ապագանի . *Futur antér.* — Անց . ապագանի .

Je serai	J'aurai été
Tu seras	Tu auras été
Il ou elle sera	Il ou elle aura été
Nous serons	Nous aurons été
Vous serez	Vous aurez été
Ils ou elles seront	Ils ou elles auront été

CONDITIONNEL — ԹԷՍԿԱՆ

Présent. — Ներկայ . *Passé.* — Անցեալ .

Je serais	J'aurais été
Tu serais	Tu aurais été
Il ou elle serait	Il ou elle aurait été
Nous serions	Nous aurions été
Vous seriez	Vous auriez été
Ils ou elles seraient	Ils ou elles auraient été

IMPÉRATIF — ՀՐԸՄՍՅԱԿԱՆ

Présent. — Ներկայ . *Passé.* — Անցեալ .

Sois	Aie été
Soyons	Ayons été
Soyez	Ayez été

SUBJONCTIF — ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Présent. — Ներկայ . *Passé.* — Անցեալ .

Que je sois	Que j'aie été
-------------	---------------

Que tu sois	Que tu aies été
Qu'il ou qu'elle soit	Qu'il ou qu'elle ait été

Que nous soyons	Que nous ayons été
Que vous soyez	Que vous ayez été
Qu'ils ou qu'elles soient	Qu'ils ou qu'elles aient été

Imparfait. — Անկատար . *Plus-que-parfait.* — Գերանկատար .

Que je fusse	Que j'eusse été
Que tu fusses	Que tu eusses été
Qu'il ou qu'elle fût	Qu'il ou qu'elle eut été

Que nous fussions	Que nous eussions été
Que vous fussiez	Que vous eussiez été
Qu'ils ou qu'elles fussent	Qu'ils ou qu'elles eussent été

INFINITIF — ԱՏՈՐԻՇ ԴԵՐՔԱՅ

Présent. — Ներկայ . *Passé.* — Անցեալ .

Être Avoir été

Part. prés. — Ընդ . ների . *Part. passé.* — Ընդ . անցեալ .

Étant Été, ayant été

44. Խոնարհումն Avoir բայի .

MODE INDICATIF — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Présent. — Ներկայ . *Passé indéfini.* — Յարանկատար .

J'ai	J'ai eu
Tu as	Tu as eu
Il ou elle a	Il ou elle a eu

Nous avons	Nous avons eu
Vous avez	Vous avez eu
Ils ou elles ont	Ils ou elles ont eu

Imparfait. — Անկատար . *Plus-que-parf.* — Գերակատար .

J'avais	J'avais eu
Tu avais	Tu avais eu
Il ou elle avait	Il ou elle avait eu
Nous avions	Nous avions eu
Vous aviez	Vous aviez eu
Ils ou elles avaient	Ils ou elles avaient eu

Parfait. — Կատարեալ . *Passé antér.* — Վաղակատար .

J'eus	J'eus eu
Tu eus	Tu eus eu
Il ou elle eut	Il ou elle eut eu
Nous eûmes	Nous eûmes eu
Vous eûtes	Vous eûtes eu
Ils ou elles eurent	Ils ou elles eurent eu

Futur. — Ապագանի . *Futur antér.* — Անց . ապագանիք .

J'aurai	J'aurai eu
Tu auras	Tu auras eu
Il ou elle aura	Il ou elle aura eu
Nous aurons	Nous aurons eu
Vous aurez	Vous aurez eu
Ils ou elles auront	Ils ou elles auront eu

CONDITIONNEL — Թէսկսն

Présent. — Ներկայ . *Passé.* — Անցեալ .

J'aurais	J'aurais eu
Tu aurais	Tu aurais eu
Il ou elle aurait	Il ou elle aurait eu
Nous aurions	Nous aurions eu
Vous auriez	Vous auriez eu
Ils ou elles auraient	Ils ou elles auraient eu

IMPÉRATIF — Հրուսեցնուն

Présent. — Ներկայ . *Passé.* — Անցեալ .

Aie	Aie eu
Ayons	Ayons eu
Ayez	Ayez eu

SUBJONCTIF — Ստորգոյսսկսն

Présent. — Ներկայ . *Passé.* — Անցեալ .

Que j'aie	Que j'aie eu
Que tu aies	Que tu aies eu
Qu'il ou qu'elle ait	Qu'il ou qu'elle ait eu
Que nous ayons	Que nous ayons eu
Que vous ayez	Que vous ayez eu
Qu'ils ou qu'elles aient	Qu'ils ou qu'elles aient eu

Imparfait. — Անկատար . *Plus-que-parf.* — Գերակատար .

Que j'eusse	Que j'eusse eu
Que tu eusses	Que tu eusses eu
Qu'il ou qu'elle eût	Qu'il ou qu'elle eût eu
Que nous eussions	Que nous eussions eu
Que vous eussiez	Que vous eussiez eu
Qu'ils ou qu'elles eussent	Qu'ils ou qu'elles eussent eu

INFINITIF — Սնորեց գերեցն

Présent. — Ներկայ . *Passé.* — Անցեալ .

Avoir	Avoir eu
<i>Part. présent.</i> — Ընդ . ներկայ .	<i>Part. passé.</i> — Ընդ . անցեալ .
Ayant	Eu, ayant eu

Պ Ր Ա Կ Դ

ՆԵՐԳՈՐԾԱԿԱՆ ԲԱՅ — VERBE ACTIF

45. Աւաջին կանոնաւոր ընդդռութիւն A i m e r

MODE INDICATIF — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Présent. — Ներկայ.   Passé indéfini. — Յարակապ.

Ներկայն խօսուած ժա-   Այս ժամանակս որոշեալ
մանակը կատարուող գործ   կամ անորոշ ատեն կատա-
մը կը ցուցնէ: Maintenant,   րուած գործ մը կը ցուցնէ:
chaque jour.   Ce matin, cette année.

J'aim e   J'ai aim é
Tu aim es   Tu as aim é
Il aim e   Il a aim é
Nous aim ons   Nous avons aim é
Vous aim ez   Vous avez aim é
Ils aim ent   Ils ont aim é

Imparfait. — Անկապ.   Plus-que-parf. — Գերակապ.

Անկատարը կը ցուցնէ   Կը ցուցնէ գործ մը որ
գործ մը որ կըլլար ուրիշ   կատարուած էր՝ իրմէ առաջ
գործի մ'ըլլալու ժամանա-   կատարուած գործէ մ'ա-
կը: Quand j'étais jeune.   աջ: Quand vous arrivâtes.

J'aim ais   J'avais aim é
Tu aim ais   Tu avais aim é
Il aim ait   Il avait aim é

Nous aim ions   Nous avions aim é
Vous aim iez   Vous aviez aim é
Ils aim aient   Ils avaient aim é

Passé défini. — Կատարեալ.   Passé antér. — Վաղակապ.

Այս ժամանակս բոլորու-   Այս ժամանակս ուրիշ
մէն անցած և որոշ ատենի   կատարուած գործէ մ'ան-
մը մէջ կատարուած գործ մը   միջապէս առաջ կատարուած
կը ցուցնէ: Hier, l'an passé.   գործ մը կը ցուցնէ: Quand
je fus heureux.

J'aim ai   J'eus aim é
Tu aim as   Tu eus aim é
Il aim a   Il eut aim é
Nous aim âmes   Nous eûmes aim é
Vous aim âtes   Vous eûtes aim é
Ils aim èrent   Ils eurent aim é

Futur. — Ապառնի.   Futur antér. — Այն. ապառնի.

Ապառնին ըլլալէք գործ   Ապառնին ուրիշ ըլլալէք
մը կը ցուցնէ: Demain, do-   գործէ մ'առաջ կատարուե-
rénavant.   լէք գործ մը կը ցուցնէ:
Quand vous arriverez.

J'aim erai   J'aurai aim é
Tu aim eras   Tu auras aim é
Il aim era   Il aura aim é
Nous aim erons   Nous aurons aim é
Vous aim erez   Vous aurez aim é
Ils aim eront   Ils auront aim é

CONDITIONNEL — ԹԵՍԿԱՆ

Présent. — Ներկայ.

Passé. — Անցեալ.

Պայմանաւ կամ թէ ուր
թէ ամբ մը կատարուելիք
գործ մը կը ցուցնէ: Si j'é-
tais heureux.

Կը ցուցնէ գործ մը որ կա-
տարուած պիտի ըլլար եթէ
պայմանն կատարուած ըլ-
լար: Si j'avais été heureux.

J'aim er ais
Tu aim er ais
Il aim er ait

J'aurais aim é
Tu aurais aim é
Il aurait aim é

Nous aim er ions
Vous aim er iez
Ils aim er aient

Nous aurions aim é
Vous auriez aim é
Ils auraient aim é

IMPÉRATIF — ՀՐԱՄԱՅՆԱԿԱՆ

Présent. — Ներկայ.

Passé. — Անցեալ.

Պատուէրով կամ յորդո-
րով կատարուելիք գործ մը
կը ցուցնէ:

Պատուէրով կամ յորդո-
րով ուրիշ գործէ մ'առաջ
ըլլալիք գործ մը կը ցուցնէ:

Aim e
Aim ons
Aim ez

Aie aim é
Ayons aim é
Ayez aim é

SUBJONCTIF — ՍՏՈՐԱԴԱՍՍԱԿԱՆ

Այս եղանակս՝ Լինչպէս որ ըսինք՝ ուրիշ ժամանակէ մը
ստորակարգեալ կամ կախմունք ունեցող գործ կամ վիճակ
կը ցուցնէ:

Présent. — Ներկայ.

Passé. — Անցեալ.

Il faut, il faudra
Que j'aim e

Il faut, il faudra
Que j'aie aim é

Que tu aim es
Qu'il aim e

Que tu aies aim é
Qu'il ait aim é

Que nous aim ions
Que vous aim iez
Qu'ils aim ent

Que nous ayons aim é
Que vous ayez aim é
Qu'ils aient aim é

Imparfait. — Անորոշ.

Plus-que-parf. Գերախաբ.

Il fallait, il faudrait

Il fallait, il faudrait

Que j'aim ass e
Que tu aim ass es
Qu'il aim ait

Que j'eusse aim é
Que tu eusses aim é
Qu'il eût aim é

Que nous aim ass ions
Que vous aim ass iez
Qu'ils aim ass ent

Que nous eussions aim é
Que vous eussiez aim é
Qu'ils eussent aim é

INFINITIF — ԱՆՈՐԻՇ ԳԵՐԲՈՅ

Présent. — Ներկայ.

Passé. — Անցեալ.

Aim er

Avoir aim é

Part. présent. — Ընդ. ներկայ.

Part. passé. — Ընդ. անցեալ.

Aim ant

Aim é, ayant aim é (f.) aim ée

46. Բ. կանոնաւոր ըորդու թիւն Finir

MODE INDICATIF — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵՂԱՏԱԿ

Présent. — Ներկայ.

Passé indéfini. — Յարախաբ.

Je fin is
Tu fin is
Il fin it

J'ai fin i
Tu as fin i
Il a fin i

Nous fin iss ons
Vous fin iss ez
Ils fin iss ent

Nous avons fin i
Vous avez fin i
Ils ont fin i

Imparfait. — Անկարգ .

Je fin iss *ais*
Tu fin iss *ais*
Il fin iss *ait*

Nous fin iss *ions*
Vous fin iss *iez*
Ils fin iss *aient*

Passé défini. — Կարգեալ .

Je fin *is*
Tu fin *is*
Il fin *it*

Nous fin *îmes*
Vous fin *îtes*
Ils fin ir *ent*

Futur. — Ապահով .

Je fin ir *ai*
Tu fin ir *as*
Il fin ir *a*

Nous fin ir *ons*
Vous fin ir *ez*
Ils fin ir *ont*

CONDITIONNEL — Քեզուսն

Présent. — Ներկայ .

Je fin ir *ais*
Tu fin ir *ais*
Il fin ir *ait*

Nous fin ir *ions*

Plus-que-parf. — Գերանկարգ .

J'avais fin *i*
Tu avais fin *i*
Il avait fin *i*

Nous avions fin *i*
Vous aviez fin *i*
Ils avaient fin *i*

Passé antér. — Վաղանկարգ .

J'eus fin *i*
Tu eus fin *i*
Il eut fin *i*

Nous eûmes fin *i*
Vous eûtes fin *i*
Ils eurent fin *i*

Futur antér. — Անց. ապահով .

J'aurai fin *i*
Tu auras fin *i*
Il aura fin *i*

Nous aurons fin *i*
Vous aurez fin *i*
Ils auront fin *i*

Passé. — Անցեալ .

J'aurais fin *i*
Tu aurais fin *i*
Il aurait fin *i*

Nous aurions fin *i*

Vous fin ir *iez*
Ils fin ir *aient*

Vous auriez fin *i*
Ils auraient fin *i*

IMPÉRATIF — Հրահրանք

Présent. — Ներկայ .

Fin *is*
Fin iss *ons*
Fin iss *ez*

Passé. — Անցեալ .

Aie fin *i*
Ayons fin *i*
Ayez fin *i*

SUBJONCTIF — Ստորագրանք

Présent. — Ներկայ .

Que je fin iss *e*
Que tu fin iss *es*
Qu'il fin iss *e*

Que nous fin iss *ions*
Que vous fin iss *iez*
Qu'ils fin iss *ent*

Passé. — Անցեալ .

Que j'aie fin *i*
Que tu aies fin *i*
Qu'il ait fin *i*

Que nous ayons fin *i*
Que vous ayez fin *i*
Qu'ils aient fin *i*

Imparfait. — Անկարգ .

Que je fin iss *e*
Que tu fin iss *es*
Qu'il fin *ît*

Que nous fin iss *ions*
Que vous fin iss *iez*
Qu'ils fin iss *ent*

Plus-que-parf. — Գերանկարգ .

Que j'eusse fin *i*
Que tu eusses fin *i*
Qu'il eût fin *i*

Que nous eussions fin *i*
Que vous eussiez fin *i*
Qu'ils eussent fin *i*

INFINITIF — Անորոշ գերգոս

Présent. — Ներկայ .

Fin *ir*

Passé. — Անցեալ .

Avoir fin *i*

Part. prés. - Ար. Կերի. Part. passé. - Ար. անցեալ.

Fin iss ant Fin i, ayant fin i (f.) fin ie

47. Գ. Կանոնաւոր ընորդութիւն R o m p r e.

MODE INDICATIF — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Présent. - Ներկայ. Passé indéfini. - Յարմիւսար.

Je romp s Tu romp s Il romp t
Nous romp ons Vous romp ez Ils romp ent
Je romp s Tu romp u Il a romp u
Nous avons romp u Vous avez romp u Ils ont romp u

Imparfait. - Անիւսար. Plus-que-parfait. - Գերանիւսար.

Je romp ais Tu romp ais Il romp ait
Nous romp ions Vous romp iez Ils romp aient
Je romp u Tu avais romp u Il avait romp u
Nous avions romp u Vous aviez romp u Ils avaient romp u

Passé défini. - Կարարեալ. Passé antér. - Վարանիւսար.

Je romp is Tu romp is Il romp it
Nous romp imes Vous romp ites Ils romp irent
Je romp u Tu eus romp u Il eut romp u
Nous eumes romp u Vous eûtes romp u Ils eurent romp u

Futur. - Ապարի. Futur antér. - Այն. ապարի.

Je romp r ai Tu romp r as Il romp r a
Nous romp r ons Vous romp r ez Ils romp r ont
Je aurai romp u Tu auras romp u Il aura romp u
Nous aurons romp u Vous aurez romp u Ils auront romp u

CONDITIONNEL — Թիւսն

Présent. - Ներկայ. Passé. - Անցեալ.

Je romp r ais Tu romp r ais Il romp r ait
Nous romp r ions Vous romp r iez Ils romp r aient
Je aurais romp u Tu aurais romp u Il aurait romp u
Nous aurions romp u Vous auriez romp u Ils auraient romp u

IMPÉRATIF — Հրմսն

Présent. - Ներկայ. Passé. - Անցեալ.

Romp s Romp ons Romp ez
Aie romp u Ayons romp u Ayez romp u

SUBJONCTIF — ՍՈՐՈՒՆԱԿԱՆ

Présent. - Ներկայ. Passé. - Անցեալ.

Que je romp e Que tu romp es Qu'il romp e
Que j'aie romp u Que tu aies romp u Que'il ait romp u

Que nous romp ions	Que nous ayons romp u
Que vous romp iez	Que vous ayez romp u
Qu'ils romp ent	Qu'ils aient romp u

Imparfait. — Անկատար. *Plus-que-parfait.* Գերակատար.

Que je romp iss e	Que j'eusse romp u
Que tu romp iss es	Que tu eusses romp u
Qu'il romp it	Qu'il eut romp u

Que nous romp iss ions	Que nous eussions romp u
Que vous romp iss iez	Que vous eussiez romp u
Qu'ils romp iss ent	Qu'ils eussent romp u

INFINITIF — ԱՆՈՐԻՇ ԳԵՐՔԱՅ

Présent. — Ներկայ. *Passé.* — Անցեալ.

Romp re Avoir romp u

Part. prés. — Ընդ. ներկայ. *Part. passé.* — Ընդ. անցեալ.

Romp ant Romp u, ayant romp u
(jem.) romp ue

48. Գ. Կանոնաւոր ընդդուծիւն R e c e v o i r

MODE INDICATIF — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԿ

Présent. — Ներկայ. *Passé indéfini.* — Յարակատար.

Je reç ois	J'ai reç u
Tu reç ois	Tu as reç u
Il reç oit	Il a reç u
Nous rec ev ons	Nous avons reç u
Vous rec ev ez	Vous avez reç u
Ils reç oiv ent	Ils ont reç u

Imparfait. — Անկատար. *Plus-que-parfait.* Գերակատար.

Je rec ev ais	J'avais reç u
Tu rec ev ais	Tu avais reç u
Il rec ev ait	Il avait reç u

Nous rec ev ions	Nous avions reç u
Vous rec ev iez	Vous aviez reç u
Ils rec ev aient	Ils avaient reç u

Parfait. — Կատարեալ. *Passé antér.* — Ատանկատար.

Je reç us	J'eus reç u
Tu reç us	Tu eus reç u
Il reç ut	Il eut reç u

Nous reç ûmes	Nous eûmes reç u
Vous reç ûtes	Vous eûtes reç u
Ils reç urent	Ils eurent reç u

Futur. — Ապագանի. *Futur antér.* — Անց. ապագանի.

Je rec evr ai	J'aurai reç u
Tu rec evr as	Tu auras reç u
Il rec evr a	Il aura reç u

Nous rec evr ons	Nous aurons reç u
Vous rec evr ez	Vous aurez reç u
Ils rec evr ont	Ils auront reç u

CONDITIONNEL — Քիսկսն

Présent. — Ներկայ. *Passé.* — Անցեալ.

Je rec evr ais	J'aurais reç u
Tu rec evr ais	Tu aurais reç u
Il rec evr ait	Il aurait reç u
Nous rec evr ions	Nous aurions reç u

նական անկատարի և ստորագասական ներկայի յոգնակի առաջին և երկրորդ դեմքերուն ի նն վրայ կրկնակէտ մը կ'առնուն: Nous saluons, que vous continuez. Ստոնցմէ զաս arguer բայը սահմանական և ստորագասական ներկայից համը e նն վրայ կրկնակէտ մը կ'առնէ: J'arguë, tu arguës, qu'ils arguënt.

56. Guer վերջաւորող բայից մէջ, ննչպէս distinguer, naviguer, narguer, ուր u և er մի և նոյն վանկին կը վերաբերին, կրկնակէտ չեն դործածեր: Nous distinguons, que vous naviguiez.

57. Quer վերջաւորող բայից մէջ, ննչպէս nouer, dévouer, կրկնակէտ չեն դործածեր, որովհետև o նն ներկա յուժիւնը հնչման ամէն սխալմունք կ'արգելու:

58. Hair բայը ամբողջ լծորդութեանը մէջ երկէս (tréma) կ'առնու, բայ 'ի սահմանական ներկային եզակի էրէք դեմքերէն: Je hais, tu hais, il hait, և հրամայականին եզակի ք դեմքէն hais.

59. Fleurir, fleurissant, je fleurissais, ծաղկել կը նշանակէ. բայց կայ նաև Florir, florissant, je florissais, որ ծաղկել կամ բարգաւաճել կը նշանակէ. Un État florissant

60. Bénir բային անցեալ դերբայն կ'ըլլայ béni. Բայց կայ նաև bénit որ օրհնեալ ըսել է, բայց եկեղեցական արարողութեամբ մը de l'eau bénite, օրհնեալ ջուր:

61. Devoir, redevoir, բայերուն անցեալ դերբայն կ'ըլլայ dû (du յօգէն զանազաներու համար) և նմանութեամբ redû, բայց իգականին կամ յոգնակին երկար շէշար կը կորսնցունէ:

62. Երրորդ լծորդութեան մ արմատականն ունեցող բայերը ար ստուս կը պահեն սահմանական ներկային եզակի երրորդ դեմքին: Il rend, il répond, il apprend. Բայց եթէ բայը indre կամ soudre աւարտեալ ըլլայ մ արմատականը է ի կը փոխուի: Il peint, il absout.

63. Որ և իցէ լծորդութեան բայի մը ընդունելութեան ներկան եթէ ի ով կամ յով մ'ըլլայ, այս գրերէս վերջը ի մ'աւելցնելու է Սահմանական անկատարին և ստորագասական ներկային յոգնակի առաջին և երկրորդ դեմքերուն:

Prier, pri-ant; que nous priions, que vous priiez. Ployer, ployant; nous ployions, que vous ployiez, և այլն:

Սյս կանոնէս բացառութիւն կրնէ միայն avoir բայը: 64. Ընդունելութեան ներկային յ մ'ունեցող բայերուն յը՝ ի կը փոխուի համը e ի մ'առջև: Fuir, fuyant, ils fuient. Appuyer, appuyant, il appuiera.

Բայց աս յը ընդհանրապէս անփոփոխ կը մնայ էրբոր յեր էն առաջ a կամ e գիրը գտնուի. Payer, grasseyer; ils payeront, tu grasseyes.

ՀԱՐՑՈՒՄՆ — INTERROGATIF

65. Բայը հարցական ընելու համար բաւական է սարղ ժամանակներուն մէկ դերանունը բայէն վերջը գնել: Aimez-vous? Բաղադրեալ ժամանակներուն մէջ օժանդակին և անցեալ դերբային մէջ տեղ: Avez-vous aimé?

66. Վերջաւորութեանց մասին հարցական խոնարհում մը սարղ խոնարհմանէն յաջորդ երկու կէտերու մէջ միայն կը տարբերի.

Ա. Երբոր եզակի Ա դեմքը համը վանկով մ'աւարտի (j'aime, que je puisse) հարցականին մէջ այս վանկը չէլ տելու է: Aimé-je? puissé-je!

Բ. Երբոր բային եզակի Գ դեմքը ձայնաւորով մ'աւարտի (ինչպէս il aime, il va), է մը կ'աւելցուի բային և դերանունան մէջ: Aime-t-il? va-t-il?

Ծանօթ. Տեսանք արդէն որ այս ի գիրը սխալմամբ անջատուած է Գ դեմքերուն ծայրերէն ուր բնական է:

67. Բայերը բացասական (negatif) կ'ըլլան ne, pas; կամ ne, point աւելցնելով՝ սարղ ժամանակաց համար դերանունան և բային մէջ տեղ, Je ne viens pas, և բաղադրեալ ժամանակաց համար օժանդակին և անցեալ դերբային մէջ pas գնելով: Je n'ai pas voulu.

Պ Ր Ա Կ Ե

ԿՐԱՒՈՐԱԿԱՆ ՔԱՅ — VERBE PASSIF

68. Տեսանք որ Գաղղիերէն լեզուն խկապէս կրաւորական բայի ձև մը չունի, այլ որ և իցէ ներգործական բայի մ'անցեալ դերբայն *être*ով խոնարհելով կրաւորական կըլլայ. հետևաբար այս տեսակ բայերուն համար մէկ օրինակ կայ որ'ի ստորեւ դրած ենք:

69. Կրաւորական բայերուն մէջ անցեալ դերբայն սարղապէս ածական մ'ըլլալով, միշտ տէր բայիին հետ կը համաձայնի: Il est mordu, elle est mordue, ils sont mordus, elles sont mordues.

70. Օրինակ կրաւորական բայի:

MODE INDICATIF — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Présent. — Ներկայ.   *Passé indéf.* — Յիսկաբար.

Je suis aimé	J'ai été aimé
Tu es aimé	Tu as été aimé
Il est aimé	Il a été aimé
Nous sommes aimés	Nous avons été aimés
Vous êtes aimés	Vous avez été aimés
Ils sont aimés	Ils ont été aimés

Imparfait. — Անկաբար.   *Plus-que-parf.* — Գերանկաբար.

J'étais aimé	J'avais été aimé
Tu étais aimé	Tu avais été aimé
Il était aimé	Il avait été aimé

Nous étions aimés	Nous'avions été aimés
Vous étiez aimés	Vous aviez été aimés
Ils étaient aimés	Ils avaient été aimés

Passé défini. — Կաբարեալ.   *Passé antér.* — Վաղանկաբար.

Je fus aimé	J'eus été aimé
Tu fus aimé	Tu eus été aimé
Il fut aimé	Il eut été aimé

Nous fûmes aimés	Nous eûmes été aimés
Vous fûtes aimés	Vous eûtes été aimés
Ils furent aimés	Ils eurent été aimés

Futur. — Ապանի.   *Futur antér.* — Անյ. ապանի.

Je serai aimé	J'aurai été aimé
Tu seras aimé	Tu auras été aimé
Il sera aimé	Il aura été aimé

Nous serons aimés	Nous aurons été aimés
Vous serez aimés	Vous aurez été aimés
Ils seront aimés	Ils auront été aimés

CONDITIONNEL — ԹԵՍԿԱՆ

Présent. — Ներկայ.   *Passé.* — Անցեալ.

Je serais aimé	J'aurais été aimé
Tu serais aimé	Tu aurais été aimé
Il serait aimé	Il aurait été aimé
Nous serions aimés	Nous aurions été aimés
Vous seriez aimés	Vous auriez été aimés
Ils seraient aimés	Ils auraient été aimés

IMPÉRATIF — ՀՐԱՄԱՅՆԱԿԱՆ

Présent. — Ներկայ.   *Passé.* — Անցեալ.

Sois aimé	Aie été aimé
Soyons aimés	Ayons été aimés
Soyez aimés	Ayez été aimés

SUBJONCTIF — ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ

Présent. — Ներկայ.

Passé. — Անցեալ.

Que je sois aimé	Que j'aie été aimé
Que tu sois aimé	Que tu aies été aimé
Qu'il soit aimé	Qu'il ait été aimé
Que nous soyons aimés	Que nous ayons été aimés
Que vous soyez aimés	Que vous ayez été aimés
Qu'ils soient aimés.	Qu'ils aient été aimés

Imparfait. — Անկապար.

Plus-que-parf. — Գերակապար.

Que je fusse aimé	Que j'eusse été aimé
Que tu fusses aimé	Que tu eusses été aimé
Qu'il fût aimé	Qu'il eût été aimé
Que nous fussions aimés	Que nous eussions été aimés
Que vous fussiez aimés	Que vous eussiez été aimés
Qu'ils fussent aimés	Qu'ils eussent été aimés

INFINITIF — ԱՆՈՐԻՇ ԴԵՐՔԱՅ

Présent. — Ներկայ.

Passé. — Անցեալ.

Être aimé	Avoir été aimé
Part. présent. — Ընդ. ներկայ.	Part. passé. — Ընդ. անցեալ.
Étant aimé	Ayant été aimé (/.) aimée

ՊՐԱԿ Զ

ՉԷԶՈՒՔ ԲԱՅ — VERBE NEUTRE

71. Տեսանք թէ չէզոք բայ մը ինչով կը տարբերիներ-
գործականէն :

72. Չէզոք բայից ստորը ժամանակները յար և նման
էն ներգործական բայից :

Բողոգրեալ ժամանակաց մէջ ոմանք avoir օժանդակը
կ'առնուն. ինչպէս j'ai dormi, այլք être ինչպէս il est ar-
rivé : êtreով խոնարհեալ բայերը 12 հաս Էն միայն՝ aller,
arriver, choir, décéder, éclore, entrer, mourir, naître,
partir, sortir, tomber, venir. ասոնց անցեալ գերբայն être
բային հետ համաձայնելու է միշտ. il est parti, elle est
partie, ils sont partis, elles sont parties.

73. Օրինակ Չէզոք բայի T o m b e r .

MODE INDICATIF — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Présent. — Ներկայ.

Passé indéfini. — Յարակապար.

Je tomb e	Je suis tomb é
Tu tomb es	Tu es tomb é
Il tomb e	Il est tomb é
Nous tomb ons	Nous sommes tomb és
Vous tomb ez	Vous êtes tomb és
Ils tomb ent	Ils sont tomb és

Imparfait. — Անկապար.

Plus-que-parf. — Գերակապար.

Je tomb ais	J'étais tomb é
Tu tomb ais	Tu étais tomb é
Il tomb ait	Il était tomb é

Nous tomb ions	Nous étions tomb <i>és</i>
Vous tomb iez	Vous étiez tomb <i>és</i>
Ils tomb aient	Ils étaient tomb <i>és</i>

Parfait. — Կարգելու.   *Passé antér.* — Վաղախարհ.

Je tomb ai	Je fus tomb <i>é</i>
Tu tomb as	Tu fus tomb <i>é</i>
Il tomb a	Il fut tomb <i>é</i>

Nous tomb âmes	Nous fûmes tomb <i>és</i>
Vous tomb âtes	Vous fûtes tomb <i>és</i>
Ils tomb èr ent	Ils furent tomb <i>és</i>

Futur. — Ապահով.   *Futur antér.* — Անց. սպասելի.

Je tomb er ai	Je serai tomb <i>é</i>
Tu tomb er as	Tu seras tomb <i>é</i>
Il tomb er a	Il sera tomb <i>é</i>

Nous tomb er ons	Nous serons tomb <i>és</i>
Vous tomb er ez	Vous serez tomb <i>és</i>
Ils tomb er ont	Ils seront tomb <i>és</i>

CONDITIONNEL — թիվսն

Présent. — Ներկայ.   *Passé.* — Անցելու.

Je tomb er ais	Je serais tomb <i>é</i>
Tu tomb er ais	Tu serais tomb <i>é</i>
Il tomb er ait	Il serait tomb <i>é</i>

Nous tomb er ions	Nous serions tomb <i>és</i>
Vous tomb er iez	Vous seriez tomb <i>és</i>
Ils tomb er aient	Ils seraient tomb <i>és</i>

IMPÉRATIF — Հրուսուսն

Présent. — Ներկայ.   *Passé.* — Անցելու.

Tomb e	Sois tomb <i>é</i>
--------	--------------------

Tomb ons	Soyons tomb <i>és</i>
Tomb ez	Soyez tomb <i>és</i>

SUBJONCTIF — ԵՏՈՐԻՇ ԴԵՐԲԱՆ

Présent. — Ներկայ.   *Passé.* — Անցելու.

Que je tomb e	Que je sois tomb <i>é</i>
Que tu tomb es	Que tu sois tomb <i>é</i>
Qu'il tomb e	Qu'il soit tomb <i>é</i>

Que nous tomb ions	Que nous soyons tomb <i>és</i>
Que vous tomb iez	Que vous soyez tomb <i>és</i>
Qu'il tomb ent	Qu'ils soient tomb <i>és</i>

Imparfait. — Անցարհ.   *Plus-que-parf.* — Գերախարհ.

Que je tomb ass e	Que je fusse tomb <i>é</i>
Que tu tomb ass es	Que tu fusses tomb <i>é</i>
Qu'il tomb ât	Qu'il fût tomb <i>é</i>

Que nous tomb ass ions	Que nous fussions tomb <i>és</i>
Que vous tomb ass iez	Que vous fussiez tomb <i>és</i>
Qu'ils tomb ass ent	Qu'ils fussent tomb <i>és</i>

INFINITIF — ԵՏՈՐԻՇ ԴԵՐԲԱՆ

Présent. — Ներկայ.   *Passé.* — Անցելու.

Tomb er	Être tomb <i>é</i>
---------	--------------------

Part. présent. — Ընդ. ներկայ.   *Part. passé.* — Ընդ. անցելու.

Tomb ant	Étant tomb <i>é</i> (f.) tomb <i>ée</i>
----------	---

Պ Ր Ա Ն Է

ԱՆԳՐԱԳԱՐՁ ԲԱՅ — VERBE RÉFLÉCHI

74. Անգրագարձ բայերը (Տես Ղ) խմաստի նկատմամբ կրնան երկու դասի բաժնուել, մէկը բուն անգրագարձ՝ որոց ցուցած գործը տէր բային իր վրայ կը կատարէ՝ ինչպէս. Je me blesse, ես ինչ վերստիս ղէս. մէյմալ փոխադարձ (réciproque), երբ տէր բայիները իրարու վրայ կը կատարեն գործը. Ces deux soldats se sont blessés, այս երկու ղինորդ ղէրար վերստիցին :

75. Ձևի նկատմամբ ալ անգրագարձ բայերը երկու տեսակի կը բաժնուին. Ա. անոնք որ Իսկուպէս (essentielle-ment) անգրագարձ են, այսինքն ուրիշ կերպով չեն կրնար խոնարհիլ ինչպէս se cabrer, s'emparer, s'arroger. Բ. և անոնք որ ներգործական կամ չէզոք բայէ մը ձեւացած են, և Գիստիս (accidentellement) անգրագարձ են, ինչպէս se laver, se nuire.

76. Անգրագարձ բայերն իրենց ամբողջ լծորդութեան մէջ երկու դերանուն կ'առնուն որոց ամաջինը տէր բայի և երկրորդը ինչոր է՝ ինչպէս. Je me lave, il se nuit ; այս երկու դերանունք նոյն դէմքով ըլլալու են միշտ :

77. Անգրագարձ բայից պարզ ժամանակները ներգործական բայից յար և նման են, բայց իրենց լծորդութեան մէջ être կ'առնուն avoirի նշանակութեամբ :

78. Երբ բայն խկապէս անգրագարձ է, անցեալ դերբայն կը համաձայնի դերանունան հետ. Ils se sont repentis. Բայց եթէ բայը ղիպուածով անգրագարձ ըլլայ՝ երբոր ներգործական է սեռի ինչորոյն հետ կը համաձայնի. Ils se sont aimés. — և անփոփոխ կը մնայ՝ եթէ չէզոք է. Ils se sont plu.

79. Օրինակ անգրագարձ բայի Se reposer.

MODE INDICATIF — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

<i>Présent.</i> — Ներկայ.		<i>Passé indéfini.</i> — Յարախար.	
Je me repos e	Tu te repos es	Il se repos e	
			Je me suis repos é
			Tu t'es repos é
			Il s'est repos é
		<i>Plus-que-parf.</i> — Գերախար.	
Nous nous repos ons	Vous vous repos ez	Ils se repos ent	
			Je m'étais repos é
			Tu t'étais repos é
			Il s'était repos é
		<i>Parfait.</i> — Կարգեալ.	
Nous nous repos ions	Vous vous repos iez	Ils se repos aient	
			Je me fus repos é
			Tu te fus repos é
			Il se fut repos é
		<i>Passé antér.</i> — Վաղախար.	
Nous nous repos ions	Vous vous repos iez	Ils se repos aient	
			Je me fus repos é
			Tu te fus repos é
			Il se fut repos é
		<i>Futur.</i> — Ապանի.	
Nous nous repos ions	Vous vous repos iez	Ils se repos aient	
			Je me serai repos é
			Tu te seras repos é
			Il se sera repos é

Nous nous repos er ont	Nous nous serons repos és
Vous vous repos er ez	Vous vous serez repos és
Ils se repos er ont	Ils se seront repos és

CONDITIONNEL — ՔԷԱԿԱՆ

<i>Présent.</i> — Ներկայ.	<i>Passé.</i> — Անցեալ.
Je me repos er ais	Je me serais repos é
Tu te repos er ais	Tu te serais repos é
Il se repos er ait	Il se serait repos é
Nous nous repos er ions	Nous nous serions repos és
Vous vous repos er iez	Vous vous seriez repos és
Ils se repos er aient	Ils se seraient repos és

IMPÉRATIF — ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ

<i>Présent.</i> — Ներկայ.	
Repos e-toi	Անցեալն անսովոր է:
Repos ons-nous	
Repos ez-vous	

SUBJONCTIF — ՍՏՈՐՄԱՅԱԿԱՆ

<i>Présent.</i> — Ներկայ.	<i>Passé.</i> — Անցեալ.
Que je me repos e	Que je me sois repos é
Que tu te repos es	Que tu te sois repos é
Qu'il se repos e	Qu'il se soit repos é
Que nous nous repos ions	Q. nous nous soyons repos és
Que vous vous repos iez	Q. vous vous soyez repos és
Qu'ils se repos ent	Qu'ils se soient repos és

<i>Imparfait.</i> — Անկատար.	<i>Plus-que-parf.</i> — Գերախառար.
Que je me repos ass e	Que je me fusse repos é
Que tu te repos ass es	Que tu te fusses repos é
Qu'il se repos at	Qu'il se fût repos é

Q. nous nous repos ass ions	Q. nous nous fussions repos és
Q. vous vous repos ass iez	Q. vous vous fussiez repos és
Qu'ils se repos ass ent	Qu'ils se fussent repos és

INFINITIF — ԱՆՈՐԻՇ ԴԵՐՔԱՅ

<i>Présent.</i> — Ներկայ.	<i>Passé.</i> — Անցեալ.
Se repos er	S'être repos é
<i>Part. prés.</i> — Ընդ. ներկայ.	<i>Part. passé.</i> — Ընդ. անցեալ.
Se repos ant	S'étant repos é

Պ Ր Ա Կ Ը

ՄԻԱԴԻՄ ԿԱՄ ԱՆԴԷՄ ՔԱՅ — VERBE IMPERSONNEL

80. Տեսանք (3) թէ դաս մը բայեր կան որոյ ցուցած գործողութիւններն որոշ անձի կամ գէմբի մը յատկացընել անհնար ըլլալով՝ անդէմ կոչուած են: Այս բայերս միւս գէմ ալ ըսուեցան՝ միայն մէկ գէմք ունենալնուն: Գաղղիէրէնի մէջ այս բայերը մըս ի գերանուամբ կը գործածուին՝ որոյ նշանակութիւնը այս բայից առջև բողբոլին անորոշ է: Խոնարհման մասին՝ այս երրորդ գէմքը՝ մըս իրեն համապատասխանող ներգործական բային տես կը խոնարհի:

81. Ահա Անգէմ N e i g e r, ինչէլ բային խոնարհումը:

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Ներկայ	Յարախառար
Il neige	Il a neigé
Անկատար	Գերախառար
Il neigeait	Il avait neigé

Պարտեալ	Վարկարար
Il neigea	Il eut neigé
Ապարեի	Անյ. ապարեի
Il neigera	Il aura neigé

ԹԵՍՎԱՆ

Ներիայ	Անդեալ
Il neigerait	Il aurait neigé

ՍՏՈՐԱԴԱՍՍՎԱՆ

Ներիայ	Անդեալ
Qu'il neige	Qu'il ait neigé
Անկարար	Գերակարար
Qu'il neigeât	Qu'il eût neigé

ՍՆՍՐԻՇ ԳԵՐԲԱՅ

Ներիայ	Անդեալ
Neiger	Avoir neigé

ԱՆՑԵԱԼ ԳԵՐԲԱՅ (անխփփոխ)

Neigé

82. Իսկապէս անդէմ բայերէն զատ շատ ներգործական կամ չեզոք բայեր ալ անդիմաբար կը գործածուին, ինչպէս. Il fait beau; il tombe de l'eau.

Պ Ր Ա Կ Թ

ՁԱՐՏՈՒՂԻ ԲԱՅԵՐ — VERBES IRRÉGULIERS

83. Վերջիչեալ կազմութեան կանոնաց համաձայնող ամէն բայերը կանոնաւոր կը կոչուին, և անկանոն կամ պարտաւոր անոնք որ այս օրինաց չեն համաձայնիր:

84. Բայ մը երկու կերպով կրնայ անկանոն ըլլալ, կամ կանոնաւոր բայից շատ մը ժամանակներէն ու եղանակներէն զուրկ է՝ և այն ատեն կը կոչուի պակասաւոր բայ¹ (verbe défectif) կամ ունի անոնց ամէն եղանակներն ու ժամանակները, բայց կազմութեան մասին անոնց սահմանեալ կանոններէն կը խտտորի և անով անկանոն բայ կ'ըլլայ:

85. Կանոնաւոր և անկանոն բայերն իրարմէ իսկապէս զանազանողն այս իսկ է՝ որ կանոնաւոր բայից արմատն անփոփոխ է, և ծայրայանդք միայն կը փոխուին ժամանակաց և դիմաց համեմատ. մինչդեռ անկանոն բայից արմատը՝ յոյն ուղղագրութիւնը չպահէր բովանդակ լծորդութեան մէջ. Օր. Voul oir, je veux, veuillez, և այլն:

86. Անկանոն բայերուն զարտուղրութեանց բառաշառները կրնան մեկնուիլ լեզուին պատմութեամբը, առ այժմ՝ բաւականանոնք զանազան լծորդութեանց անկանոնութիւնները նշանակել:

¹ Մասնօթ. — Բայի մը պակասաւոր ըլլալէն՝ անկանոն ըլլալը չհետեւիր. որովհետեւ այժմու պակասաւորը՝ ունէին երբեմն իրենց ամէն դէմքերն ու ժամանակները, Բայի մը պակասաւոր ըլլալը պատմական դէպք մ'է սոսկ որ կրնայ ամէն լծորդութեանց բայերուն պատահիլ:

Ա. Թորդութիւն ԵՐ

87. Առաջին ըորդութիւնը երկու գլխաւոր անկանոն բայեր ունի միայն envoyer, յղէլ, և aller, երթալ:

88. Envoyer ըստ կանոնի՝ envoyant, envoyé, j'en-voyai կ'ըլլայ. բայց ՚յը ՚ի կը փոխուի՝ համը ըի մ'առջև. j'envois, tu envoies, և այլն: Envoyerին միայն սպառնին ու թէականը զարտուղութեամբ կ'ըլլան j'enverrai, j'enverrais, և այլն, (փոխանակ j'envoierai ըսելու, ինչպէս je nettoierai):

89. Aller կրկնակի անկանոն է՝ վասն զի տարբեր արմատներէ կ'առնու իր ժամանակները:

Սահմ. ներկ. je vais, tu vas, il va; nous allons, vous allez, ils vont. անկատ. j'allais, և այլն. nous allions, և այլն. կատ. j'allai, tu allas, և այլն. սույ. j'irai, tu iras, և այլն. թէակ. j'irais, tu irais, և այլն. հրամ. va, allons, allez. ստոր. ներկ. que j'aile, և այլն. que nous allions, que vous alliez, qu'ils aillent. անկատ. que j'allasse, և այլն. անորիշ գերբ. aller. ընդ. ներկ. allant. անց. գերբ. allé.

Բ. Թորդութիւն ԻՐ

90. Տեսանք որ իր վերջաւորութեամբ երկու կանոնաւոր ըորդութիւն կայ. մին՝ որ 300էն աւելի բայ կը պարունակէ՝ արմատին և ծայրայանգին մէջ տեղ iss կը յաւելու. միւսը՝ որ 20ի չափ բայ կը պարունակէ՝ պարզապէս արմատին վրայ ծայրայանգը կը յաւելու: Այս երկրորդ տեսակի բայերը պարզ ժամանակաց կազմութեան մէջ չսովորեցանք. զանոնք առաջին ըորդութիւն կ'անուանեմք, և հոս մի առ մի կը գնենք:

1. Ուղղակի ըորդութիւն ԻՐ ով:

91. Այս ըորդութեան մէկ բանի բայերն առաջնոյն անցնելու միտում կը ցուցնեն. այսպէս vêtir, որ je vêts, je vêtis, vêtant, կ'ըլլայ, բաջ հեղինակաց մէջ գործածուած կը տեսնենք vêtissant, je vêtissais. Նմանապէս saillir որ կ'ըլլար saillant, je saillais, և այլն. այսօր կ'ըլլայ je saillis, je saillissais. բայց անկէ ածանցեալ assaillir, tressaillir, կ'ըլլան՝ ըստ նախկին ձևոյն՝ je tressaille, j'assaillais, և այլն:

92. Իր ով ուղղակի ըորդութեան բայերը իրենց կատարեալն ձևոյն համեմատ երեք խումբի կը բաժնուին: Dormir, je dormis; courir, je courus; tenir, je tins. Ուստի առաջին խումբին կը պատկանին այն բայերը որոց կատարեալը կ'ըլլայ is. երկրորդին՝ us. երրորդին՝ ins.

93. Առաջին խումբին բայերը երեք դասի կը ստորաբաժնուին իրենց անցեալ գերբային ձևին համեմատ:

94. Առաջին դասը 13 բայ կը պարունակէ որոց անցեալ գերբայն i կ'ըլլայ. և են Dormir (քնանալ). Bouillir (եռալ). Cueillir (բաղէլ). Faillir (պակասել). Fuir (փախչել). Mentir (ստել). Ouir (լսել). Partir (մեկնել). Se repentir (զղջալ). Servir (ծառայել). Tressaillir (սարսռել). Sortir (ելլել) և ասոնց ածանցները:

95. Երկրորդ դասուն անցեալ գերբայն u կ'ըլլայ և երկու բայ ունի Vêtir (զգեցնել) և Férir (վերաւորել) որոց անցեալ գերբայն է vêtû, féru.

96. Երրորդ դասը կը պարունակէ souffrir (տառապել) souffert. Offrir (ընծայել) offert. Ouvrir (բանալ) ouvert. Couvrir (ծածկել) couvert. Acquérir (ստանալ) acquis. Requéir (խնդրել) requis. Conquéir (տիրել, նուաճել) conquis. Ասոնց անցեալ գերբայն՝ բային արմատըն է շէշտեալ:

97. Իր աւարտեալ բայերուն երկրորդ խմբին մէջ 3 բայ կայ որոց կատարեալը us կ'ըլլայ, courir (վազել), je courus. Mourir (մեռնիլ), je mourus, և gésir (անկեալ

գնել) որոց անսովոր կատարեալը կ'ըլլար երբեմն il jut. Ասոնց անցեալ գերբայք կ'ըլլան couru, mort, և gëü (անսովոր և անգործածելի):

98. Երբորդ խմբին կատարեալը կ'ըլլայ՝ բային արմատը շէտեղով Tenir (բռնել) je tins. Venir (գալ) je vins. Անցեալ գերբայն tenu, venu.

Ահա մի առ մի սյս բայերուն անկանոնութիւններն:

Acquérir. ԱսՀմ. ներ. J'acquiers, tu acquiers, il acquiert; nous acquérons, vous acquérez, ils acquièrent. Անկատ. J'acquerais, etc.; nous acquérions, etc. Կատար. J'acquis, etc.; nous acquîmes, etc. Ապառ. J'acquerrai, tu acquerras, il acquerra; nous acquerrons, vous acquerez, ils acquerront. Թէակ. J'acquerrais, etc.; nous acquerrions, etc. Հրամ. acquiers, acquérons, acquérez. Սոր. ներ. que j'acquière, que tu acquières, qu'il acquière; que nous acquérions, que vous acquériez, qu'ils acquièrent. Անկատ. que j'acquisse, etc.; que nous acquissions, etc. Անորիշ գերբ. acquérir. Ընդ. ների. acquérant. Անց. գերբ. acquis.

Bouillir. ԱսՀմ. ներ. Je bous, tu bous, il bout; nous bouillons, vous bouillez, ils bouillent. Անկատ. Je bouillais, etc.; nous bouillions, etc. Կատար. Je bouillis, etc.; nous bouillîmes, etc. Ապառ. Je bouillirai, etc.; nous bouillirons, etc. Թէակ. Je bouillirais, nous bouillirions, etc. Հրամ. bous, bouillons, bouillez. Սոր. ներ. que je bouille, que tu bouilles, qu'il bouille; que nous bouillions, que vous bouilliez, qu'ils bouillent. Անկատ. que je bouillisse, etc.; que nous bouillions, etc. Անոր. գեր. bouillir. Ընդ. ների. bouillant. Անց. գերբ. bouilli.

Courir. ԱսՀմ. ներ. Je cours, tu cours, il court; nous courons, vous courez, ils courent. Անկատ. Je courais, etc.; nous courions, etc. Կատ. Je courus, etc.; nous courûmes, etc. Ապառ. Je courrai, tu courras, il courra;

nous courrons, vous courrez, ils courront. Թէակ. Je courrais, etc.; nous courrions, etc. Հրամ. cours, courons, courez. Սոր. ներ. que je coure, que tu coures, qu'il coure; que nous courions, que vous couriez, qu'ils courent. Անկ. que je courusse, etc.; que nous courussions, etc. Անոր. գերբ. courir. Ընդ. ների. courant. Անցեալ գերբ. couru.

Cueillir. ԱսՀմ. ների. Je cueille, tu cueilles, il cueille; nous cueillons, vous cueillez, ils cueillent. Անկ. Je cueillais, etc.; nous cueillions, etc. Կատ. Je cueillis, etc.; nous cueillîmes, etc. Ապառ. Je cueillerai, etc.; nous cueillerons, etc. Թէակ. Je cueillerais, etc.; nous cueillerions, etc. Սոր. ների. que je cueille, que tu cueilles, qu'il cueille. Անկատ. que je cueillisse, etc.; que nous cueillions, etc. Անոր. գերբ. cueillir. Ընդ. ների. cueillant. Անց. գերբ. cueilli.

Dormir, աես Mentir.

Faillir. ԱսՀմ. ներ. Je faux, tu faux, il faut; nous faillons, vous faillez, ils faillent. Անկատ. Je faillais, tu faillais, il faillait; nous faillions, vous failliez, ils faillaient. Կատ. Je faillis, etc.; nous faillîmes, etc. Ապառ. Je faillirai, etc.; nous faillirons, etc. Թէակ. Je faillirais, etc. Հրամ. faille, faillez. Սոր. ների. que je faille, etc.; que nous faillions, etc. Անկատ. que je faillisse, etc.; que nous faissions, etc. Անոր. գերբ. faillir. Ընդ. ների. faillant. Ան. գերբ. failli.

Fuir. ԱսՀմ. ների. Je fuis, tu fuis, il fuit; nous fuyons, vous fuyez, ils fuient. Անկատ. Je fuyais, etc.; nous fuyions, etc. Կատ. Je fuis, etc.; nous fuîmes, etc. Ապառ. Je fuirai, etc.; nous fuirons, etc. Թէակ. Je fuirais, etc.; nous fuirions, etc. Հրամ. fuis, fuyons, fuyez. Սոր. ների. que je fuie, etc.; que nous fuyions, que vous fuyiez, qu'ils fuient. Անկատ. que je fuisse, etc.;

que nous fuissions, etc. Անոր գերբ. fuir. Ընդ. ներկ. fuyant. Անց. գերբ. fui.

Mentir. Սահմ. ներկ. Je mens, tu mens, il ment; nous mentons, vous mentez, ils mentent. Անկատ. Je mentais, etc.; nous mentionns, etc. Կատ. Je mentis, etc.; nous mentimes, etc. Ապառ. Je mentirai, etc.; nous mentirons, etc. Թէակ. Je mentirais, etc.; nous mentirions, etc. Հրամ. mens, mentons, mentez. Սոր. ներ. que je mente, etc.; que nous mentionns, etc. Անկատ. que je mentisse, etc.; que nous mentissions, etc. Անոր. գերբ. mentir. Ընդ. ներկ. mentant. Անց. գերբ. menti.

Mourir. Սահմ. ներկ. Je meurs, tu meurs, il meurt; nous mourons, vous mourez, ils meurent. Անկ. Je mourais, etc.; nous mourions, etc. Կատ. Je mourus, etc.; nous mourûmes, etc. Ապառ. Je mourrai, etc.; nous mourrons, etc. Թէակ. Je mourrais, etc.; nous mourrions, etc. Հրամ. meurs, mourons, mourez. Սոր. ներկ. que je meure, etc.; que nous mourions, que vous mouriez, qu'ils meurent. Անկատ. que je mourusse, etc. Անոր. գերբ. mourir. Ընդ. ներկ. mourant. Անց. գերբ. mort.

Offrir. Սահմ. ներկ. J'offre, tu offres, il offre; nous offrons, vous offrez, ils offrent. Անկատ. J'offrais, etc.; nous offririons, etc. Կատ. J'offris, etc.; nous offrimes, etc. Ապառ. J'offrirai, etc.; nous offrirons, etc. Թէակ. J'offrirais, etc.; nous offririons, etc. Հրամ. offre, offrons, offrez. Սոր. ներկ. que j'offre, etc.; que nous offrions, etc. Անկատ. que j'offrisse, etc.; que nous offririssions, etc. Անոր. գերբ. offrir. Ընդ. ներկ. offrant. Անց. գերբ. offert.

Ouïr. Այս բայն գործածուած Ժամանակներն են Անոր. գերբ. ouïr. Անց. գերբ. ouï. Կատ. J'ouïs, tu ouïs, ե այն. Սոր. Անկ. que j'ouïsse, que tu ouïsses, ե այն:

Ouvrir, Տես Offrir.

Partir, Տես Mentir.

Sentir, Տես Mentir.

Sortir, Տես Mentir.

Souffrir, Տես Offrir.

Tenir, Տես Venir.

Tressaillir. Սահմ. ներկ. Je tressaille, tu tressailles, il tressaille; nous tressaillons, vous tressaillez, ils tressaillent. Անկատ. Je tressaillais, etc.; nous tressaillions, etc. Կատար. Je tressaillis, etc.; nous tressaillimes, etc. Ապառ. Je tressaillirai, etc.; nous tressaillirions, etc. Հրամ. tressaille, tressaillons, tressaillez. Սոր. ներկ. que je tressaille, etc.; que nous tressaillions, etc. Անկ. que je tressaillisse, etc.; que nous tressaillissions, etc. Անոր. գերբ. tressaillir. Ընդ. ներկ. tressaillant. Անց. գերբ. tressailli.

Venir. Սահմ. ներկ. Je viens, tu viens, il vient; nous venons, vous venez, ils viennent. Անկատ. Je venais, etc.; nous venions, etc. Կատար. Je vins, etc.; nous vinmes, etc. Ապառ. Je viendrai, etc.; nous viendrons, etc. Թէակ. Je viendrais, etc.; nous viendrions, etc. Հրամ. viens, venons, venez. Սոր. ներ. que je vienne, etc.; que nous venions, que vous veniez, qu'ils viennent. Անկ. que je vinsse, etc.; que nous vinssions, etc. Անոր. գերբ. venir. Ընդ. ներկ. venant. Անց. գերբ. venu.

Vêtir. Սահմ. ներ. Je vêts, tu vêts, il vêt; nous vêtions, vous vêtez, ils vêtent. Անկատ. Je vêtis, etc.; nous vêtions, etc. Կատ. Je vêtis, etc.; nous vêtimes, etc. Ապառ. Je vêtirai, etc.; nous vêtirons, etc. Թէակ. Je vêtirais, etc.; nous vêtirions, etc. Հրամ. vêts, vêtions, vêtez. Սոր. ներկ. que je vête, etc.; que nous vêtions,

etc. Անկատ. que je vêtisse, etc.; que nous vêtissions, etc. Անոր. դերբ. vêtir. Ընդ. ներկ. vêtant. Անցեալ դերբ. բայ vêtü.

Գ. [Ժորպորթ]ուն re.

99. Տեսանք որ այս լծորդութիւնը 50ի չափ բայեր կը պարունակէ որոց քսանը միայն ըստ կանոնի կը խոնարհին, իսկ մնացեալք զարտուղի են:

100. Re աւարտեալ անկանոն բայերը կրնան երկու խմբի բաժնուել իրենց կատարեալին ձևոյն համեմատ: Առաջինն կը պարունակէ դանոնք՝ որոց կատարեալը կ'ըլլայ is. Craindre (վահնալ) je craign is. Էը՝ որոց կատարեալն է us. Connaitre (ճանաչել) je conn us.

101. Առաջին խմբին բայերն երկու որոշ դասերու կը ստորաբաժնուին իրենց անցեալ դերբային ձևոյն համեմատաւր՝ իւր անցեալ դերբայն կը կազմէ բային արմատին վրայ i աւելցնելով: Suivre (հետեւել) suiv i.

Էը՝ անցեալ դերբայն կը կազմէ բային արմատը շէշտելով: Rire (խնտալ), ri. Suffire (բաւել), suffi. Nuire (ֆուստել), nu. Conduire (առաջնորդել), conduit. Confire (ախուշ եփել), confit. Dire (ըսել), dit. Écrire (գրել), écrit. Faire (ընել), fait. Oindre (օծել), oint. Craindre (վահնալ), craint. Joindre (գօգել), joint. Teindre (ներկել), teint. Prendre (առնուլ), pris. Mettre (դնել), mis. Naître (ծնանել), né.

102. Երկրորդ խմբին կատարեալն us կ'ըլլայ, և անցեալ դերբայն u. Conclure (եզրակացնել), je concl us, concl u. Plaire (հաճոյ ըլլալ), je pl us, pl u. Paraître (երևել), je par us, par u. Boire (խմել), je b us, b u. Connaitre (ճանչել), je conn us, conn u. Croire (հաւատալ, կարծել), je cr us, cr ü. Lire (կարդալ), je l us, l u. Moudre (աղալ), je mou us, mou u. Paire (արածել), je p us, p ü. Repaire (աւարակել), je rep us, rep ü. Résoudre (լուծել, որոշել), je résol us, résol u. Taire (ըւել), je t us, t ü. Vivre (ապրիլ), je véc us, véc u.

Ահա այբուբենի կարգաւ այս զարտուղի բայից ցուցակը:

Absoudre, Տես Résoudre.

Boire. Առհմ. ներկ. Je bois, tu bois, il boit; nous buvons, vous buvez, ils boivent. Անկատ. Je buvais, etc.; nous buvions, etc. Կատ. Je bus, etc.; nous bûmes, etc. Ապառ. Je boirai, etc.; nous boirons, etc. Թէակ. Je boirais, etc.; nous boirions, etc. Հրամ. bois, buvons, buvez. Ստոր. ներկ. que je boive, que tu boives, qu'il boive; que nous buvions, que vous buviez, qu'ils boivent. Անկատ. que je busse, etc.; que nous bussions, etc. Անոր. դերբ. boire. Ընդ. ներկ. buvant. Անց. դերբ. bu.

Braire. Այս բային հետեւեալ ժամանակները ու դէմքերն միայն կը գործածուին. Braire զուալ, il brait կը զուայ, ils braient կը զուան, il braira պիտի զուայ. ils brairont, պիտի զուան, il brairait պիտի զուար. ils brairaient պիտի զուային:

Bruire. Այս բային յետագայ ժամանակք միայն կը գործածուին: Bruire շառաչել, il bruit կը շառաչէ, il bruyait կը շառաչէր, ils bruyaient կը շառաչէին: Bruyant շառաչուն, աւելի անձականի պէս կը գործածուի:

Clore. Այս բային գործածական ժամանակներն են. Clore, փակել. clos փակեալ: Je clos կը փակեմ, tu clos, il clôt. Je clorai պիտի փակեմ և այլն, tu cloras, etc.; Je clorais պիտի փակէի և այլն:

Conclure. Առհմ. ներկ. Je conclus, tu conclus, il conclut; nous concluons, vous concluez, ils concluent. Անկատ. Je concluais, etc.; nous concluions, etc. Կատ. Je conclus, etc.; nous conclûmes, etc. Ապառ. Je conclurai, etc.; nous conclurons, etc. Թէակ. Je conclurais, etc.; nous conclurons, etc. Հրամ. conclus, concluez, etc.; nous concluons, concluez. Ստոր. ներկ. que je conclue, etc.; que nous

concluions, etc. Անկատ . que je conclusse, etc.; que nous conclusions, etc. Անոր . դերբ . conclure. Ընդ . ներկ . concluunt. Անց . դերբ . conclu.

Conduire, Տես Նuire.

Confire. Սահմ . ներկ . Je confis, tu confis, il confit; nous confisons, vous confisez, ils confisent. Անկատ . Je confisais, etc.; nous confisions, etc. Կատ . Je confis, etc.; nous confimes, etc. Ապառ . Je confirai, etc.; nous confirons, etc. Թէակ . Je confirais, etc.; nous confirions, etc. Հրամ . confis, confisons, confisez. Սոր . ներկ . que je confise, etc.; que nous confisions, etc. Անոր . դերբ . confire. Ընդ . ներկ . confisant. Անց . դերբ . confit.

Connaître. Սահմ . ներկ . Je connais, tu connais, il connaît; nous connaissons, vous connaissez, ils connaissent. Անկատ . Je connaissais, etc.; nous connaissions, etc. Կատար . Je connus, etc.; nous connûmes, etc. Ապառ . Je connaîtrai, etc.; nous connaîtrons, etc. Թէակ . Je connaîtrais, etc.; nous connaîtrions, etc. Հրամ . connais, connaissons, connaissez. Սոր . ներկ . que je connaisse, etc.; que nous connaissions, etc. Անկատ . que je connusse, etc.; que nous connussions, etc. Անոր . դերբ . connaître. Ընդ . ներկ . connaissant. Անց . դերբ . connu.

Coudre. Սահմ . ներկ . Je couds, tu couds, il coud; nous cousons, vous cousez, ils cousent. Անկատ . Je cousais, etc.; nous cousions, etc. Կատ . Je cousis, etc.; nous cousimes, etc. Ապառ . Je coudrai, etc.; nous coudrons, etc. Թէակ . Je coudrais, etc.; nous coudrions, etc. Հրամ . couds, cousons, cousez. Սոր . ներկ . que je couse, etc.; que nous cousions, etc. Անկատ . que je cousisse, etc.; que nous cousissions, etc. Անոր . դերբ . coudre. Ընդ . ներկ . cousant. Անց . դերբ . cousu.

Craindre. Սահմ . ներկ . Je crains, tu crains, il craint;

nous craignons, vous craignez, ils craignent. Անկատ . Je craignais, etc.; nous craignons, etc. Կատ . Je craignis, etc.; nous craignîmes, etc. Ապառ . Je craindrai, etc.; nous craindrions, etc. Թէակ . Je craindrais, nous craindrions, etc. Հրամ . crains, craignons, craignez. Սոր . ներկ . que je craigne, etc.; que nous craignons, etc. Անկատ . que je craignisse, etc.; que nous craignissions, etc. Անոր . դերբ . craindre. Ընդ . ներկ . craignant. Անց . դերբ . craint.

Croire. Սահմ . ներկ . Je crois, tu crois, il croit; nous croyons, vous croyez, ils croient. Անկատ . Je croyais, etc.; nous croyions, etc. Կատար . Je crus, etc.; nous crûmes, etc. Ապառ . Je croirai, etc.; nous croirons, etc. Թէակ . Je croirais, etc.; nous croirions, etc. Հրամ . crois, croyons, croyez. Սոր . ներկ . que je croie, etc.; que nous croyions, etc. Անկատ . que je crusse, etc.; que nous crussions, etc. Անոր . դերբ . croire. Ընդ . ներկ . croyant. Անց . դերբ . cru.

Croître. Սահմ . ներկ . Je crois, tu crois, il croit; nous croissons, vous croissez, ils croissent. Անկատ . Je croisais, etc.; nous croissions, etc. Կատ . Je crûs, etc.; nous crûmes, etc. Ապառ . Je croîtrai, etc.; nous croîtrons, etc. Թէակ . Je croîtrais, etc.; nous croîtrions, etc. Հրամ . crois, croissons, croissez. Սոր . ներկ . que je croisse, etc.; que nous croissions, etc. Անկատ . que je crusse, etc.; que nous crussions, etc. Անոր . դերբ . croître. Ընդ . ներկ . croissant. Անց . դերբ . crû.

Dire. Սահմ . ներկ . Je dis, tu dis, il dit; nous disons, vous dites, ils disent. Անկատ . Je disais, etc.; nous disions, etc. Կատ . Je dis, etc.; nous dimes, etc. Ապառ . Je dirai, etc.; nous dirons, etc. Թէակ . Je dirais, etc.; nous dirions, etc. Հրամ . dis, disons, dites. Սոր . ներկ . que je dise, etc.; que nous disions, etc. Անկատ . que je

disse, etc.; que nous dissions, etc. Անոր գերբ. dire. Ընդ ներկ. disant. Անց գերբ. dit.

Éclore. Այս բայը յաջորդ ձևերն ունի միայն: Սաճմ. ներկ. Il éclot, ils éclosent. Ապառ. Il éclora, ils écloront. Թէակ. Il éclorait, ils écloraient. Սորբ. ներկ, qu'il éclosse, qu'ils éclosent. Անոր գերբ. éclore. Անց գերբ. éclos.

Écrire. Սաճմ. ներկ. J'écris, tu écris, il écrit; nous écrivons, vous écrivez, ils écrivent. Անկատ. J'écrivais, etc.; nous écrivions, etc. Կատ. J'écrivis, etc.; nous écrivîmes, etc. Ապառ. J'écrirai, etc.; nous écrirons, etc. Թէակ. J'écrirais, etc.; nous écririons, etc. Հրամ. écris, écrivons, écrivez. Սորբ. ներկ. que j'écrive, etc.; que nous écrivions, etc. Անկատ. que j'écrivisse, etc.; que nous écrivissions, etc. Անոր գերբ. écrire. Ընդ. ներկ. écrivant. Անց գերբ. écrit.

Faire. Սաճմ. ներկ. Je fais, tu fais, il fait; nous faisons, vous faites, ils font. Անկատ. Je faisais, etc.; nous faisions, etc. Կատ. Je fis, etc.; nous fîmes, etc. Ապառ. Je ferai, etc.; nous ferons, etc. Թէակ. Je ferais, etc.; nous ferions, etc. Հրամ. fais, faisons, faites. Սորբ. ներկ. que je fasse, etc.; que nous fassions, etc. Անկատ. que je fisse, etc.; que nous fissions, etc. Անոր գերբ. faire. Ընդ. ներկ. faisant. Անց գերբ. fait.

Frîre. Այս բայն գործածական ժամանակներն են. Սաճմ. ներկ. Je fris, tu fris, il frit. Ապառ. Je frirai, etc. Թէակ. Je frirais, etc. Հրամ. եղ. բ գերբ. fris. Անց գերբ. fri, frite. Պակաս ժամանակները լրացնելու համար կը գործածուի faire frîre: nous faisons frîre, vous faites frîre, և այլն:

Joindre, Տես Craindre.

Lire. Սաճմ. ներկ. Je lis, tu lis, il lit; nous lisons, vous lisez, ils lisent. Անկատ. Je lisais, etc.; nous lisions,

etc. Կատ. Je lus, etc.; nous lûmes, etc. Ապառ. Je lirai, etc.; nous lirons, etc. Թէակ. Je lirais, etc.; nous lirions, etc. Հրամ. lis, lisons, lisez. Սորբ. ներկ. que je lise, etc.; que nous lisions, etc. Անկատ. que je lusse, etc.; que nous lussions, etc. Անոր գերբ. lire. Ընդ. ներկ. lisant. Անց գերբ. lu.

Luire. Այս և անոր բաղադրեալ reluire բայն անց գերբայն' lui, relui է: Այս բայերը ոչ կատարեալ ոչ հրամայական ոչ սորբադասական անկատար ունին:

Mettre. Սաճմ. ներկ. Je mets, tu mets, il met; nous mettons, vous mettez, ils mettent. Անկատ. Je mettais, etc.; nous mettions, etc. Կատ. Je mis, etc.; nous mîmes, etc. Ապառ. Je mettrai, etc.; nous mettrons, etc.; Թէակ. Je mettrais, etc.; nous mettrions, etc. Հրամ. mets, mettons, mettez. Սորբ. ներկ. que je mette, etc.; que nous mettions, etc. Անկատ. que je misse, etc.; que nous missions, etc. Անոր գերբ. mettre. Ընդ. ներկ. mettant. Անց գերբ. mis.

Moudre. Սաճմ. ներկ. Je mouds, tu mouds, il moule; nous moulons, vous moulez, ils moulent. Անկատ. Je moulais, etc.; nous moulions, etc. Կատ. Je mouls, etc.; nous moulûmes, etc. Ապառ. Je moudrai, etc.; nous moudrons, etc. Թէակ. Je moudrais, etc.; nous moudrions, etc. Հրամ. mouds, moulons, moulez. Սորբ. ներկ. que je moule, etc.; que nous moulions, etc. Անկատ. que je moulsse, etc.; que nous moulsussions, etc. Անոր գերբ. moudre. Ընդ. ներկ. moulant. Անց գերբ. moulu.

Naître. Սաճմ. ներկ. Je nais, tu nais, il naît; nous naissons, vous naissez, ils naissent. Անկատ. Je naissais, etc.; nous naissions, etc. Կատ. Je naquis, etc.; nous naquîmes, etc. Ապառ. Je naîtrai, etc.; nous naîtrons, etc. Թէակ. Je naîtrais, etc.; nous naîtrions, etc. Հրամ. nais, naissons, naissez. Սորբ. ներկ. que je naisse, etc.; que

nous naissions, etc. Անկաւս . que je naquisse, etc.; que nous naquissions, que vous naquissiez, qu'ils naquissent. Անոր . գերբբ . naître. Ընդ . ներկ . naissant. Անց . գերբբ . né.

Nuire. Սաճմ . ներկ . Je nuis, tu nuis, il nuit; nous nuisons, vous nuisez, ils nuisent. Անկաւս . Je nuisais, etc.; nous nuisions, etc. Կաւս . Je nuisis, etc.; nous nuisîmes, etc. Ապաւս . Je nuirai, etc.; nous nuirons, etc. Թէակ . Je nuirais, etc.; nous nuirions, etc. Հրամ . nuis, nuisons, nuisez. Ստոր . ներկ . que je nuise, etc.; que nous nuisions, etc. Անկաւս . que je nuisisse, etc.; que nous nuisissions, etc. Անոր . գերբբ . nuire. Ընդ . ներկ . nuisant. Անց . գերբբ . nuir.

Paître. Սաճմ . ներկ . Je pais, tu pais, il pait; nous paissons, vous paisez, ils paissent. Անկաւս . Je paissais, etc.; nous paissions, etc. Ապաւս . Je paîtrai, etc.; nous paîtrons, etc. Թէակ . Je paîtrais, etc.; nous paîtrions, etc. Հրամ . pais, paissons paisez. Ստոր . ներկ . que je paise, etc.; que nous paissions, etc. Անոր . գերբբ . paître. Ընդ . ներկ . paissant. (pu, անցեալ գերբբայն անդործածելէ է): Այս բայը ոչ Սաճմ . կատարեալ և ոչ Ստոր . Անկաւսար ունի:

Repaitre. Այս բայը քաճիք սկս կը խոնարհի, բայց կատարեալ ունի, և է je repus, և անց . գերբբ . repu.

Paraître, Տես Connaitre.

Peindre, Տես Craindre.

Plaire. Սաճմ . ներկ . Je plais, tu plais, il plaît; nous plaisons, vous plaisez, ils plaisent. Անկաւս . Je plaisais, etc.; nous plaisons, etc. Կաւս . Je plus, etc.; nous plûmes, etc. Ապաւս . Je plairai, etc.; nous plairons, etc. Թէակ . Je plairais, etc.; nous plairions, etc. Հրամ . plais, plaisons, plaisez. Ստոր . ներկ . que je plaise, etc.; que nous plaisons, etc. Անկաւս . que je plusse, etc.; que nous

plussions, etc. Անոր . գերբբ . plaire. Ընդ . ներկ . plaisant. Անց . գերբբ . plu.

Prendre. Սաճմ . ներկ . Je prends, tu prends, il prend; nous prenons, vous prenez, ils prennent. Անկաւս . Je prenais, etc.; nous prenions, etc. Կաւս . Je pris, etc.; nous primes, etc. Ապաւս . Je prendrai, etc.; nous prendrons, etc. Թէակ . Je prendrais, etc.; nous prendrions, etc. Հրամ . prends, prenons, prenez. Ստոր . ներկ . que je prenne, que tu prennes, qu'il prenne; que nous prenions, que vous preniez, qu'ils prennent. Անկաւս . que je prisse, etc.; que nous prissions, etc. Անոր . գերբբ . prendre. Ընդ . ներկ . prenant. Անց . գերբբ . pris.

Résoudre. Սաճմ . ներկ . Je résous, tu résous, il résout; nous résolvons, vous résolvez, ils résolvent. Անկաւս . Je résolvais, etc.; nous résolvions, etc. Կաւս . Je résolu, etc.; nous résolûmes, etc. Ապաւս . Je résoudrai, etc.; nous résoudrons, etc. Թէակ . Je résoudrais, etc.; nous résoudrions, etc. Հրամ . résous, résolvons, résolvez. Ստոր . ներկ . que je résolve, etc.; que nous résolvions, etc. Անկաւս . que je résolusse, etc.; que nous résolussions, etc. Անոր . գերբբ . résoudre. Ընդ . ներկ . résolvant. Անց . գերբբ . résolu ou résous. (Այս վերջինը քաճիք քործածական է):

Rire. Սաճմ . ներկ . Je ris, tu ris, il rit; nous rions, vous riez, ils rient. Անկաւս . Je riaais, etc.; nous riions, etc. Կաւս . Je ris, etc.; nous rîmes, etc. Ապաւս . Je rirai, etc.; nous rirons, etc. Թէակ . Je riais, etc.; nous ririons, etc. Հրամ . ris, rions, riez. Ստոր . ներկ . que je rie, que tu ries, qu'il rie; que nous riions, que vous riiez, qu'ils rient. Անկաւս . que je risse, etc.; que nous rissions, etc. Անոր . գերբբ . rire. Ընդ . ներկ . riant. Անց . գերբբ . ri.

Suivre. Սաճմ . ներկ . Je suis, tu suis, il suit; nous suivons, vous suivez, ils suivent. Անկաւս . Je suivais, etc.;

nous suivions, etc. **Կաւմ**. Je suivis, etc.; nous suivîmes, etc. **Ապառ**. Je suivrai, etc.; nous suivrons, etc. **Թէակ**. Je suivrais, etc.; nous suivrions, etc. **Հրամ**. suis, suivons, suivez. **Ստոր. ներկ**. que je suive, etc.; que nous suivions, etc. **Անկաւմ**. que je suivisse, etc.; que nous suivissions, etc. **Անոր. դերբ**. suivre. **Ընդ. ներկ**. suivant. **Անց. դերբ**. suivi.

Taire, Տէս Plaire.

Traire. Սաճմ. ներկ. Je trais, tu trais, il trait; nous trayons, vous trayez, ils traient. **Անկաւմ**. Je trayais, etc.; nous trayions, etc. **Ապառ**. Je trairai, etc.; nous trairons, etc. **Թէակ**. Je trairais, etc.; nous trairions, etc. **Հրամ**. trais, trayons, trayez. **Ստոր. ներկ**. que je traie, etc.; que nous trayions, etc. **Անոր. դերբ**. traire. **Ընդ. ներկ**. trayant. **Անց. դերբ**. trait. **Այս բայը ոչ կատարեալ և ոչ Ստոր. Անկաւմ. ունի**:

Vaincre. Սաճմ. ներկ. Je vaines, tu vaines, il vaine; nous vainquons, vous vainquez, ils vainquent. **Անկաւմ**. Je vainquais, etc.; nous vainquions, etc. **Կաւմ**. Je vainquai, etc.; nous vainquâmes, etc. **Ապառ**. Je vaincrai, etc.; nous vaincrons, etc. **Թէակ**. Je vaincrais, etc.; nous vaincristions, etc. **Հրամ**. vaines, vainquons, vainquez. **Ստոր. ներկ**. que je vainque, etc.; que nous vainquions, etc. **Անկաւմ**. que je vainquisse, etc.; que nous vainquissions, etc. **Անոր. դերբ**. vaincre. **Ընդ. ներկ**. vainquant. **Անց. դերբ**. vaincu.

Vivre. Սաճմ. ներկ. Je vis, tu vis, il vit; nous vivons, vous vivez, ils vivent. **Անկաւմ**. Je vivais, etc.; nous vivions, etc. **Կաւմ**. Je vécus, etc.; nous vécûmes, etc. **Ապառ**. Je vivrai, etc.; nous vivrons, etc. **Թէակ**. Je vivrais, etc.; nous vivrions, etc. **Հրամ**. vis, vivons, vivez. **Ստոր. ներկ**. que je vive, etc.; que nous vivions, etc. **Անկաւմ**. que je vécusse, etc.; que nous vécussons, etc.

Անոր. դերբ. vivre. **Ընդ. ներկ**. vivant. **Անցեալ դերբայ** vécu.

Դ. Լծորդարիւն oir.

103. **Oir վերջաւորութեամբ բայերէն միայն 6 հատը կանոնաւոր են**, devoir, պարտել. recevoir, ընդունել. percevoir, ժողովել (հարկս). apercevoir, նշմարել. concevoir, յղանալ. décevoir, խաբել:

104. **Այս բայերը որոց ամենը esvoir կ'աւարտին՝ es մասնիկը զանազան ժամանակներուն մէջ կը կորսնցնեն** ինչպէս կը տեսնուի վերը գրուած լծորդութեան մէջ: **Մնացեալ բայերը՝ իրենց զարաւորութիւնքը հոս կը գննիք այբուբենի կարգաւ**:

Asseoir. Սաճմ. ներկ. J'assieds, tu assieds, il assied; nous asseyons, vous asseyez, ils asseyent. **Անկաւմ**. J'asseyais, etc.; nous asseyions, etc. **Կաւմ**. J'assis, etc.; nous assîmes, etc. **Ապառ**. J'assiérai, etc.; nous assiérons, etc. **Կ'ըսեն նաև**. J'asseyerai, etc.; nous asseyerons, etc. **Թէակ**. J'assiérais, etc.; nous assiérions. **Կ'ըսեն նաև**. J'asseyerai, etc.; nous asseyerions, etc. **Հրամ**. assieds, asseyons, asseyez. **Ստոր. ներկ**. que j'asseye, etc.; que nous asseyions, etc. **Անկաւմ**. que j'assisse, etc.; que nous assissions, etc. **Անոր. դերբ**. asseoir. **Ընդ. ներկ**. asseyant. **Անց. դերբ**. assis. **Այս բայը հետեւեալ կերպով ալ կը խոնարհի**: **Սաճմ. ներկ**. J'assois, tu assois, il assoit; nous assoyons, vous assoyez, ils assoient. **Անկաւմ**. J'assoiais, etc.; բայց դրոյց մէջ այս կերպը գործածուած չէ:

Choir. Այս բային հիմայ միայն անոր. դերբ. և այն ևս սակաւութիւ պարագայից մէջ կը գործածուի:

Déchoir. Սաճմ. ներկ. Je déchois, tu déchois, il déchoit; nous déchoyons, vous déchoyez, ils déchoient. **Անկաւմ**. Je déchoiais, etc.; nous déchoyions, etc. **Կաւմ**.

Je déchus, etc.; nous déchûmes, etc. Ազառ. Je décherrai, etc.; nous décherrons, etc. Թէակ. Je décherrais, etc.; nous décherrions, etc. Հրամ. déchois, déchoyons, déchoyez. Սորր. ներկ. que je déchoie, etc.; que nous déchoyions, etc. Անկատ. que je déchusse, etc.; que nous déchussions, etc. Անոր. դերբ. déchoir. Անց. դերբ. déchu.

Echoir. Այս բայը déchoirի վերայ կը խոնարհի. գործածական ժամանակներն են՝ ընդ. ներկ. échéant. Անց. դերբ. échu. Սահմ. եղ. դէմք. il échoit. Կատ. J'échus. Ազառ. J'écherrai. Թէակ. J'écherrais. Սորր. անկատ. que j'échusse.

Falloir. Սահմ. ներկ. il faut. Անկատ. il fallait. Կատ. il fallut. Ֆարակ. il a fallu. Ազառ. il faudra. Թէակ. il faudrait. Սորր. ներկ. qu'il faille. Անկատ. qu'il fallût. Անոր. դերբ. falloir. Անց. դերբ. fallu.

Mouvoir. Սահմ. ներկ. Je meus, tu meus, il meut; nous mouvons, vous mouvez, ils meuvent. Անկատ. Je mauvais, etc.; nous mouvions, etc. Կատ. Je mus, etc.; nous mêmes, etc. Ազառ. Je mouvrai, etc.; nous mouvrons, etc. Թէակ. Je mouvrais, etc.; nous mouvriions, etc. Հրամ. meus, mouvons, mouvez. Սորր. ներկ. que je meuve, que tu meuves, qu'il meuve; que nous mouvions, que vous moviez, qu'ils meuvent. Անկատ. que je mussé, etc.; que nous mussions, etc. Անոր. դերբ. mouvoir. Ընդ. ներկ. mouvant. Անց. դերբ. mû.

Pleuvoir. Սահմ. ներկ. il pleut. Անկատ. il pleuvait. Կատ. il plut. Ազառ. il pleuvra. Թէակ. il pleuvrait. Սորր. ներկ. qu'il pleuve. Անկատ. qu'il plût. Անոր. դերբ. pleuvoir. Անց. դերբ. plu.

Pouvoir. Սահմ. ներկ. Je peux ou je puis, tu peux, il peut; nous pouvons, vous pouvez, ils peuvent. Անկատ. Je pouvais, etc.; nous pouvions, etc. Կատ. Je pus, etc.;

nous pûmes, etc. Ազառ. Je pourrai, etc.; nous pourrons, etc. Թէակ. Je pourrais, etc.; nous pourrions, etc. Հրամ. պահանք անսովոր է: Սորր. ներկ. que je puisse, etc.; que nous puissions, etc. Անկատ. que je pusse, etc.; que nous pussions, etc. Անոր. դերբ. pouvoir. Ընդ. ներկ. pouvant. Անց. դերբ. pu.

Savoir. Սահմ. ներկ. Je sais, tu sais, il sait; nous savons, vous savez, ils savent. Անկատ. Je savais, etc.; nous savions, etc. Կատ. Je sus, etc.; nous sûmes, etc. Ազառ. Je saurai, etc.; nous saurons, etc. Թէակ. Je saurais, etc.; nous saurions, etc. Հրամ. sache, sachez, sachez. Սորր. ներկ. que je sache, etc.; que nous sachions, etc. Անկատ. que je susse, etc.; que nous sussions, etc. Անոր. դերբ. savoir. Ընդ. ներկ. sachant. Անց. դերբ. su.

Seoir. Այս բայը նստիլ՝ ղետեղէլ նշանակուածամբ միայն, ընդ. ներկ. séant և անց. դերբ. sis, sise, կը գործածուի: Վայլէլ նշանակուածամբ կը գործածուի հետեւեալ ժամանակաց եղ. և յոր. երբորդ դէմքին միայն il siéd, ils siédent, il seyait, il siéra.

Valoir. Սահմ. ներկ. Je vaux, tu vaux, il vaut; nous valons, vous valez, ils valent. Անկատ. Je valais, etc.; nous valions, etc. Կատ. Je valus, etc.; nous valûmes, etc. Ազառ. Je vaudrai, etc.; nous vaudrons, etc. Թէակ. Je vaudrais, etc.; nous vaudrions, etc. Հրամ. vaux, valons, valez. Սորր. ներկ. que je vaille, que tu vailles, qu'il vaille; que nous valions, que vous valiez, qu'ils vaillent. Անկատ. que je valusse, etc.; que nous valussions, etc. Անոր. դերբ. valoir. Ընդ. ներկ. valant. Անց. դերբ. valu.

Voir. Սահմ. ներկ. Je vois, tu vois, il voit; nous voyons, vous voyez, ils voient. Անկատ. Je voyais, etc.; nous voyions, etc. Կատ. Je vis, etc.; nous vîmes, etc.

Աղառ. Je verrai, etc.; nous verrons, etc. Թէսկ. Je verrais, etc.; nous verrions, etc. Հրամ. vois, voyons, voyez. Ստոր. ներկ. que je voie, etc.; que nous voyions, etc. Անկառ. que je visse, etc.; que nous vissions, etc. Անոր. դերբ. voir. Ընդ. ներկ. voyant. Անց. դերբ. vu.

Vouloir. Սահմ. ներկ. Je veux, tu veux, il veut; nous voulons, vous voulez, ils veulent. Անկառ. Je voulais, etc.; nous voulions, etc. Կառ. Je voulus, etc.; nous voulûmes, etc. Աղառ. Je voudrai, etc.; nous voudrions, etc. Թէսկ. Je voudrais, etc.; nous voudrions, etc. Հրամ. veuille, veuillons, veuillez. Ստոր. ներկ. que je veuille, etc.; que nous voulions, que vous vouliez, qu'ils veuillent. Անկառ. que je voulusse, etc.; que nous voulussions, etc. Անոր. դերբ. vouloir. Ընդ. ներկ. voulant. Անց. դերբ. voulu.

ՅԱՆԿ ՆԻՒԹՈՅ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆՔ ԸՆԹԵՐՑՄԱՆ

Հնչումն տառից	1
Ընթերցանութիւն	11
Բացատրութիւնք	12
Գոյական անուն և յօդ	16
Հորով յատուկ անուանց	28
Հորովացոյց պատկեր	38
Անկատարի գործածութիւն	54
Զարտուղի կգական ունեցող ածականք	60
Հարց բացասական	65
Թէականին գործածութիւնը	68
Ա. Լծորդութեան բայից վրայ գիտելք	84
Գերանուանք	90
Անդրադարձ բայ	98
Սեռ անուանց	104
Պրսկ Ս. — Բայ	111
Պրսկ Բ. — Կազմութիւն պարզ ժամանակաց	117
Պրսկ Գ. — Կազմութիւն բաղադրեալ ժամանակաց	122
Պրսկ Դ. — Ներգործական բայ	128
Ուղղագրական զեռորութիւնք չորս լծորդութեանց վրայ	139
Պրսկ Ե. — Կրաւորական բայ	142
Պրսկ Զ. — Զէզըբ բայ	145
Պրսկ Է. — Անդրադարձ բայ	148
Պրսկ Ը. — Մլադէմ կամ անդէմ բայ	151
Պրսկ Թ. — Զարտուղի բայեր	153

974-975
2013

« Ազգային գրադարան

NL0058822

« Ազգային գրադարան

NL0058821

